

**INTERNATIONAL CHILDREN'S RIGHTS
CONGRESS (CRC)**

5-7 OCTOBER 2017

DUZCE/TURKEY

ABSTRACT BOOK

**ULUSLARARASI ÇOCUK HAKLARI KONGRESİ
(CRC)**

5-7 EKİM 2017

DÜZCE/TÜRKİYE

ÖZET KİTABI

INTERNATIONAL CHILDREN RIGHTS CONGRESS

Editörler: Özge PINARCIK- Miray ÖZÖZEN DANACI

ISBN

978-975-2435-92-6

© Copyright 2017, Eğiten Kitap Yayıncılık Org. Tic. Ltd. Şti.

Bu kitabın basım, yayın, satış hakları Eğiten Kitap Yayın Organizasyon Ltd. Şti.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri fotokopi yoluyla, mekanik, elektronik, manyetik ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Genel Yayın Yönetmeni, Aydın TEKİN

Yayın Koordinatörü, Özgür DOĞAN

Yayın Proje: Özge PINARCIK

Sayfa Düzeni, Yeter KARAÇAM

Baskı, Girişim Matbaacılık

Ankara, 2017

Yayınevi Sertifika No, 29377

Matbaa Sertifika No, 19655

Eğiten Kitap

Mutlu Mah. İmam Alim Sultan Cad. 103/15-A Türközü/Ankara

T: 0312 433 0893 (pbx) • F: 0312 433 0792

www.egitenkitap.com • egitenkitap@gmail.com

<https://www.facebook.com/Egiten>

ONUR KURULU/HONOR COMMITTEE

Fatma Betül SAYAN KAYA Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

Dr. İsmet YILMAZ Milli Eğitim Bakanı

Zülkif DAĞLI Düzce Valisi

Prof. Dr. Nigar DEMİRCAN ÇAKAR Düzce Üniversitesi Rektörü

Zeki YILDIRIM Düzce Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürü

Murat YİĞİT Düzce Milli Eğitim İl Müdürü

Cüneyt YEMENİCİ Akçakoca Belediye Başkanı

Erol YEMENİCİ Milletvekili Danışmanı

Prof. Dr. Ramazan ARI Selçuk Üniversitesi Öğretim Üyesi (Çağrılı Konuşmacı)

Prof. Dr. Gönül AKÇAMETE Yakın Doğu Üniversitesi Öğretim Üyesi (Çağrılı Konuşmacı)

Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ Yıldız Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi (Çağrılı Konuşmacı)

Prof. Dr. Yasemin AYDOĞAN Abant İzzet Baysal Üniversitesi Öğretim Üyesi (Çağrılı Konuşmacı)

DÜZENLEME KURULU/ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. İdris ŞAHİN Düzce Üniversitesi Rektör Yardımcısı

Prof. Dr. İlhan GENÇ Düzce Üniversitesi Rektör Yardımcısı

Prof. Dr. Kahraman ÇATI Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekan Vekili

Yrd. Doç. Dr. Özge PINARCIK Düzce Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi ABD Başkanı

Dr. Miray ÖZÖZEN DANACI Düzce Üniversitesi Çocuk Gelişimi Bölümü Öğretim Elemanı

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdür V. Dr. Selahattin Güven
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hakları Daire Başkanı Turan Güvenç

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hakları Daire Başkanı

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hakları Birim Sorumlusu

Cemal KESKİN Düzce Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdür Yardımcısı

Özlem KİBAR Düzce Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü İl Yetişkin Temsilcisi/Öğretmen

Turan ŞAHİN Düzce İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı

Talha CEBECİ Düzce İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı

Özgür DOĞAN Eğiten Yayınevi Yayın Koordinatörü

Arş. Gör. Sema EREN Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Arş. Gör. Taner ATMACA Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Arş. Gör. Muhammed BAHTİYAR Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi

BİLİM KURULU/SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof.Dr. Adalet KANDIR Gazi Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. A. Güler KÜÇÜKTURAN Sakarya Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. Chien-Kuo LI Shih Chien University Tayvan

Prof.Dr. Coşkun ARSLAN Necmettin Erbakan Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. Erdal HAMARTA Necmettin Erbakan Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. Figen TURAN Hacettepe Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. Galip YÜLSEL Gazi Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. Gavriela ARDELEAN LIVIU Western Vasile Goldiş of Arad Üniversitesi Romanya

Prof.Dr. Gönül AKÇAMETE Yakın Doğu Üniversitesi KKTC

Prof.Dr. Hakan SARI Necmettin Erbakan Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. İsmihan ARTAN Hacettepe Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. Mehmet Engin DENİZ Yıldız Teknik Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. Mihaela GAVRILA ARDELEAN Aurel Vlaicu of Arad Üniversitesi Romanya

Prof.Dr. Muhittin TUŞ Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi KKTC

Prof.Dr. Neriman ARAL Ankara Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. Necati CEMALOĞLU Gazi Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. Nilgün METİN Hacettepe Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. Pınar BAYHAN Hacettepe Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. Ramazan ARI Selçuk Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. Sonya KOSTOVA HUFFMAN Iowa State University/ABD

Prof.Dr. Şerif DEMİR Düzce Üniversitesi/Türkiye

Prof. Dr. Ümit DENİZ Gazi Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. Yasemin AYDOĞAN Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. Yasemin KARAMAN KEPENEKÇİ Ankara Üniversitesi/Türkiye

Prof.Dr. Yücel GELİŞLİ Gazi Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Arzu İPEK YÜKSELEN İstanbul Medipol Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Arzu ÖZYÜREK Karabük Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Berin BAYDIK Ankara Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Cevriye ERGÜL Ankara Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Emel ARSLAN Necmettin Erbakan Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr.Emine ERATAY Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. F. Çetin ÇETİNKAYA Düzce Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Fatma TEZEL ŞAHİN Gazi Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Gökhan ARI Düzce Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Hasan GÜRGÜR Anadolu Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. H. Kağan KESKİN Düzce Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. İlknur ÇİFÇİ TEKİNARSLAN Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Metin DENİZ Bartın Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Murat GENÇ Düzce Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Mustafa USLU Selçuk Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Müdriye YILDIZ BIÇAKÇI Hacettepe Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Münevver CAN YAŞAR Afyon Kocatepe Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Perihan ÜNÜVAR Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ Necmettin Erbakan Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Selahattin AVŞAROĞLU Necmettin Erbakan Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Slavka KRASNA Institute of Pedagogical and Psychological Sciences Slovak Cumhuriyeti

Doç. Dr. Süleyman GÖKSOY Düzce Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Onur KÖKSAL Selçuk Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Özcan DOĞAN Hacettepe Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Yavuz ERİŞEN Yıldız Teknik Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Zeliha TRAŞ Necmettin Erbakan Üniversitesi/Türkiye

Doç.Dr. Zeynep ÇETİN Hacettepe Üniversitesi/Türkiye

Yrd.Doç.Dr. Ahmet YIKMIŞ Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Türkiye

Yrd.Doç.Dr. Ali İbrahim Can GÖZÜM Kafkas Üniversitesi/Türkiye

Yrd.Doç.Dr. Behbud MUHAMMEDZADE Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi KKTC

Yrd.Doç.Dr. Büşra ERGİN Necmettin Erbakan Üniversitesi/Türkiye

Yrd.Doç.Dr. Dolunay SARICA Dokuz Eylül Üniversitesi/Türkiye

Yrd.Doç.Dr. Eda KARGI Doğu Akdeniz Üniversitesi KKTC

Yrd.Doç.Dr. Elçin YAZICI Düzce Üniversitesi/Türkiye

Yrd.Doç.Dr. Elif ÜNAL BOZCAN Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi KKTC

Yrd.Doç.Dr. Erol SÖZEN Düzce Üniversitesi/Türkiye

Yrd.Doç.Dr. Esin ÖZER Adnan Menderes Üniversitesi/Türkiye

Yrd.Doç.Dr. Fidan ÖZBEY Düzce Üniversitesi/Türkiye

Yrd. Doç. Dr. Mümin TUFAN Gazi Üniversitesi/Türkiye

Yrd.Doç.Dr. Müzeyyen ELDENİZ ÇETİN Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Türkiye

Yrd.Doç.Dr. Necla IŞIKDOĞAN Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi KKTC

Yrd.Doç.Dr. Neticeyi Tayyibe EKEN Düzce Üniversitesi/Türkiye

Yrd.Doç.Dr. Osman DÜLGER Düzce Üniversitesi/Türkiye
Yrd.Doç.Dr. Özge PINARCIK Düzce Üniversitesi/Türkiye
Yrd.Doç.Dr. Özgün UYANIK Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd.Doç.Dr. Özlem OKYAY Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Türkiye
Yrd.Doç.Dr. Pınar ŞAFAK Gazi Üniversitesi/Türkiye
Yrd.Doç.Dr. Rukiye KONUK ER Necmettin Erbakan Üniversitesi/Türkiye
Yrd.Doç.Dr. Sedat KARAÇAM Düzce Üniversitesi/Türkiye
Yrd.Doç.Dr. Seyit EMİROĞLU Necmettin Erbakan Üniversitesi/Türkiye
Yrd.Doç.Dr. Şerife AKPINAR Necmettin Erbakan Üniversitesi/Türkiye
Yrd.Doç.Dr. Türker SEZER Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Türkiye
Yrd.Doç.Dr. Turgay ÖNTAŞ Bülent Ecevit Üniversitesi/Türkiye
Yrd.Doç.Dr. Volkan BİLİR Düzce Üniversitesi/Türkiye
Yrd. Doç. Dr. Zeynep KURTULMUŞ Gazi Üniversitesi/Türkiye
Dr. Miray ÖZÖZEN DANACI Düzce Üniversitesi/Türkiye
Dr. Anna MARİNOVA Vratsa Üniversitesi Bulgaristan
Dr. Monika DOHNANSKA Dubnica Institute of Technology Slovak Cumhuriyeti
Dr. Silvia BARNOVA Dubnica Institute of Technology Slovak Cumhuriyeti
Dr. Vedat BAYRAKTAR Gazi Üniversitesi/Türkiye
Dr. Emel SARDOHAN YILDIRIM Ankara Üniversitesi/Türkiye
Öğr. Gör. Semra ŞAHİN Hacettepe Üniversitesi/Türkiye
Öğr. Gör. Nihan KORAN GÜNER Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi KKTC
Arş.Gör. Yakup YILDIRIM Gazi Üniversitesi/Türkiye
Arş.Gör. Sema EREN Düzce Üniversitesi/Türkiye
Arş.Gör. Taner ATMACA Düzce Üniversitesi/Türkiye
Arş.Gör. Muhammed BAHTİYAR Düzce Üniversitesi/Türkiye

İçindekiler

TÜRKİYE'YE GELEN GÖÇMEN ÇOCUKLARA YÖNELİK NİTEL BİR ARAŞTIRMA: DÜZCE İLİ ÖRNEĞİ	12
İSLAM HUKUKUNDA ÇOCUK HAKLARI	12
PDR ve ÖZEL EĞİTİM ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN TUTUMLARININ İNCELENMESİ	13
BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI: 60 AYLIK ÇOCUKLARIN OKULA BAŞLAMASINA YÖNELİK ÖĞRETMEN TUTUMLARININ ÖLÇÜMLENMESİ	14
YARGI KARARLARINA GÖRE İSTİSMAR OLGULARI	15
ÇOCUKLARA YÖNELİK CİNSEL İSTİSMARIN ÖNLENMESİNDE AİLENİN ROLÜ	16
ÇOCUK İŞÇİLİĞİ SORUNUNA YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN İNCELENMESİ	17
İLKOKUL 4. SINIF EBEVEYNLERİNİN ÇOCUK HAKLARININ ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	17
OKUL SOSYAL HİZMETİNİN ÇOCUK HAKLARI ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	18
ÇOCUK İSTİSMARI TEMALİ FİMLERİN ÇOCUK ODAKLI İNCELENMESİ	19
ÇOCUK İŞÇİLİĞİ İLE MÜCADELEYE YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	20
VIOLATIONS OF RIGHTS FROM THE POINT OF SEASONAL AGRICULTURAL CHILD WORKERS	21
ÇOCUKLARIN, ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	22
“HİÇ BANA SORDUNUZ MU?” ÇOCUK ÇALIŞTAYI	22
ÇOCUKLARIN EBEVEYNLER TARAFINDAN SOSYAL MEDYADA NESNELEŞTİRİLMESİ VE MAHREMİYETİN İFŞASI	24
TEMEL EĞİTİM ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOCUĞUN KORUNMASI YÖNÜNDEKİ HAKLARI İLE İLGİLİ FARKINDALIKLARI VE ÖNERİLERİ	24
SESSİZ ÇIĞLIK, ÇOCUK İHMALİ VE İSTİSMARI: SAĞLIK PROFESYONELLERİ FARKINDA MI?	25
ÇOCUKLUK ÇAĞINDA YAŞANAN CİNSEL İSTİSMARIN UZUN DÖNEM ETKİLERİ: OLGU SUNUMU	26
SÖZ KÜÇÜĞÜN: ÇOCUK HAKLARI KUTU OYUNU KAHRAMANMARAŞ FARKINDALIK EĞİTİMİ UYGULAMA ÖRNEĞİ	27
EBEVEYNLERİN GÖZÜNDEN ÇOCUKLARIN İHTİYAÇLARI, HAKLARI VE SORUMLULUKLARI	28
ÇOCUK KORUMA KANUNUNA GÖRE VERİLEN DANIŞMANLIK TEDBİRİNİN MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI TARAFINDAN UYGULANMASI: AMASYA VE KIRŞEHİR ÖRNEĞİ	29
SURİYELİ MÜLTECİ ÇOCUKLARIN TÜRKİYE ALGISI VE EĞİTİMİ	30
(HATAY İLİ ÖRNEĞİ)	30
İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK HAKLARINI BİLME DÜZEYLERİ	31
VELİLERİN GÖZÜNDEN SİĞİNCİ ÖĞRENCİLERİN YAŞADIKLARI PROBLEMLER	32
ÇOCUĞUN İÇİNDEKİ GİZLİ GÜÇ: PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK	33
BİR ÇOCUK HAKKI İHLALİ ÖRNEĞİ: KÜÇÜKLERİN EVLENDİRİLMESİ	34
FARKLI ÖĞRENME ORTAMLARI OLARAK YAZ KUR'AN KURSLARINDA ÇOCUK HAKLARI ÖĞRETİMİNİN İMKÂNI	35
EBEVEYNLERİN ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLER YÖNÜNDEN İNCELENMESİ	36

REHBER ÖĞRETMENLERİN OKULLARDA YAPILAN ŞİDDET VE İSTİSMARI ÖNLEMENE YÖNELİK ÇALIŞMALARINI DEĞERLENDİRMELERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	37
ÇOCUKLARI VE ERİNLERİ MADDE BAĞIMLILIĞINDAN KORUMAK: SOSYAL BECERİ ODAKLI PROGRAM ÖRNEĞİ.....	38
OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ HAKLARINA İLİŞKİN BİLGİ VE FARKINDALIKLARI	38
MEDYA VE ÇOCUK HAKLARI: HABERİN ÖZNESİ VE HABERİN KAYNAĞI OLARAK MEDYADA ÇOCUK.....	39
ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUKLARIN CİNSEL İSTİSMARDAN KORUNMASINA YÖNELİK BİLGİ VE FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	40
ÇOCUK HAKLARI” TEMALİ ÇOCUK RESİMLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	41
EBEVEYNLERİN ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ	42
BİR AYDINLANMA PROJESİ: ÇOCUĞA HAK ARAMAK.....	43
YETİŞKİNLERİN “ÇOCUK İŞÇİ” KAVRAMINA İLİŞKİN ZİHİNSEL İMGELERİ VE ÇOCUK İŞÇİLİĞİNE ÇOCUK HAKLARI AÇISINDAN BAKIŞ.....	44
TRT ÇOCUK KANALINDA YAYINLANAN OKUL ÖNCESİ YAŞ GRUBU ÇOCUKLARINA YÖNELİK ÇİZGİ DİZİLERİN ÇOCUK HAKLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	44
BOŞANMA NEDENİYLE PARÇALANAN AİLELERDE VELAYETE İLİŞKİN KARAR VERME SÜRECİNDE HAZIRLANAN UZMAN RAPORLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	45
İLKÖĞRETİM VE LİSE ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK HAKLARININ GELİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	47
ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOCUK HAKLARININ GELİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	48
GÖÇMEN VE TÜRK ÇOCUKLARIN BAKIŞ AÇISINDAN “YAŞAMA HAKKI”	49
ÇOCUK İSTİSMARI İLE İLGİLİ BAZI YAYINLAR VE ÇALIŞMALAR.....	49
ÇOCUK GELİNLERİN GÖZÜYLE ÇOCUK HAKLARI	50
5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ ÇOCUK HAKLARI İLE İLGİLİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN HİKAYE TAMAMLAMA TEKNİĞİ KULLANILARAK İNCELENMESİ.....	50
OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK FARKINDALIKLARINI GELİŞTİRMENE YÖNELİK BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ.....	51
CEZAEVİNDE ANNESİYLE BİRLİKTE KALAN ÇOCUKLARIN OYUN HAKLARI	52
CEZAEVİNDE ÇOCUK OLMAK	53
TÜRKİYE’DE SON 5 YILDA YAŞANAN ÇOCUKLUK ÇAĞI CİNSEL İSTİSMAR VAKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE CİNSEL İSTİSMARA KARŞI KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ.....	54
İLKOKUL 4. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDA YER ALAN METİNLERİN ÇOCUK HAKLARI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	55
ÇOCUK REFAHI: ÇOCUĞUN İYİ OLMA HALİ	56
ANNELERİN ÇOCUKLARININ HAKLARINA YÖNELİK TUTUMLARI İLE ÖZ YETERLİLİK DURUMLARININ İNCELENMESİ.....	57
ÇOCUK HAKLARI BİLİNÇLİLİK VE FARKINDALIK DURUMUNA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	58
İNSANİ DEĞERLER YÖNELİMLİ PSİKO-EĞİTİM PROGRAMININ PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ.....	59
KARABÜK’TE YAŞAYAN 8-14 YAŞ SİĞİNMACI ÇOCUKLARIN SORUNLARININ SOSYAL DIŞLANMA BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	60

ÇİZGİ FİLMERDE YER ALAN ÇOCUK HAKLARI KAVRAMLARININ İNCELENMESİ.....	60
ÇOCUK HAKLARI BAĞLAMINDA MEDYA.....	61
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TEMEL EMPATİ BECERİLERİ ve ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDETE DUYARLILIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ	62
ÇOCUK KİTAPLARINA YANSITILAN ŞİDDET	63
ORTAOKULLARDA UYGULANAN BAĞIMLILIKLA MÜCADELE PROGRAMININ ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	64
BABALARIN ÇOCUK HAKLARI KONUSUNDA GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ.....	65
İSTİSMARDAN KORUNMA TEMALİ ÖYKÜ KİTAPLARININ İNCELENMESİ.....	66
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ALAN SURİYELİ ÇOCUKLARIN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	67
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMU YÖNETİCİLERİNİN ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ.....	68
YETERSİZLİKTEN ETKİLENEN BİREYLERE YÖNELİK UYGULANAN KAÇIRILMAYI ÖNLEME VE CİNSEL İSTİSMARDAN KORUNMA PROGRAMLARIN İNCELENMESİ.....	68
YETERSİZLİKTEN ETKİLENEN ÇOCUKLARA VİDEO İLE MODEL OLUNARAK SUNULAN CİNSEL İSTİSMARDAN KORUNMA ÖĞRETİM PROGRAMININ ETKİLİLİĞİ.....	70
OKUL ÖNCESİ, İLKOKUL VE ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDETE DUYARLILIKLARININ BELİRLENMESİ	71
TÜRKİYE'DE ÇOCUK HAKLARI ALGISININ GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİSİ: NORVEÇ ÇOCUK OMBUDSMANLIĞI MODELİ İNCELEMESİ NORVEÇ ÇOCUK OMBUDSMANLIĞI MODELİ	71
ÇOCUK HAKLARININ GELİŞTİRİLMESİNDE ÇOCUK KATILIM MEKANİZMALARININ ETKİNLİĞİ ÜZERİNE BİR ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ: ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ ÇALIŞMALARI	72
ÇOCUKLARIN KATILIM HAKLARI VE YEREL YÖNETİMLER; İSTANBUL MALTEPE VE BÜYÜKÇEKMECE BELEDİYELERİ UYGULAMALARI.....	73
ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ BULUNAN ÇOCUĞA SAHİP EBEVEYNLERİN YASAL HAKLARINA İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ	74
AİLE MERKEZLİ EĞİTİM MODELİ ARACILIĞIYLA ÇOKLU YETERSİZLİĞE SAHİP ÇOCUĞU OLAN AİLELERİN YASAL HAKLARI İLE İLGİLİ DİLE GETİRDİKLERİ GEREKSİNİMLERİNİN KARŞILANMASI SÜRECİNİN İNCELENMESİ.....	75
3-6 YAŞ ARASI ÇOCUĞA SAHİP ANNELERİN ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ	76
ERGENLERDE ÇOCUKLUK ÖRSELENME DÜZEYLERİ İLE SOSYAL DESTEK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ.....	77
ÇOCUK TANIMININ GELİŞİMİ ve ÇOCUK SUÇLULUĞU ALANINDA TEORİLER	78
ÇOCUKLARIN BAKIŞ AÇISINDAN ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ	78
ÇOCUK GELİŞİMİ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN KÜRESEL VATANDAŞLIK DÜZEYLERİ İLE ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ.....	79
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUĞA YÖNELİK CİNSEL İSTİSMAR	80
TUTUMLARININ İNCELENMESİ	80
ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK BEKLENTİLERİN ÇOCUK RESİMLERİNE YANSIMALARI.....	81

CHILDREN’S RIGHT TO BENEFIT FROM HEALTH SERVICES	82
EDUCATION FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS	82
THE HUMAN RIGHTS -NO CHILD LEFT BEHIND, GIFTED OR NOT	83
HİKÂYE TAMAMLAMA ETKİNLİĞİ İLE ANNE-BABA DİSİPLİN YÖNTEMLERİNİN İNCELENMESİ.....	83
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ ÜZERİNE FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	84
ÇOCUĞA YÖNELİK CİNSEL İSTİSMARIN ÖNLENMESİNDE VE MÜDAHALEDE SOSYAL HİZMET YAKLAŞIMI	85
48-60 AY ARASINDAKİ OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ALAN ÇOCUKLARIN ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİNİN, ŞİDDETE YÖNELİK ALGILARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ	85
ZİHİN ENGELLİ BİREYLERİN İSTİSMARI.....	86
0-18 YAŞ GRUBUNDAKİ ÇOCUKLARA YÖNELİK GAZETE HABERLERİNİN ÇOCUK İSTİSMARI AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	86
TÜRKİYE’DEKİ SIĞINMACI ÇOCUKLARIN EĞİTİMLE İLGİLİ PROBLEMLERİ VE BEKLENTİLERİ	86
AÇIK VE UZAKTAN EĞİTİM DERS MÜFREDATLARI KAPSAMINDA ÇOCUK HAKLARI DERS MATERYALLERİNİN HAZIRLANMASI VE ÖĞRETİM METODU	87
HEMŞİRELERİN “ÇOCUK HAKLARI” KAVRAMINA İLİŞKİN ALGILARININ	88
METAFOR ARACILIĞI İLE İNCELENMESİ	88
OKULÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN CİNSEL İSTİSMARDAN KORUNMA ÇALIŞMALARINA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ.....	89
GÖRSEL SANATLAR ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK	90
ÇOCUK HAKLARI BİLİNCİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE “ÇOCUK DOSTU KENT” UYGULAMALARININ KATKISI: GİRESUN BELEDİYESİ’NİN İNCELENMESİ	91
ÇOCUKLARIN GÖZÜNDEN BİR ÇOCUK HAKKI İHLALİ: SOSYO-EKONOMİK BÖLGE FARKLILIKLARINA GÖRE ÖĞRENCİLERİN İFADESİYLE AİLELERİN CEZA VERME VE ŞİDDET EĞİLİMLERİ.....	92
AHMET MİTHAT EFENDİ’NİN MAGNUM OPUS’U TERBİYE VE TAHSİLDE ÇOCUK HAKLARININ YERİ VE ÖNEMİ	93
ÇOCUK HAKLARI BAĞLAMINDA BİR İNCELEME: KELOĞLAN MASALLARI	94
ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUĞA SAHİP ANNE BABALARIN YAŞAM DOYUMLARININ MERHAMET DÜZEYLERİNİN ÇOCUK HAKLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	95
LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA KULLANIM DURUMLARININ CİNSİYET VE YAŞA GÖRE DEĞİŞİMİNİN ÇOCUK HAKLARI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ.....	95

TÜRKİYE'YE GELEN GÖÇMEN ÇOCUKLARA YÖNELİK NİTEL BİR

ARAŞTIRMA: DÜZCE İLİ ÖRNEĞİ

Emel İŞTAR IŞIKLI*

Özet

Çalışmanın amacı Türkiye'ye sığınmış olan göçmen çocukların sorunlarını tespit edebilmektir. Bunun için Düzce ilinde ikamet etmekte olan 15-18 yaş arası 7 göçmen çocukla derinlemesine mülakat tekniği kullanarak görüşmeler yapılmıştır. Görüşmecilere açık uçlu sorular yöneltilerek, araştırma konusunun farklı boyutları hakkında detaylı bilgi temin etmeye çalışılmıştır. Yapılan tüm görüşmelerde çekilen zorluklardan ve vatana geri dönme isteklerinden bahsedilmiştir. Sonuçta, göçmen çocuklar, çetin şartlar altında yaşamlarını sürdürmeye çalışsalar da Düzce'de bulunmaktan dolayı memnun olduklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Mülteciler, göçmenler, göçmen çocuklar.

* Yrd. Doç. Dr, Düzce Üniversitesi, İşletme Fakültesi, emelistar@duzce.edu.tr

İSLAM HUKUKUNDA ÇOCUK HAKLARI

Rıfat USLU*

Özet

İslam hukukunda doğumla başlayan ve ergenlik çağına kadar devam eden döneme “çocukluk”, bu dönemi yaşayan kimseye de “çocuk denir. İslam hukuku, ana rahminde teşekkül ettiği andan itibaren insanla ilgilenmiş ve hayatının her safhasına ait çeşitli hükümler koymuş ve haklar tanımıştır.

Çocuk hakları konusu, içinde bulunduğumuz asrın gündemini devamlı meşgul etmiş ve meşgul etmeye devam etmektedir. Hatta “Çocuk hakları” na dair haftalar bile ilan edilmiştir. 1959 yılında Birleşmiş Milletlerce ilan edilen beyannameden sonra da daha da önem kazanmıştır. Adı geçen beyannamenin batılılar tarafından ortaya atılması, konunun İslam hukukunda ihmal edildiği anlamına gelmemelidir. Çünkü “çocuk” ve “hak” kelimelerinden meydana gelen “çocuk hakkı” tabiri, insanlık tarihinde ilk defa İslam Dinini tebliğ eden Hz. Peygamber tarafından dile getirilmiştir. (حق الولد) yani çocuk hakkı tabirine Peygamberin hadislerinde sık sık rastlamak mümkündür. Kur'an-ı Kerim'de, bu kavrama açık bir şekilde yer verilmese de, hak olarak yorumlanabilecek, çocuklarla ilgili birçok ayet mevcuttur. “ Geçim endişesi ile çocuklarınızın canına kıymayın. Biz onların da, sizin de rızkınızı veririz. Onları öldürmek gerçekten büyük bir suçtur” (İsra/31) ayeti bunlardan biridir. Her türlü zulmün yaşandığı, çocukların diri diri toprağa gömüldüğü ve bunun da adeta bir gelenek olduğu bir ortamda gelen İslam dininin üzerinde durduğu konulardan biri çocuklara tanınan hayat hakkı olmuştur.

Son zamanlarda batılılarca değinilmeye başlanan bu mesele, batının tarihinde hiçbir zaman konu olmamıştır. Çocuğun hukuku konu edilerek “çocuk hukuku” ve çocuğu korumaya yönelik kanun ve müesseselerin gündeme gelmesi batılıların tarihinde çok eski değildir. Bu gün de bir taraftan çocuk hakları savunulurken diğer taraftan çocuğun hayat hakkını baştan elinden alan “kürtaj” gündemdeki yerini korumaya devam etmektedir. Hâlbuki İslam daha ilk günlerinde bu konu üzerinde hassasiyetle durmuştur. Biz de bu çalışmamızda İslam hukukunun, çocuklar için tanıdığı hakların nelerden ibaret olduğunu tespiti ve ifade etmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Hukuk, çocuk, hak.

*Doç. Dr., Düzce Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Temel İslam Bilimleri Bölümü Fıkıh ABD.,
rifatuslu@duzce.edu.tr

PDR ve ÖZEL EĞİTİM ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Ömer Faruk AKBULUT *

Görkem AKSOY **

Özet

Bu araştırmanın amacı Ahi Evran Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik öğrencileri ile Necmettin Erbakan Üniversitesi Özel Eğitim öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarını incelemektir. Ayrıca öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının cinsiyet, sınıf düzeyi, çocuklarla ilgili projelere katılım sıklığı, çocuk hakları sözleşmesini okuyup okumadıklarına göre nasıl farklılık gösterdiğini incelemektir. Bu araştırmanın örneklemini, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik ve Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Özel Eğitim programında öğrenim gören 188 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarını belirlemek için Karaman Kepenekçi (2006) tarafından geliştirilen Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği ve öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemek üzere araştırmacı tarafından geliştirilmiş Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Veriler SPSS 22.00 programına girilmiş ve analizler bu programda yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının ortalaması 33.54; Özel Eğitim öğrencilerinin 36.76 olarak bulunmuştur. Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin tutumları cinsiyet, çocuklarla ilgili projelere katılma sıklığına göre farklılaşmadığı; sınıf düzeyi, çocuk hakları sözleşmesini okuyup okumadığına göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Özel Eğitim öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin tutumları cinsiyet, sınıf düzeyi, çocuklarla ilgili projelere katılma sıklığı ve çocuk hakları sözleşmesini okuyup okumadığına göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak; Ahi Evran Üniversitesi Psikolojik

Danışmanlık ve Rehberlik öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin tutumları Necmettin Erbakan Üniversitesi Özel Eğitim öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarından daha olumludur.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, çocuk hakları, tutum

*Lisans Öğrencisi, Ahi Evran Üniversitesi, omerfaruk2540@gmail.com

**Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, aksoy1416@gmail.com

BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI: 60 AYLIK ÇOCUKLARIN OKULA BAŞLAMASINA YÖNELİK ÖĞRETMEN TUTUMLARININ ÖLÇÜMLENMESİ

Halime ÜNVER*

Nilüfer BAŞER**

Özet

İlk kez 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılında uygulamaya konulan 4+4+4 Eğitim Sistemi Modeli ile okula başlama yaşında önemli değişiklikler olmuştur. 66 ayını doldurmuş çocuklara okula başlamak zorunlu hale getirilirken, 60-66 aylık çocuklara ise velinin yazılı isteği ile okula başlamanın önü açılmıştır. Bu çalışmanın amacı, 60 aylık çocukların okula başlamasına yönelik öğretmen tutumlarını saptamak amacıyla kullanılabilir bir tutum ölçeği geliştirmektir. Ölçeğin verileri farklı branşlardan 300 öğretmenin katılımı ile elde edilmiştir. İlgili literatür taraması yapılmış, 34 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuş ve kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla bir alan uzmanı ve iki dil uzmanından görüş alınmıştır. Görüşler doğrultusunda 3 madde ölçekten çıkartılmıştır. Bunların sonucunda 5'li likert tipinde 31 maddelik bir form elde edilmiştir. Toplanan veriler SPSS 17 paket programı ve LISREL 8.8 kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan faktör analizi ile ölçeğin 3 faktörden oluştuğu görülmüştür. Ölçeğin tüm faktörlerinin varyansın %59.7'sini açıkladığı saptanmıştır. Toplam varyansın %47.83'ünü Gelişim Özellikleri faktörü, %7.4'ünü Olumlu Duygu faktörü ve %4.47'sini Olumsuz Düşünce faktörü açıklamaktadır. Açıklayıcı Faktör Analizi sonucunda ortaya çıkan yapının uygunluğunu test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmış, RMSEA=0.074 ve $\chi^2/df=2.49$ olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini saptamak amacıyla Cronbach-Alfa İç Tutarlık Katsayısı (α) hesaplanmıştır. Faktörlerin güvenilirlik katsayıları sırasıyla Gelişim Özellikleri=0.95, Olumlu Duygu=0.84 ve Olumsuz Düşünce=0.76 olarak bulunmuştur. Ölçeğin tamamına ait Cronbach alfa katsayısı ise 0.95 olarak bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre, geliştirilen bu ölçeğin, öğretmenlerin 60 aylık çocukların okula başlamasına yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanılabilirliği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: 60 aylık çocuklar, okula başlama, tutum ölçeği.

*PhD Student, Keele University School of Psychology Staffordshire-UK, halimeunver@hotmail.com

**Psikolojik Danışman, Bolu Gerede Hacı Sadık Öztosun Anadolu Lisesi,
nil_baser1987@hotmail.com

YARGI KARARLARINA GÖRE İSTİSMAR OLGULARI

Yasemin AYDOĞAN*

Dündar AYDOĞAN**

Özet

Günümüzde istismar olgularının görülme sıklığının ve şiddetinin giderek artması nedeniyle konuya ilişkin sağlıklı verilerin sunumu ve buna bağlı olarak çözüm odaklı eğitim ve rehberlik hizmetlerinin daha işlevsel şekilde uygulamaya dönüştürülmesi zorunlu hale gelmiştir. Bundan dolayı çalışmada yargı kararlarına göre istismar olgularının incelenmesi ve uzmanlara cinsel istismarı önleme ve eylem stratejileri geliştirme konusunda ihtiyaç duydukları verilerin sunulması amaçlanmıştır. Betimsel tarama niteliğinde gerçekleştirilen çalışmada pilot bölge seçilen Ankara Bölge Adliye Mahkemesinde “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlara İlişkin” istinaf incelemelerini yapan 17. Ceza Dairesine son bir yılda gelen istismar olguları demografik özellikler açısından gözden geçirilmiştir. Çalışma sürecinde, öncelikle Hakimler ve Savcılar Kurulundan gerekli izin alınmış, ardından Ankara Bölge Adliye Mahkemesine bağlı 19 ilden (Ankara, Aksaray, Bartın, Bolu, Çankırı, Düzce, Eskişehir, Karabük, Karaman, Kastamonu, Kayseri, Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Nevşehir, Niğde, Sivas, Yozgat, Zonguldak) 1 Eylül 2016-31 Ağustos 2017 tarihleri arasında gelen istismar olguları demografik özellikler (bölge, yaş, cinsiyet vb) açısından değerlendirilmiştir. Doküman incelemesi tekniği ile elde edilen veriler ortalama, standart sapma ve yüzde olarak ifade edilmiş, tek değişkenli grup olduğundan istatistiksel yöntem uygulanmamıştır. Araştırmada veri toplama süreci henüz tamamlanmamıştır. Şu ana dek cinsel istismar olgularına ilişkin kararların ancak %60’ı incelendiğinden, kesin bulgular çalışmanın tamamlanmasının ardından sunulacaktır. Çalışma, Türkiye’de cinsel istismar olgularına ilişkin en son ve resmi verilerin sunulması açısından büyük önem taşımaktadır. Araştırma sonucunda; konuya ilişkin kayıtların sağlıklı şekilde tutulması ve gerekli izleme değerlendirme çalışmalarının yapılması, bu konudaki bilimsel çalışmalarla güncel verilerin paylaşılması ve bu sayede çözüm odaklı her tür ihmal ve istismarı önleme programlarının hazırlanması, uygulanması ve yaygınlaştırılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: İstismar, cinsel istismar, yargı kararları

*Prof. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi ABD., yaseminaydogan@yahoo.com

**Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 11. Ceza Dairesi, Daire Başkanı,
dundaraydogan@hotmail.com

ÇOCUKLARA YÖNELİK CİNSEL İSTİSMARIN ÖNLENMESİNDE AİLENİN ROLÜ

Yasemin AYDOĞAN*

Dündar AYDOĞAN**

Özet

Cinsel istismar, çocuğun bir yetişkin ya da başka bir çocuk tarafından anlamadığı veya kabul etmediği, gelişimsel olarak hazır olmadığı bir yaşta cinsel tatmin için kullanılmasıdır. Çocuğun cinsel istismarı; nedenleri karmaşık, kısa ve uzun vadede psikolojik yönden ağır sonuçları olan, bireyin yaşam kalitesini ve doyumunu olumsuz etkileyen ciddi sosyal bir problemdir. Bu nedenle tüm ülkelerde cinsel istismarı önlemeye yönelik disiplinlerarası çalışmalar yapılmakta ve çözüm odaklı stratejiler uygulamaya konulmaktadır. Aynı şekilde çocuğun cinsel istismarı ülkemizde de binlerce çocuğu, ailesini ve toplumu etkileyen önemli bir toplumsal sorundur ve hangi yaşta olursa olsun özellikle psikolojik olmak üzere çocuğun her yönden gelişimini olumsuz etkilemektedir. Ülkemizde konuya ilişkin olarak yapılan çalışmalar çocuğun cinsel istismarı konusunda anne-baba, çocuk ve çevreye ilişkin önemli veriler sunmaktadır. Aynı şekilde Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 17. Ceza Dairesine 2016-2017 yılında gelen yargı kararları incelendiğinde, cinsel istismar konusunda odak noktayı ailenin oluşturduğu görülmektedir. Bu nedenle çalışmada; çocuklara yönelik cinsel istismarın önlenmesinde ailenin rolü, örnek olgular çerçevesinde incelenerek çözüm odaklı stratejilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel çalışma türlerinden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışma modelinde örnek olgular, durumlar derinlemesine ve bütüncül bir yaklaşımla incelenmektedir. Bu bağlamda çocuğun cinsel istismarına ilişkin örnek olgular, aile etkeni açısından belirlenen temalar çerçevesinde incelenmiş ve araştırma süreci; belirlenen temalar çerçevesinde örnek olguların seçimi, olguların değerlendirilmesi ve temaya uygun çözüm stratejilerinin geliştirilmesi şeklinde planlanmıştır. Örnek olguların incelenmesi ve değerlendirilmesi sonucunda bulgular; doğru eş seçimi, doğru arkadaş seçimi, aileyi bilgilendirme, çocuğu bilgilendirme, toplumu bilgilendirme, ev ortamının düzenlenmesi, sosyal çevre ilişkilerinin düzenlenmesi, gözlem ve ipuçlarının değerlendirilmesi, anında/doğru bildirim ve etkili önlemlerin alınması temaları altında ele alınmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda aile odaklı çözüm stratejilerinin başarılı şekilde uygulanması ile çocuğun cinsel istismarına ilişkin olguların büyük oranda önlenebileceği ve bunun için ülke genelinde acil eylem planının hazırlanması gerektiği düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Cinsel istismar, istismar, önleme programı

* Prof. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi ABD., yaseminaydogan@yahoo.com

**Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 11. Ceza Dairesi, Daire Başkanı,
dundaraydogan@hotmail.com

ÇOCUK İŞÇİLİĞİ SORUNUNA YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN İNCELENMESİ

Burcu ÇELİK*

Özet

Çocuk hakları, hiç kuşkusuz, insan hakları arasında en temel nitelikte olanıdır. Günümüzde çocuk koruması çok daha önemle ele alınmış ve uluslararası düzeyde açık yasalar yapılarak ve çocuk haklarıyla beraber dünyanın en önemli sorunları arasında yer almıştır. Ulusal ve uluslararası düzeyde her çocuğun insan olarak korunması yasal olarak kabul edilmiş olmasına rağmen bazı sosyal ve politik nedenlerden ötürü korunmaya muhtaç çocuklar, bu yasalarda saptanan haklardan yoksun kalmaktadır. Türkiye’de bu haklardan yoksun kalanlardan birkaçı da Suriye’deki sorunlar dolayısıyla Türkiye’ye zorunlu göç etmiş ailelerin çocuklarıdır. Ülkemizin çocuklarının ve mülteci çocukların, geçim sıkıntısı gibi birtakım nedenlerle sokaklarda çalıştırılması ve bu çocukların barınma, eğitim, korunma gibi temel haklarının ellerinden alınması bu araştırmanın temelini oluşturmaktadır. İstatistikler çalışan mülteci çocukların önemli oranda eğitim hakkının da gasp edildiğini ortaya koymaktadır. Çocuk işçiliği dediğimiz bu durum insani gelişim açısından ciddi bir sorun olarak görülmelidir. Bu çocuklar sağlıklı bir çevreden ve temel özgürlüklerden de mahrum kalmakta, fiziksel, sosyal, kültürel, duygusal ve eğitsel gelişime zarar veren koşullarda çalıştırılmaktadır. Bu çalışmada çocuk işçiliği sorununu ortadan kaldırmak için neler yapıldığı veya yapılması gerektiği açıklanmaya çalışılmış olup araştırma sonucunda çocuk işçiliği hakkında toplumsal birlik için kamunun farkındalığının artırılması ve hali hazırda yürütülen projelere daha çok destek olunması uygun görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Çocuk hakları, çocuk işçiliği, korunma

*Lisans Öğrencisi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, burcucelikk95@gmail.com

İLKOKUL 4. SINIF EBEVEYNLERİNİN ÇOCUK HAKLARININ ÖĞRETİMİNE

İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Z. Nurdan BAYSAL*

Seda ÇARIKÇI**

Özet

Günümüzde yaşam koşulları sürekli değişim göstermektedir. Bu koşullarda sorumluluklarını ve haklarını bilen ve değişen bu yaşam standartlarına uyum yapabilen bireyler yetiştirmek hem ailelerin hem de eğitim kurumlarının en önemli amaçları arasındadır. Aile ortamı, çocuğun doğduğu andan itibaren içinde bulunduğu ve haklarını yaşayarak öğrenmesinde sunulan fırsatlar

bakımından en çok etkilendiği ilk çevredir. Okulda alınacak eğitim ise çocuğun bu ilk deneyimlerinin üzerine temellendirilerek, haklarını bilen ve kullanan bir birey olma bilincinin oluşması açısından önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı; ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin ebeveynlerinin çocuk haklarının öğretimine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma temel yorumlamacı nitel araştırma deseninde yürütülmüştür. Çalışmada İstanbul İli'nde yer alan bir devlet ilkokulunda dördüncü sınıfa devam eden öğrencilerin ebeveynlerinin çocuk haklarının öğretimine ilişkin görüşlerini incelemek için açık uçlu form kullanılmıştır. Açık uçlu form toplam yedi sorudan oluşmaktadır. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmacılar tarafından ölçütler; çocuk haklarının öğretimi ile ilgili dersler almış öğrencilerin ebeveynleri olmak ve araştırmaya gönüllü olarak katılmak şeklinde belirlenmiştir. Bu ölçütlerle belirlenen 22 ebeveyn çalışma grubunu oluşturmuştur. Açık uçlu form ile elde edilen veriler betimsel analiz yapılarak çözümlenmiştir. Betimlemeler için kategoriler oluşturulmuş ve bulguların ebeveynlerin çocuk hakları bilgisi, evde ve okulda çocuk hakları öğretimi için yapılabilecekler, okulda ve Türkiye'de çocuk hakları öğretiminin değerlendirilmesi ve evde çocuk hakları öğretiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri olmak üzere dört ana kategori altında toplandığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları öğretimi, ebeveyn, ilkokul 4.sınıf

*Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, znbaysal@marmara.edu.tr

** Doktora Öğrencisi, Uzman, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Programı, sedacarikci@gmail.com

OKUL SOSYAL HİZMETİNİN ÇOCUK HAKLARI ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Çetin YILMAZ*

Fırat İŞLER**

Özet

Sosyal hizmet, insan haklarını merkeze alan, bu hakların korunması, savunulması ve geliştirilmesinde önemli fonksiyonları olan mesleki bir disiplindir. Bu tespitten hareketle, çocuk haklarının güvence altına alınması ve bu amaç doğrultusunda çalışmalar yürütülmesinin sosyal hizmetin en önemli rol ve fonksiyonları arasında yer aldığı ileri sürülebilir. Bu bildiride, ulusal ve uluslararası belgelerle güvence altına alınan, çocukların en temel haklarından olan eğitim hakkının korunması ve geliştirilmesinde okul sosyal hizmetinin önemi tartışılacaktır.

Okul, çocuğun sadece eğitim-öğretim gördüğü değil aynı zamanda sosyalleştiği, birçok sorunla karşılaştığı alanlardan biridir. Çocukların okulda karşılaştığı sorunlar birçok alt sistemdeki –

okul, aile, çevre, mahalle, akran grubu vb.- ilişkilerin ürünüdür. Bu bağlamda çocukların okul sisteminde karşılaştığı sorunlara çözüm üretebilmek ancak multidisipliner bir mesleki çalışma doğrultusunda sağlanabilir. Bu multidisipliner mesleki çalışma ortamında, çocuğun yüksek yararını gözetilen sosyal hizmet, ekolojik ve sistem kuramları çerçevesinde bireyi çevresi içinde değerlendirilerek çocukların karşılaştıkları sorunlara ‘mikro’, ‘mezzo’ ve ‘makro’ düzeyde mesleki müdahalelerle çözüm üretmeye çalışır.

Amerika’da 20. yüzyılın başlarında uygulanmaya başlayan okul sosyal hizmeti daha sonra pek çok Avrupa ve Doğu ülkelerinde kabul görmüştür. Ekolojik bakış açısı çerçevesinde okul sosyal hizmeti risk altında bulunan öğrencilerin ve ailelerin desteklenmesini ve güçlendirilmesini, ev ve okul arasında işbirliğinin sağlanmasını, ihtiyaç halinde ailelerin ve çocukların gerekli toplumsal kurumlara yönlendirilmesini ve takibini içeren mesleki müdahalelerle çocukların eğitim haklarından en üst seviyede yararlanmalarını amaçlamaktadır. Ayrıca, önleyici mesleki çalışmalarla okul sosyal hizmeti, çocukların her türlü riske –ihmal, istismar, şiddet vb.- karşı korunmasında da önemli bir işlevi yerine getirebilir.

Okul sosyal hizmeti, Türkiye’de özellikle Milli Eğitim Bakanlığının çeşitli yönetmelikleri, Ulusal Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı gibi kayda değer öneme sahip belgelerde yer almasına rağmen hala uygulamaya geçirilememiştir. Türkiye’de okul sosyal hizmetinin hayata geçirilmesi çocukların eğitim sisteminde karşılaştıkları sorunlara kalıcı çözümler üretilmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, sosyal hizmet, okul sosyal hizmeti.

*Yrd. Doç. Dr, Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, cetin.yilmaz@duzce.edu.tr

**Balsu Gıda Sosyal Hizmet Uzmanı, firatisler@hotmail.com

ÇOCUK İSTİSMARI TEMALİ FİMLERİN ÇOCUK ODAKLI İNCELENMESİ

Nihan KARABULUT*

Özet

Toplumun en büyük sorunlarından biri olan çocuk istismarı çocuğun büyüme ve gelişmesini olumsuz yönde etkileyen her türlü davranışlardır. Çocuk istismarı çocukların gelişim alanlarını olumsuz etkileyerek çocuklarda psikolojik ve davranış problemlerine neden olmakla beraber çocukların yaşamlarını değiştirmelerine neden olmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, 2010-2017 yılları arasındaki çocuk istismarı temalı filmlerin çocuk odaklı olarak incelenmesidir. Çalışmanın evrenini çocuk istismarı konulu filmler oluşturmaktadır. Çalışmada araştırmacı tarafından hazırlanan form izlenen filmler üzerine uygulanmaktadır.

Formun içeriğinde genel bilgiler (yılı, ülkesi, istismar çeşidi vb.) bulunmakla beraber istismarın çocuk üzerindeki etkisini kapsayan maddeler yer almaktadır. Bulgular halen toplanma aşamasında olduğundan araştırma sonuçları tam metin halinde sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk istismarı, filmler, çocuk

*Baraj İlkokulu, Okul Öncesi Öğretmeni, nhnkrblt87@gmail.com

ÇOCUK İŞÇİLİĞİ İLE MÜCADELEYE YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Laman SULEYMANLI*

Özet

Çocuk işçi kavramı, hem yaş ölçütüne bağlanan çocuk kavramı hem de belli bir ücret karşılığında bir işverene karşı bağımlı şekilde iş görme edimini ifa eden kişi anlamına gelen işçi kavramlarından oluşmaktadır. Bu kavramlardan yola çıkarak çocuk işçiyi belli bir ücret karşılığında bir işverene karşı bağımlı şekilde iş görme edimini yerine getiren, belli bir yaşam altındaki kişi olarak tanımlayabiliriz.

Çocuk işçi tanımındaki belli bir yaş kıstası, çocuk kavramının topluma, kültüre, sosyal çevreye ve hatta tarihe bağlı olan değişken yapısı nedeniyle, çocuk işçiliğin değişik tarih ve toplumlar ve ele alındığı konuya göre farklı şekilde algılanmasına yol açmıştır. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde çocuk kavramı için temel alınan yaş sınırı 18 olmasına rağmen, Uluslararası Çalışma Örgütü (UÇÖ) tarafından kabul edilen 138 sayılı İstihdamda Asgari Yaşa İlişkin Sözleşmede, çocuk işçilik için baz alınan tavan yaş sınırı 15 yaştır.UÇÖ tarafından 146 nolu tavsiye kararında üye devletlerden 15 yaş sınırının artırılması istenmiş, buna paralel olarak yine UÇÖ tarafından 17.6.1999 tarihinde kabul edilen En Kötü Biçimdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin 182 Sayılı Acil Eylem Sözleşmesi'nin 2.maddesinde; "Bu sözleşmenin amaçları bakımından çocuk terimi 18 yaşın altındakilerin hepsine uygulanır" hükmü getirilmiştir.

Çocuk hakları Komitesi birçok kararında devletlerin hiç bir tereddüde yer bırakmayacak biçimde aile ve kurumlardaki şiddete dayalı cezalandırmayı yasaklamalarını tavsiye etmekte ve disiplin olumlu biçimlerinin yaygınlık kazanması için eğitimsel kampanyalar kullanmalarını belirtmektedir. Bu nedenle tüm yasalarımızda ve özellikle de Medeni Kanun, Ceza Kanunu, eğitime ilişkin kanunlar ve İş Kanunu'nda fiziksel ceza ve sözel disiplin yönetmeleri açıkça yasaklanmıştır. Ayrıca olumlu disiplin yönetmeleri konusunda etkili eğitim programları yapılmalı ve uygulanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Birleşmiş milletler, iş hukuku, çocuk

*Erciyes Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk Bölümü, Yüksek Lisans öğrencisi, suleymanlileman1@gmail.com

VIOLATIONS OF RIGHTS FROM THE POINT OF SEASONAL AGRICULTURAL CHILD WORKERS

Eda BEYDİLİ GÜRBÜZ*

Abstract

Agriculture is a very important sector for undeveloped and developing countries. The rate of women and children in agriculture, which is also very important in Turkey, is not negligible. When it is considered that childhood is so important cognitive, social and psychologic stage, to work in agriculture gives lots of harm to child. This harms lead to violations of children rights from right to live to right to participation.

A great majority of children in agriculture are poor. Children leaves their school on average in March-April, usually live in tents and work in farm. These children return to where they live after the opening of their schools so they can experience adjustment problems with the school. Adjustment problems, lack of knowledge and awareness about education is leading to the acceleration of breaking away from school. Education is an important right to protect and reach other rights so breaking away from school can leading violations of different rights.

From this point of view, the main aim of this study is to identify the needs of children in seasonal agriculture and to develop solutions for this. In order to achieve this aim, children's needs will be evaluated from the perspective of children's rights by giving information about the needs of children with the help of the literature.

At the end of the study, solutions will be developed at the individual, family and community level. According to this solutions, it should be provided informative and awareness-raising trainings, facilitated the access and participation to these trainings, supported children to attend school, created the children's friendly areas, provided mobile services about health, education, leisure time etc. where they are working or where they live permanently. Their families should be supported with welfare services. To eradicate child labor in agriculture, many public institutions, especially with the Ministries of Education, Family and Social Policies, Health and Labor and Social Security, and non-governmental organizations should work in cooperation.

Keywords: Children rights, seasonal agricultural child worker, violations of rights

*Arş. Gör. Dr., Hacettepe Üniversitesi İİBF Sosyal Hizmet Bölümü, edabeydili@gmail.com

ÇOCUKLARIN, ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Göknur BALABAN*

Kübra ÇİFTÇİ**

Yasemin AYDOĞAN***

Özet

Bireylerin erken yıllardan itibaren kendi hakları ile tanışması, onların tutum ve davranışlarının önemli bir belirleyicisi olmaktadır. Bu nedenle okul öncesi dönem, çocukların kendi haklarına yönelik algılarının oluşturulması ve desteklenmesi açısından önemli bir dönemdir. Çalışmada, okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların, çocuk haklarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubuna, okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş grubundan 40 çocuk dahil edilmiştir. Nitel olarak tasarlanan bu çalışmada, verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Çocuklarla bireysel olarak yapılan görüşmelerde, daha önceden hazırlanan açık uçlu sorular sorulmuştur. Nitel verilerin analizinde, içerik analizi yöntemi tercih edilmiş ve veriler kategoriler halinde düzenlenerek yorumlanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular literatür eşliğinde tartışılmış ve sonuçta çocukların haklarına ilişkin farkındalık eğitiminin okul öncesi dönemde başlamasının zorunluluk olduğu ve çocuk haklarına uygun olarak hazırlanan eğitim programlarının, yine bu doğrultuda düzenlenen eğitim ortamlarında verilmesi için aile ve eğitimcilere ihtiyaç duydukları desteğin verilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, çocuk hakları, insan hakları

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Bölümü AD. Okul Öncesi Eğitimi BD., gozde1414@hotmail.com

**Yüksek Lisans Öğrencisi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Bölümü AD. Okul Öncesi Eğitimi BD., kubraciftci@hotmail.com

***Prof. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi AD., yaseminaydogan@yahoo.com

“HİÇ BANA SORDUNUZ MU?” ÇOCUK ÇALIŞTAYI

Ecem Nur DİNÇER*

Çağatay ÇAKMAK**

Özet

Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nın ulusalda yürüttüğü “Hiç Bana Sordunuz Mu?” kampanyasından yola çıkarak; Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Sivil Düşün programı tarafından desteklenmekte olan ”Uluslararası, ulusal ve yerel düzeyde mevcut çocuk hakları ağını güçlendirerek çocukların seslerinin daha fazla duyulmasını sağlamak” projesi kapsamında

Uluslararası Çocuk Merkezi desteğiyle 8 Nisan 2017’de Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) Ankara Eğitim Parkı’nda çocuk çalıştayı gerçekleştirilmiştir. “Hiç Bana Sordunuz Mu?” Çocuk Çalıştayı, TEGV Ankara Eğitim Parkı’na 2016-2017 ilkbahar etkinlik döneminde devam eden, Etimesgut ilçesindeki farklı okullara kayıtlı 10-11 yaş grubu çocukların kendi eğitim yaşamlarına ve öğrenme isteklerine dair birlikte düşünmeleri, tartışmaları ve söz söyleyebilmelerine alan açmak amacıyla planlanmıştır.

Çalıştayı tüm süreçlerinde, BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme’de yer alan, çocukların katılımı ile ilgili genel ilkelerle uyumlu olmasına özen gösterilmiştir. Çalıştayı planlaması, çocuk katılımı alanında çalışan danışmanların desteği ile TEGV Ankara Eğitim Parkı yöneticileri ve deneyimli gönüllüleri tarafından yapılmıştır. Gönüllülük kararını bilgi sahibi olarak verebilmeleri için çocuklara bir mektup dağıtılmış, isteyenlerin mektubun sonunda yer alan formdaki soruları yanıtlarak başvurmaları istenmiştir. Katılımcılar, formu dolduran çocuklardan oluşmuş ve çocuklar formda belirttikleri tercihleri doğrultusunda altı farklı çalışma grubuna (Fen, Matematik, Okuma, Teknoloji, Çocuk Hakları, Sanat) yerleştirilmiştir. Gönüllülerden oluşan kolaylaştırıcılarla çalıştay programının içeriği, deneyimledikleri yöntemleri ve çocuklarla çalışma becerilerini destekleyen bir günlük hazırlık eğitimi 7 Nisan’da yapılmıştır.

8 Nisan’da 54 çocuğun katılımıyla gerçekleşen “Hiç Bana Sordunuz mu?” çocuk çalıştayı çocukların hem bireysel görüşlerinin hem çalışma gruplarında birlikte geliştirdikleri önerilerin yer aldığı ve tüm katılımcıların birbirini duyabilmesi için olanak sağlandığı bir planlama ile yürütülmüştür. Çocuklar büyük grupta tanışma ve kaynaşma oyunları – zaten alışık oldukları ortamda rahatladıktan sonra, gün boyunca küçük gruplarda kendi alanlarında nasıl daha iyi öğrenebileceklerini tartışarak öneriler geliştirmiştir. Önerilerini posterler aracılığıyla görünür hale getiren çalışma grupları, posterlerini 21 Nisan’da TEGV Ankara Eğitim Parkı’na gelen öğretmenler, çeşitli üniversitelerin öğretim üyeleri ve veliler gibi büyüklerine sunmuştur. Çocukların değerlendirmelerinden; çocukların kendi yaşamlarına dair görüş geliştirmek, bunları akranlarıyla tartışmak ve görüşlerini yaşamlarına dair karar alan yetişkinlere iletmek için büyük bir motivasyon ve ihtiyaç duydukları ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk çalıştayı, çocuk hakları, TEGV

*Sosyal Hizmet Mezunu, Başkent Üniversitesi, ecemnurdincer@gmail.com

**Yüksek Lisans Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, cakmakcagatay05@gmail.com

ÇOCUKLARIN EBEVEYNLER TARAFINDAN SOSYAL MEDYADA NESNELEŞTİRİLMESİ VE MAHREMİYETİN İFŞASI

Tüba KARAHİSAR*

Özet

Sanal ortamda varlık kazanmak, beğenilmek, takipçi sayılarını arttırmak, reklamlardan gelir elde etmek gibi nedenlerden ötürü sosyal medya pek çok kişi tarafından sıklıkla kullanılan bir mecra haline gelmiştir. Statü kazanmak, beğenilmek, ait olma duygusu eskiden reel hayatta elde edilirken günümüzde iş yeri, tatil, yemek fotoğraflarını paylaşarak yapılmaktadır. Bu noktadan hareketle ebeveynler bu paylaşımlara çocuklarını da katarak onların mahrem hallerini sosyal medyada sergilemeye başlamıştır. Bu çalışmanın amacı; çocuk fotoğraf ve videolarının sosyal medyada ne derece ve nasıl yer aldığını tespit etmek, günlük hayatta mahrem olarak kabul edilen hangi hallerin sosyal medyada onaylandığını ortaya koymaktır. Araştırmanın yöntemi netnografidir. Bu amaçla kendi Facebook ve Instagram hesabımızdaki çocuklu aileler tespit edilecek ve gözlem yoluyla izin alınarak iki ay boyunca takip edilecektir. Fotoğraf, video ve yapılan yorumlar arşivlenerek bölümlere ayrılacak ve ardından yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocukların nesneleştirilmesi, mahremiyet, sosyal medya.

* Dr, tkhisar@gmail.com

TEMEL EĞİTİM ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOCUĞUN KORUNMASI YÖNÜNDEKİ HAKLARI İLE İLGİLİ FARKINDALIKLARI VE ÖNERİLERİ

Ramazan ARI*

Sara KEFİ**

Özet

İnsanca yaşamak doğumdan ölüme kadar her bireyin en doğal hakkıdır. Çocuklar için ise dünyaya geldikleri andan itibaren kendi ayakları üzerinde güçlü ve bağımsız duruncaya dek, yetişkinlerin desteği önemli, gerekli ve hayatidir. Bu desteğin hangi konularda daha yoğun olması gerektiği veya toplumun hangi bileşenlerinin bu desteği doğru ve eksiksiz yerine getirmesi gerektiği ise hızla değişen günümüz şartları doğrultusunda düzenli aralıklarla, derinlemesine yapılacak araştırmalarla ortaya konmalıdır. Eğitimciler; çocuklar, aileler ve kurumlarla olan yasal ve ahlaki sorumlulukları nedeni ile, bu bileşenlerin arasında en etkili itici güç olarak yer almaktadır.

Bu araştırmanın genel amacı öğretmen adaylarının; "çocuğa karşı uygulanan şiddet, istismar, çocuk işçiliği, bağımlılık, zararlı alışkanlıklarla mücadele, çocuk haklarında bilinçlilik ile mülteci çocukların haklarına yönelik farkındalık düzeylerini ve çözüm önerilerini" betimlemektir. Çalışma; tarama modeli ile tasarlanmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda Ege Üniversitesi

Eğitim Fakóltesi Temel Eğitim Bólümü Okul Öncesi Öğretmenliği 3. ve 4. sınıf öğrencilerine, açık uçlu 5 soruluk anket uygulanmıştır. Çalışmada veriler doküman analizi tekniği kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen veriler, içerik analizi ile özömlenmiřtir.

Öğretmen adaylarından elde edilen metinlerin analizi sonucunda, öğretmen adaylarının ocuk haklarına ilişkin 5 farklı konuya yönelik çözüm önerilerinin; anne babalara, çocuklara, eğitimcilere, medyaya, kurumlara (bakanlıklar, vakıflar, STK'lar, dini kurumlar), okullara, topluma ve hukuk sistemine yönelik olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: ocuk hakları, çözüm önerileri, öğretmen adayları.

*Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakóltesi, ocuk Gelişimi Bólüm Başkanı, ramazanari2@yahoo.com

**Doktor, Foça Belediyesi ocuk Evi Müdürü, sarakefi@gmail.com

SESSİZ IğLIK, ÇOCUK İHMALİ VE İSTİSMARI: SAğLIK PROFESYONELLERİ FARKINDA MI?

Oğuz KOYUNCU*

Pınar TABAKOğLU**

Sevda ARSLAN***

Özet

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ocuk istismarını “güçlü ya da güvenilir biri tarafından çocuğa, fiziksel ya da duygusal olarak kötü davranılması; çocuğun cinsel olarak istismar edilmesi; ihmal ve ya ihmalci davranılması ve bunların sonucunda çocuğun sağlığına, yaşamına, gelişimine ya da onuruna zarar verilmesi ya da zarar verilme olasılığının bulunması” olarak tanımlamıştır. İstismarın tanınması, risklerin belirlenmesi ve bildirimde bulunulması konusunda sağlık profesyonellerine önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu araştırmanın amacı Sakarya Eğitim Araştırma Hastanesinde ocuk kliniklerinde (ocuk servisi,ocuk cerrahi servisi,yeni doğan servisi, ocuk acil, pediatri yoğun bakım)görev yapan sağlık profesyonellerinin ocuk ihmal ve istismarını tanıma düzeylerinin belirlenmesidir. Sağlık profesyonellerinden (n=93) Tanıtıcı Bilgi Formu ve ocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerinin Tanınması Ölçeği ile veriler toplanmıştır. Araştırmamıza katılan sağlık profesyonellerinin %81.7'sini hemşire ve ebeler oluşturmaktadır. Sağlık profesyonellerinin %43'ü lisans mezunu, yaş ortalaması 33,96 ve ortalama haftalık çalışma süresi 51,4 saattir. Meslekte alışma sürelerine bakıldığında %68.8'inin 6 yıl ve üzerinde hastanede çalışma deneyimi olduğu ve %44,1'inin 6 yıl ve üzerindeki sürelerde ocuk sağlığı ve hastalıkları kliniklerinde çalıştığı saptanmıştır. Sağlık profesyonellerinin %74,2'si meslek eğitimi sonrası ocuk istismar ve ihmalini tanılamaya yönelik herhangi bir

eğitim almadığını ve %63,4'ü görevi sırasında çocuk istismar ve ihmaliyle karşı karşıya kaldıklarını belirtmiştir. Araştırmaya katılan sağlık profesyonellerinden kadınlar çocuk İstismarı ve ihmalinin belirtilerini ve ihmal ve istismarın çocuktaki davranışsal belirtilerini erkeklerden daha iyi tanılamaktadır ($p<0.05$). Hekim, hemşire ve ebelerin çocuk istismar ve ihmali tanılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0,05$).Sağlık profesyonellerine mezuniyet sonrası çocuk istismarı ve ihmali hakkında hizmet içi eğitimler verilmesi onların bu konudaki farkındalığını artırarak çocukların karşılaştıkları istismar ve ihmali erken tanımlarını sağlayacaktır. Erken tanı çocukların ruhsal ve fiziksel sağlığını korumada çok önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, istismar ve ihmal, sağlık profesyonelleri

*Hemşire, Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, oguzkyncu9@gmail.com

**Ebe, Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, kara.pnar@yahoo.com.tr

***Doç. Dr., Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakóltesi, Hemşirelik Bölümü, sevdaarslan@duzce.edu.tr

ÇOCUKLUK ÇAĞINDA YAşANAN CİNSEL İSTİSMARIN UZUN DÖNEM

ETKİLERİ: OLGU SUNUMU

Sevim ÇİMKE*

Dilek YILDIRIM GÜRKAN**

Sevinç POLAT***

Özet

Bu çalışma çocukluk çağında cinsel istismara uğrayan genç bir kızın, yaşadığı olayın uzun dönem etkilerini değerlendirmek amacı ile yapıldı.

Veri toplamaya başlamadan önce mağdurun yazılı ve sözlü onamı alındı. Veri toplamada tanıtıcı bilgi formu ve yarı yapılandırılmış soru formu kullanıldı. Çalışmadan elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile değerlendirildi.

Yapılan görüşmede mağdur, 9 yaşında iken aynı evde kaldığı 15 yaşındaki akrabası tarafından cinsel istismara uğradığını, olay duyulduktan sonra bekaret muayenesine götürüldüğünü, babasının ve aile büyüklerinin istismarı yapan kişi ile ilgili hiçbir şey yapmadığını hatta bu kişiyle kendisini evlendirmeyi düşündüğünü ifade etti. şu anda 20 yaşında olan mağdurun, lise mezunu olduğu belirlendi. Çalışmada, mağdurun olay sonrasında kendini yeterince desteklemeyen babasına karşi nefret duyduğu, insanlara olan güvenini kaybettiği, yakın ve uzak çevresi ile iletişimini kopardığı saptandı. Toplumumuzun bekaret kavramına yüklediği anlam ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığı nedeniyle bu tür olaylardan kadını sorumlu tuttuğundan suçlanmaktan korktuğu, özgüven eksikliği, düşük benlik saygısı ve suçluluk duygusu ile öfkesini kendisine

yönlendirerek zaman zaman intiharı düşündüğü, sigara gibi riskli davranışlara yöneldiği, hayattan zevk almadığı ve kontrolsüz kilo kaybı yaşadığı belirlendi.

Çalışmanın bulguları doğrultusunda; cinsel istismar, psikolojik ve fizyolojik etkileri olan çok boyutlu bir kavram olduğundan multidisipliner bir ekip yaklaşımı ile mağdur ve ailesinin ele alınmalıdır. Ailenin kızına gereken desteği ve güveni vermesi, mağdurun psikolojik destek almasının sağlanması ve eğitimini tamamlaması, iş bulması desteklenerek benlik saygısının yükseltilmesi ve yeniden özgüven kazanması konusunda yardımcı olunması önerilmektedir. Multidisipliner bir yaklaşımla cinsel istismar vakaları yaşanmadan önce okullarda, toplum sağlığı merkezlerinde aileler ve çocuklar istismar hakkında bilgilendirilmelidir. Ayrıca ailelere böyle bir durum yaşandığında çocuğun en önemli destekçilerinin kendileri olduğu, çocuğa karşı gösterdikleri tutum ve davranışının çocuğun geleceğini önemli derecede etkileyeceği konusunda eğitimler yapılmalıdır.

Bununla birlikte öğretmenler, okul sağlığı hemşireleri, toplum sağlığı hemşireleri ve çocuk sağlığı hemşireleri tarafından çocuklar sahip oldukları haklar konusunda bilgilendirilmeli, bu gibi durumlarda ne gibi haklara sahip oldukları konusunda eğitimler verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, cinsel istismar, istismarın uzun dönem etkileri

*Arş. Gör., Bozok Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği ABD, sevim.cimke@bozok.edu.tr

**Öğr. Gör., Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Halk Sağlığı Hemşireliği ABD., dilek.yildirm@bozok.edu.tr

***Prof. Dr., Bozok Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği ABD, svnpolat@gmail.com

SÖZ KÜÇÜĞÜN: ÇOCUK HAKLARI KUTU OYUNU KAHRAMANMARAŞ FARKINDALIK EĞİTİMİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Derya SÖNMEZ*

Özet

Bu çalışmanın amacı kırsal kesimde yaşayan dezavantajlı köy çocuklarının çocuk hakları konusunda farkındalıklarının oluşması için gerçekleştirilen “Söz Küçüğün: Çocuk Hakları Kutu Oyunu” ile farkındalık eğitiminin çocuklar üzerindeki etkisi araştırmak ve eğitim ile ilgili çocukların görüşlerini almaktır. Çalışma 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında birleştirilmiş sınıflı köy okulu olan Kahramanmaraş ili Dulkadiroğlu ilçesi Baydemirli Boybeyli İlkokulu öğrencilerine uygulanmıştır. Uygulamayı okul sınıf öğretmeni yapmıştır. Öğretmen yaz döneminde Habitat Kalkınma ve Yönetişim Derneği/Uluslararası Genç Liderler Akademisi ile Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi (ÇOÇA) tarafından düzenlenen Çocuk Hakları

Eğitmen Eğitimine katılmıştır. Proje kapsamında okulda, öğrencilere önce çocuk hakları ile ilgili bilgiler verilir, videolar izlettirilmiştir ve çocuk hakları üzerine konuşmalar yaptırılmıştır. Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi (ÇOÇA) tarafından hazırlanan “Söz Küçüğün: Çocuk Hakları Kutu Oyunu” ile çocuklar haklarını oyun oynayarak öğrenmeleri pekiştirilmeye çalışılmıştır. Eğitim esnasında çocuklar kız çocuklarının evlendirilmesi, çalışma yaşı, suç işleyen çocuklar ve Suriyeli sığınmacı çocukların eğitim hakları üzerine tartıştıkları gözlemlenmiştir. Söz Küçüğün Kutu Oyunu ile çocuklar haklarını oyun oynayarak eğlenceli bir şekilde öğrendikleri görülmüştür. Çocuklar haklarına ulaşmaları için çaba göstermeleri, istekli olmaları, cesaretli olmaları, saygı göstermeleri ve desteklenmeleri gerektiğini oyun materyalleri üzerinde kavramışlardır. Öğrenci görüşlerine göre oyundan çok zevk aldıklarını, sürekli bu oyunu oynamak istediklerini, kutu oyunundaki olay kartlarındaki birçok olay durumunun ailesinde ve çevresinde yaşadıklarını belirtmişlerdir. Sonuç olarak dezavantajlı kırsal kesimde yaşayan bu öğrencilerin çocuk hakları konusunda farkındalıklarının arttığını söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, farkındalık eğitimi, söz küçüğün kutu oyunu

*Kahramanmaraş/Dulkadiroğlu Kartal İlkokulu, Sınıf Öğretmeni, deryasnmzim@hotmail.com

EBEVEYNLERİN GÖZÜNDEN ÇOCUKLARIN İHTİYAÇLARI, HAKLARI VE SORUMLULUKLARI

Fatma ÜNAL*

Emine Ela KÖK**

Özet

Çocukların yetişkinlerden farklı olduğu düşüncesinin kabul görmeye başlamasıyla birlikte çocukların ihtiyaçlarına yönelik, kendilerine özgü hakları olması gerekliliği üzerinde durulmaya başlanmıştır. Çocuğa ve çocuğa ait ihtiyaçlara karşı artan duyarlılıkla beraber çocuk hakları tüm toplumlar için önemli bir konu haline gelmiştir.

Yapılan bu çalışma ile ebeveynlerin çocuklarının ihtiyaçlarına, haklarına ve sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu Antalya ilinde yaşayan ebeveynlerden, gönüllülük esasına dayalı olarak araştırmaya katılan anne ve babalar oluşturmaktadır. Araştırma olgu bilim deseninde nitel bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular ile pilot uygulama yapılmış ve soruların işlevselliği kontrol edilmiştir. Pilot uygulamanın ardından görüşme formuna son şekli verilerek çalışma grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler kodlanmış ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

Araştırma bulguları ebeveynlerin; çocukların ihtiyaçlarına, haklarına, çocukların haklarının ihlal edildiği durumlara ve çocukların sorumlulukları ile kendilerinin çocuklarına karşı hak ve

sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin ortaya konulması bakımından önemli görülmektedir. Ayrıca araştırmadan elde edilen bulgular, çocukların ihtiyaçlarının karşılanmasına ve çocuk haklarının korunmasına ilişkin öneriler içermesi bakımından önemlidir. Böylece ebeveynler, çocukların ihtiyaçlarının karşılanmasına ve çocukların haklarının korunmasına yönelik öneriler sunarken çocuklara, kendilerine, sosyal çevrelerine düşen sorumlulukları da tanımlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, ihtiyaç, sorumluluk

*Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, funal@akdeniz.edu.tr

**Arş. Gör., Akdeniz Üniversitesi, elakok@akdeniz.edu.tr

ÇOCUK KORUMA KANUNUNA GÖRE VERİLEN DANIŞMANLIK TEDBİRİNİN MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI TARAFINDAN UYGULANMASI: AMASYA VE KIRŞEHİR ÖRNEĞİ

Davut ELMACI*

Erol ATA**

Özet

Bu araştırmanın amacı, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa (ÇKK) göre verilen ve Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yerine getirilen danışmanlık tedbiri uygulamalarının Amasya ve Kırşehir illeri örneğinde nasıl uygulandığını belirlemektir. Araştırma tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini 5395 ÇKK kapsamında danışmanlık tedbiri uygulayan MEB bünyesindeki rehber öğretmenler oluşturmaktadır. Danışmanlık tedbiri uygulayan rehber öğretmen sayısındaki ve bunlara ulaşmadaki sınırlılıklar nedeniyle özel bir örneklem seçimi yoluna gidilmemiş, olanaklar ölçüsünde ulaşılabilen Amasya ve Kırşehir illerinden danışmanlık tedbiri uygulayan tüm rehber öğretmenlerin araştırmaya dahil edilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda araştırmacıların bireysel çabaları ve şifahi görüşmelerle danışmanlık tedbiri uygulayan Amasya ilinden beş ve Kırşehir ilinden 12 olmak üzere toplam 17 rehber öğretmene ulaşılabilmektedir. Verilerin toplanması amacıyla araştırmacılar tarafından yapılandırılmış ve açık uçlu sorulardan oluşan bir veri toplama aracı geliştirilmiştir. Veriler, gerekli izinlerin alınmasının ardından araştırmacılar tarafından 2017 yılı Haziran ayı içerisinde toplanmıştır. Araştırmanın başlıca bulguları şunlardır: Danışmanlık tedbiri uygulanan öğrencilerin %17,6'sı ilköğretim, %52,9'u ortaokul ve %29,4'ü lise öğrencisidir. Yine danışmanlık tedbiri uygulanan öğrencilerin %70,6'sı “suça sürüklenen çocuk” statüsündedir. Danışmanlık tedbiri uygulanan öğrencilerin %29,4'ü hakkında aynı zamanda eğitim tedbiri kararı da bulunmaktadır. Danışmanlık tedbiri uygulayan rehber öğretmenlerin %76,5'i bu konuda hizmetiçi eğitim almıştır ancak hiçbiri bu konuda hizmet öncesi eğitim almamıştır. Rehber öğretmenlerin tamamı danışmanlık tedbiri ile ilgili uygulama planı hazırlamaktadır. Danışmanlık tedbiri uygulanan öğrencilere en çok davranış

bozukluğu alanında hizmet verilmektedir. Danışmanlık tedbiri uygulanırken en çok adli kuruluşlarla işbirliği yapılmaktadır. Rehber öğretmenlerin %82,4'üne göre danışmanlık tedbiri uygulaması sonunda danışmanlık tedbiri konusu olan sorun kısmen ortadan kalkmaktadır. Kurumlar arası işbirliğinin zayıf olması, aile ve çocuğun danışmanlık hizmetine ilgisizliği danışmanlık tedbirinin uygulanmasında karşılaşılan başlıca sorunlardır. Kurumlar arası işbirliğinin geliştirilmesinin ve çocuk koruma ile ilgili hizmetiçi eğitimlerin artırılmasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk koruma kanunu, danışmanlık tedbiri, milli eğitim bakanlığı.

*Yrd. Doç. Dr., Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, davut.elmaci@amasya.edu.tr

**Yrd. Doç. Dr., Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, erol.ata@amasya.edu.tr

SURİYELİ MÜLTECİ ÇOCUKLARIN TÜRKİYE ALGISI VE EĞİTİMİ (HATAY İLİ ÖRNEĞİ)

Mustafa Kemal KALKAN*

Özet

Bu çalışmanın genel amacı; Hatay ilinde ikamet etmekte olan Suriyeli mülteci çocukların; Türkiye’de buldukları süre içerisinde edinmiş oldukları “Türkiye Algısını” tespit etmek ve Türkiye’de almış oldukları eğitimin niteliği, eğitime ulaşılabilirliği , eğitimde yaşanan sıkıntılar ve bu zorlukların aşılması için yapılabilecek öneriler sunmaktır. Bu çalışmamızın diğer çalışmalardan farkı; Türkiye halkının Suriyeli mülteci algısı üzerine yapılan çalışmalar olmasına rağmen -pencerenin diğer tarafından bakan -Suriyeli mülteci çocukların Türkiye algısı üzerine bir çalışma yapmak ve farklı bir bakış açısını analiz etmektir. Suriyeli mültecilerin tahmin edilen süreden daha uzun bir süreçte ülkemizde kalacakları düşünüldüğünde Suriyeli mülteci çocukların Türkiye algıları ve eğitim durumları daha da önem arz etmektedir.

Çalışmamızda, hem nitel hem de nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Literatür taraması yapılmış, konu ile ilgili yetkili personeller ve mülteci çocuklarla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Belgeler incelenerek döküman analizi yapılmıştır . Veri toplama aracı olarak anket formu oluşturulmuştur. Anketin uygulanabilmesi için gerekli yasal izinler alınmıştır. Toplam 109 çocuğa anket uygulanmış , veri analizi yapılmış ve yorumlanmıştır.

Araştırmada ortaya çıkan sonuçlar; Okul Olarak Kullanılan Binalar Sorunu, ikili eğitim ve eğitim zamanının planlanması sorunu, eğitim araç-gereçleri ve öğretmen sorunu , eğitim müfredatı sorunu olarak karşımıza çıkmış ve çözüm önerileri sunulmuştur. Mülteci çocukların Türkiye’de sunulan imkanlardan ve eğitim kurumlarından memnun oldukları, olumlu bir Türkiye algısına sahip oldukları , savaş ortamı ve mülteci olmanın meslek seçimlerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Suriyeli mülteci çocuklara sadece müfredat dersleri eğitimi değil, Türk toplum yapısını ve kurallarını öğreten kültür derslerinin de verilmesi uygun olacaktır. Mülteci çocukların Türkiye'ye adaptasyon süreci iyi planlanmalı ve karma eğitime geçildiğinde homojen bir dağılım sağlanmalıdır. Birlikte eğitim alacak olan Türk ve Suriyeli çocuklar arasında gruplaşma ve çatışmaları önlemek amacıyla okullarda rehberlik faaliyetlerinin planlı ve etkin olarak uygulanması gerekmektedir. Okula devam etmeyen mülteci çocuklar tespit edilmeli ve gitmeleri sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli mülteci çocuklar, Türkiye algısı, mülteci çocukların eğitim sorunu

*Uzm. Öğretmen, Hatay Bilim ve Sanat Merkezi, mkkalkan71@hotmail.com

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK HAKLARINI BİLME DÜZEYLERİ

Hakan ERTAŞ*

Behiye ERTAŞ**

Sevda KUBİLAY***

Özet

Çocuk hakları, çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal, ahlaki ve ekonomik bakımdan korunmasını ve gelişmesini sağlar (Akyüz,2012). Gündelik hayatta bireyler sahip oldukları hakları kullanamıyorlarsa bu hakların çok da bir değeri olmadığını söylemek mümkündür. Bu nedenle bireylerin çocukluktan itibaren sahip oldukları hakları bilmeleri, istemeleri ve haklarının farkında olarak aktif olarak kullanmaları, bu hakların başka insanlar tarafından çiğnenmesini engelleyebilir (Kepenekçi,2000). Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 42. Maddesi taraf devletleri çocuk haklarını yetişkinlere ve çocuklara öğretmekle yükümlü tutmuştur. Bu araştırmanın amacı, farklı sosyo-ekonomik düzeyden gelen ilkökul öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin bilgi düzeylerini belirlemektir. Araştırma, bir il merkezinde alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin öğrenim gördüğü üç ilkökulda gerçekleştirilmiştir. Her sosyo ekonomik düzeyde 1,2,3 ve 4. sınıftan 10'ar öğrenci rastgele seçilmiştir. Araştırmaya 120 öğrenci katılmıştır. Araştırma verileri, öğrencilere verilen bir form ile toplanmıştır. Bu formda "çocuk olarak hepimizin hakları vardır bu haklarınızdan bildiklerinizi yazınız" cümlesi ile veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin haklarına ilişkin algıları sınıflarına ve sosyo-ekonomik düzeye göre farklılaştığı belirlenmiştir. Oyun ve eğitim haklarını bütün sınıf düzeylerindeki öğrenciler dile getirirken temel yaşam hakkından 1 ve 2. Sınıf öğrencilerinden çok azı bahsetmiştir. Düşünce, seyahat ve kimlik haklarından sadece üst sosyo-ekonomik düzeydeki öğrenciler bahsetmişlerdir. Öğrencilerin çoğunluğu ihtiyaç, istek ve sorumluluklarını da hakları gibi düşünerek ifade etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, ilkokul öğrencileri

*Öğretmen-Yüksek Lisans Öğrencisi, Akşemsettin İlkokulu, hakanertas83@gmail.com

**Öğretim Görevlisi, Bozok Üniversitesi, behiye.ertas@bozok.edu.tr, behiyeertas5884@gmail.com

***Okutman, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, sevda.kubilay@gmail.com

VELİLERİN GÖZÜNDEN SIĞINMACI ÖĞRENCİLERİN YAŞADIKLARI

PROBLEMLER

Sevda KUBİLAY *

Behiye ERTAŞ**

Özet

Genel bir ifade ile göç ekonomik, sosyal ve politik nedenlerle bir ülkeden başka bir ülkeye taşınmayı ve yeni ülkede yerleşmeyi ifade eder. Özellikle Orta Doğu'da meydana gelen kriz çok sayıda sığınmacının uluslararası koruma talep etmesine neden olmuştur. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) tarafından açıklanan istatistiklere göre 2016 yılı sonu itibarıyla Türkiye'de kayıtlı Afganistanlı, İranlı, Iraklı ve Somalili mülteci ve sığınmacı sayısı 285770'ye; Suriyeli bireylerin sayısı ise 2.8 milyona ulaşmıştır. Bu bireylerin barınma, sağlık, sosyo-ekonomik ve psikolojik sorunlarının yanı sıra eğitimle ilgili sorunları baş göstermeye başlamıştır. Bu araştırmada sığınmacı öğrencilerin devam ettikleri devlet okullarında yaşadıkları sorunlar belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmaya İran ve Irak kökenli 15 sığınmacı anne katılmıştır ve yüz yüze görüşmeler ve açık uçlu sorular ile problemler ortaya konmaya çalışılmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri de tespit edilmiş ve 8 katılımcının üniversite ve önlisans; 2 katılımcının lise; 5 katılımcının ise ilköğretim mezunu olduğu belirlenmiştir. Sahip olunan çocuk sayısı ise en az 2; en çok 5 çocuk şeklindedir. Velilere göre öğrencilerin okul ortamında yaşadığı en büyük sorun sosyal dışlanmadır. Bu durum, öğrencilerin dil yetersizliği ve maddi imkânsızlıklar nedeniyle perçinlenmektedir. İlköğretim yaşını geçmiş olan çocuklar ise ailelerine maddi yardım sağlamak amacıyla çalışmakta ve okula devam edememektedir. Öğrencilerin okul dışında birlikte vakit geçirdiği Türk arkadaşı ya çok azdır ya da yoktur. Okuldaki en yakın arkadaşları ise yine kendileri gibi sığınmacı öğrencilerdir. Bazı veliler maddi yetersizlikler nedeniyle çocuklarını okula gönderemediklerini ifade etmişlerdir. Okullarda öğrencilerin sorunlarını çözebilecek etkili bir rehberlik faaliyeti olmadığı, Türkçe dil yeterliğine sahip olmayan velilerin ise okulla iletişiminin olmadığı ifade edilmiştir. Akademik başarı düzeyleri beklenenin altındadır, bu durum da yine Türkçe anlama, dinleme ve konuşma becerileriyle ilişkilendirilmektedir. Mülteci öğrencilerin eğitime erişimi için sosyal girişim projelerine ihtiyaç vardır. Milli Eğitim Bakanlığını eğitimcilere verdiği hizmet içi eğitim

faaliyetleri yaygınlaştırılmalı, sosyal içerme odaklı kampanyalar başlatılmalıdır. Sığınmacı öğrencilerin dışlanması engellemek adına kaynaşmayı sağlayacak sosyal faaliyetlere yer verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Sığınmacı öğrenci, eğitim sorunları, veli görüşü

*Okutman, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, sevda.kubilay@gmail.com

**Öğretim Görevlisi, Bozok Üniversitesi, behiye.ertas@bozok.edu.tr

ÇOCUĞUN İÇİNDEKİ GİZLİ GÜÇ: PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK

Esin CERİT*

Nuray ŞİMŞEK**

Özet

Günümüz dünyasında milyonlarca çocuk, doğrudan ya da dolaylı olarak, savaş ve terör olaylarının kurbanı durumuna gelmektedir. Hakları ve gereksinimleri savaşın gerekliliklerinin arkasına itilen bu sessiz topluluğun, ruh sağlıkları bozulmakta ve DSÖ verilerine göre her geçen gün intihar girişiminde bulunan çocuk/genç sayısı artmaktadır. Yine Dünya Uyuşturucu Raporu (2016)' na göre madde bağımlısı olma yaşı giderek düşmektedir. Günümüz çocuklarının ve gelecek nesillerin daha sağlıklı, daha üretken, kendini gerçekleştirmiş, yaşamının sorumluluğunu alabilen ve mutlu bireylerden oluşması için psikolojik olarak sağlam bireylerin yetiştirilmesi amaç edinilmelidir. Psikolojik sağlamlık, yaşam sıkıntıları karşısında yeniden toparlanma gücüne sahip olma, esnek olma anlamına gelmektedir. Uluslararası Psikolojik Sağlamlık Projesi'ne göre psikolojik olarak sağlam olan çocuk, problemlerini çözebilen, kendisiyle ve başardıklarıyla gurur duyan, kendisini seven, olumlu ve güven ilişkisine dayalı ilişkileri olan, umut dolu, manevi boyutu gelişmiş bireylerdir.

Psikolojik sağlamlığı yüksek olan çocukların yetişmesinde toplumdan her statüde insanla çalışan sağlık çalışanlarına birçok sorumluluk düşmektedir. Madde bağımlılığı, adölesan gebeliği, kronik ya da ruhsal hastalığı olan, ihmal ya da istismar yaşayan bireylerin, kalabalık ailede olan, göçmek zorunda kalmış, ölüm, ayrılık, hastalık deneyimlemiş, düşük sosyo-ekonomik statüye sahip ya da içinde şiddet olan ailelerin erken dönemde tespit edilip olumlu ruhsal gelişim yönünde desteklenmeleri önemlidir. Bunun için de bu bireylere ve ailelere sorunlarla etkili bir biçimde baş edebilmeleri için beceriler kazanmaları ve gerekli kurumsal yardım almaları gibi konularda rehberlik ve danışmanlık yapmak sağlık çalışanlarının yapabileceklerinden sadece birkaçıdır.

Bu çalışmada, sağlıklı nesillerin yetişmesinde önemli bir kavram olan psikolojik sağlamlığın çocukların yaşamı üzerindeki olumlu etkisi ve psikolojik olarak sağlam bireylerin yetişmesinde sağlık çalışanlarının rolü hakkında literatüre katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ergen, psikolojik sağlamlık, sağlık personeli.

*Arş. Gör., Bozok Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Yozgat, esin.cerit@bozok.edu.tr

**Yrd. Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, nuraysmsk@gmail.com

BİR ÇOCUK HAKKI İHLALİ ÖRNEĞİ: KÜÇÜKLERİN EVLENDİRİLMESİ

Suat ERDOĞAN*

Özet

Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de özellikle kırsal kesimde, ergen olmayan çocukların aileleri tarafından evlendirildikleri bir gerçektir. Kişinin hayatındaki en önemli kararlardan birisi olan, evleneceği kişiyi kendi iradesiyle seçme hakkında mahrum bırakan bu tür uygulamaların, önemli bir çocuk hakkı ihlali olduğunda kuşku yoktur. Kültürel ve sosyal şartların etkisiyle şekillenen söz konusu uygulamalarda dinî literatürün de belirleyici bir role sahip olduğu bilinmektedir. Zira faklı görüş sahipleri bulunmakla birlikte, İslam hukuk ekollerinin çoğunluğu küçüklerin velileri tarafından evlendirilebileceği kanaatini benimsemektedir. Geçmişi İslam öncesi döneme kadar giden anlayışın tarihi süreç ve dönemin sosyal şartları içerisinde şekillenen beşerî bir yorum, diğer bir ifadeyle fikhî bir yaklaşım olarak değerlendirmek gerekir. Söz konusu anlayışı dinin kat'î, değişmez hükümleri içerisinde değerlendirmek mümkün değildir. Nitekim erken dönemlerden itibaren bir kısım İslam hukukçusu tarafından bu anlayışa aykırı görüşler ortaya konulabilmiştir. Osmanlı Devletinin son dönemlerinde Aile Hukuku Kararnamesi ile kanunlaştırılan bu anlayışa göre, küçükler velileri de dâhil olmak üzere hiç kimse tarafından evlendirilememektedir. Tarihi süreç içerisinde farklı görüşlerin varlığı ve Osmanlı tecrübesine rağmen, günümüzde bazı kesimler tarafından küçüklerin velileri tarafından evlendirilmesine cevaz veren yaklaşım, öne çıkarılmakta ve dinin mutlak doğruları arasında sunulmaktadır. Kanaatimizce, çağımızın hassas değerlerinden çocuk istismarına malzeme teşkil edebilecek söz konusu fikhî görüşlerle ilgili tutum doğru değerildir.

Tebliğ, erken dönemlerden itibaren dillendirilen, ergen olmayan çocukların hiç kimse tarafından evlendirilemeyeceği şeklinde, Osmanlı döneminde de kanunlaştırılan yaklaşımın İslam'ın genel prensipleri ve çağımızın değerlerine daha uygun olduğunu tespit etmektedir. Açık bir çocuk hakkı ihlali olan, küçüklerin evlendirilmelerine cevaz veren yaklaşımın bağlayıcı ve dinin değerleşmez sabitelerinden olmadığı konusunda farkındalık oluşturmayı ve toplumu bilinçlendirmeyi önermektedir. Bu kapsamda üniversiteler, Diyanet İşleri Başkanlığı ve sivil toplum kuruluşları işbirliği ile projeler geliştirilmesini yararlı bulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İslam, hak, çocuk

*Yrd. Doç. Dr., Düzce Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, s.erdogan33@hotmail.com

FARKLI ÖĞRENME ORTAMLARI OLARAK YAZ KUR'AN KURSLARINDA ÇOCUK HAKLARI ÖĞRETİMİNİN İMKÂNI

Engin KABAN*

Özet

Yaz Kur'an kursları, Diyanet İşleri Başkanlığı yaygın eğitim faaliyetleri kapsamında, yaz tatilinde üç dönemlik kur esasına göre, iki ay kadar süreyle faaliyet gösteren öğrenme ortamlarıdır. Öğretim materyalleri Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından ücretsiz dağıtılan bu kurslara yaş sınırı olmaksızın dileyen vatandaşlar katılabilmektedir. 2013-2014 eğitim-öğretim yılında, Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Diyarbakır, Erzincan, Gaziantep, Samsun, Kayseri ve Rize illerinde 4-6 yaş grubu için Kur'an Kursları Öğretim Programı pilot olarak uygulanmaya başlanmış; 2014-2015 eğitim-öğretim yılından itibaren ise, Türkiye genelinde Başkanlıkça belirlenen kriterleri taşıyan öğretmenler tarafından fiziki şartları uygun olan mekânlarda 4-6 yaş grubu kursları açılmıştır. Diyanet İşleri Başkanlığı, 2017 yaz kurslarında 3 milyondan fazla öğrenciye eğitim vermeyi hedef olarak belirlemiştir. Yaz Kur'an kurslarında, Kur'an-ı Kerim, Siyer, inanç, ibadet ve ahlak derslerinin yanı sıra, 2017 yılında vatan sevgisi ve birlik beraberlik konularının işlenmesi; 15 Temmuz 2017 günü öğrenci ve velilerin katılımıyla 'Şehitleri anma programı' düzenlenmesi planlandı. Kurslara katılmak isteyen engelliler için de, her ilde en az bir cami ya da Kur'an kursunda eğitim verilmesi kararlaştırıldı. Geniş bir hedef kitlesi olan ve gönüllülük esasına dayanan yaz Kur'an kursları, çocuk hakları öğretimi açısından olumlu katkıları olabilecek farklı öğrenme ortamları olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaz Kur'an kursları; izlenen müfredatın, kursiyerlerin insan hakları ve çocuk hakları konularındaki hazır bulunuşluk düzeylerini destekler nitelikte oluşu, eğitim ortamlarının hak-hukuk kavramlarına karşı duyarlılığı yükseltecek bir atmosfer sunması; değişik yaş gruplarındaki kursiyerlerle, gündelik ibadetlerini yerine getiren yetişkinlerin bir arada olması sayesinde sosyal öğrenmeye de imkân tanıyan kalıcı öğrenme ortamları özelliğine sahiptir. Kursiyer profiline uygun pedagojik programların, insan hakları ve çocuk hakları öğretiminde yeterliğe sahip öğretmenler tarafından uygun etniklerle de desteklenerek uygulanması halinde, yaz Kur'an kursları, çocuk hakları öğretiminde örgün öğretimi destekleyici ve tamamlayıcı bir işlev görebilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, yaz Kur'an kursları, çocuk hakları öğretimi

*Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi Eynesil Kamil Nalbant MYO, engin.kaban@giresun.edu.tr

EBEVEYNLERİN ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLER YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Elçin YAZICI*

Işıl YAMAN BAYDAR**

Adalet KANDIR***

Yücel GELİŞLİ****

Özet

Çocuklar, çocuk hakları sözleşmesi ve insan hakları içinde yer alan haklara sahiptir. Çocukların, yetişkinlerin ve toplumdaki tüm bireylerin çocuk haklarını bilmesi gerekir. Dünyanın neresinde olursa olsun her çocuğun ilk temel ihtiyacı sağlık kurallarına uygun iyi bakım, düzenli bir beslenme, sevgi ve şefkat dolu yetişkinlerden oluşan bir aile ortamıdır. Aile, çocuğun doğduğu andan itibaren karşılaştığı ve yaşamında en çok etkilendiği çevrelerden biridir. Erken dönemde çocukların gelişiminde, benlik ve kişiliğin sağlam temeller üzerine kurulmasında ve çocuğun haklarını yaşayarak öğrenmesinde ebeveynlerin sunduğu fırsatlar önemlidir. Çünkü ebeveynler çocukların gelişiminde birinci derecede sorumlu ve en etkili kişilerdir. Çocukların bağımsız davranışlar göstermesini istemek, onlara eşit haklar tanımak, fikirlerini açıkça ifade etmelerine ortam hazırlamak, dengeli sevgi ve hoşgörü göstermek, normal bir gelişme için en uygun ebeveyn davranışlarıdır. Ebeveyn davranışlarının demokratik ya da baskıcı olması çocukların davranışlarını etkiler. Çocukların sağlıklı bireyler olarak yetiştirilmesi, beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi, bağımsızlıklarının desteklenmesi için ebeveynlerin çocukların gelişen yeteneklerini, yaşını ve olgunluk düzeyini dikkate alacak biçimde olumlu davranış sergilemesi son derece önemlidir. Bu noktadan hareketle araştırma, ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının bazı değişkenler yönünden incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu; 2015-2016 eğitim-öğretim yılında çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden, normal gelişim gösteren altı yaş çocuklarının ebeveynleri oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubuna, evren içinden Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız anaokulları arasından tesadüfî olarak seçilen, araştırmaya katılmaya gönüllü olan toplam 240 ebeveyn dâhil edilmiştir. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmış olup, veri toplama aracı olarak ailelere ilişkin demografik bilgileri toplamak amacıyla “Kişisel Bilgi Formu” ve ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının bazı değişkenler yönünden incelenmesi amacıyla Yurtsever (2009) tarafından geliştirilen “Çocuk Haklarına Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışmada ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının ne düzeyde olduğunu açıklamak amacıyla standart sapma ve ortalama değerlerine yer verilmiştir. Ölçekten elde edilen verilerin istatistiksel analizi yapılarak sonuçlar yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, çocuk hakları, ebeveyn

*Yrd. Doç. Dr., Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, yazici.elcin@gmail.com

**Blm. Uzm., M.E.B. Anaokulu Müdür Yardımcısı, isil.yaman.baydar@gmail.com

***Prof. Dr.Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, akandir@gmail.com

****Prof. Dr. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, ygelisli@gmail.com

REHBER ÖĞRETMENLERİN OKULLARDA YAPILAN ŞİDDET VE İSTİSMARI ÖNLEMENE YÖNELİK ÇALIŞMALARINI DEĞERLENDİRMELERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Nurten SARGIN*

Özet

Son yıllarda Türkiye’de okullarda çocuklara yönelik şiddet ve istismar olaylarında artış olduğu gözlenmektedir. Çocukluk çağında maruz kalınan tüm travmalar çocukları tüm yaşamı boyunca derinden etkileyebilmektedir. Çocuklara yönelik şiddet ve istismar olayları hem bedensel, hem de ruhsal izleri nedeniyle daha yıkıcı ve kalıcı hasarlara yol açabilmektedir. Hayata hazır olmama, yaşadığı olayı tanımlayamama, şiddet ve istismara karşı kendisini nasıl savunacağını bilememe gibi durumlar sonucu, şiddet ve istismar mağduriyeti açısından en büyük risk altındaki grubu çocuklar oluşturmaktadır. Bu tür olayların sıklıkla yaşandığı yerlerin başında da okullar gelmektedir. Ayrıca çocukluk çağında şiddet ve istismar mağduru olan bireyler ileriki yaşamlarında şiddet ve istismarın uygulayıcıları olabilmektedir. Bu nedenle çocuklara yönelik şiddet ve istismar okullarda incelenmesi ve önlenmesi gereken bir durum olarak ele alınmakta ve okullarda şiddet önleme ve istismar çalışmalarının rehber öğretmenlerce yapıldığı bilinmektedir. Ancak rehber öğretmenler tarafından yürütülen bu çalışmaların yeterliliği ve uygulamalardaki sorunlar konusunda yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Oysa bir soruna yönelik çözüm önerileri getirilirken, alanda çalışan uzmanların o konu ile ilgili neler yaptıklarının, karşılaştıkları sorunların belirlenmesi ve sorunların çözümünde onların görüşlerinin alınması önemlidir. Bu nedenle yapılan bu çalışmanın amacı rehber öğretmenlerin okullarda çocuklara yönelik şiddet ve istismar çalışmalarda neler yaptıkları, uygulamalarda hangi sorunlarla karşılaştıkları, yapılan çalışmaları nasıl değerlendirdikleri ve uygulamaya yönelik önerilerin neler olabileceğini belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Okullarda çalışan rehber öğretmenlere araştırmacı tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Araştırma kapsamına gönüllü 20 rehber öğretmen alınmıştır. Elde edilen veriler

değerlendirildiğinde uygulamada en büyük sorunun kurumlar arası işleyişte olduğu belirtilmiştir. Önerilere ise ailelere, öğretmenlere ve çocuklara yapılacak çalışmalar olarak başlıklar halinde uygulamaya dönük olarak yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Rehber öğretmen, istismar, önleme.

*Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, nurtensargin@hotmail.com

ÇOCUKLARI VE ERİNLERİ MADDE BAĞIMLILIĞINDAN KORUMAK: SOSYAL BECERİ ODAKLI PROGRAM ÖRNEĞİ

Nurten SARGIN*

Özet

Yapılan bu çalışma ile madde bağımlılığına karşı çocukları ve erinleri koruma ve önlemeye yönelik sosyal beceri odaklı uygulamalı bir program geliştirilmiştir. Program ilkokul ve ortaokul öğrencileri için alanda çalışan uzmanların kullanımına yönelik olarak hazırlanmıştır. Önleme ve korumaya yönelik çalışmaların maliyeti düşük, uygulanabilir ve etkili olduğu bilinmektedir. Çalışmanın amacı madde bağımlılığını önlemeye yönelik bir uygulanabilir, sosyal beceri odaklı bir model geliştirmektir. Yapılan bu çalışma nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yoluyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma için bağımlılığını önlemeye yönelik uygulanan programlar incelenmiş ve bunların dışında sosyal beceri odaklı bir program örneği geliştirilmiştir. Program 12 oturumdan oluşmuş, ilk oturumda madde bağımlılığı ile ilgili bilgilere yer verilmiş, daha sonraki oturumlarda da sosyal beceri odaklı uygulama örnekleri verilerek, nasıl uygulanacağı açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk ve erin, madde bağımlılığı, önleme.

*Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, nurtensargin@hotmail.com

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ HAKLARINA İLİŞKİN BİLGİ VE FARKINDALIKLARI

Sevda AYDEMİR YILMAZ*

Yrd. Doç. Dr. Asiye Parlak RAKAP**

Özet

Planlanan bu çalışmada okul öncesi çağındaki çocukların sahip oldukları haklara ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerini anlamamıza ve bu sayede planlama yapmamıza yardımcı olacak bir yarı-yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmesi amaçlanmıştır. Öncelikle çocuk hakları sözleşmesinde yer alan her bir madde ayrıntılı olarak ele alınmış, çocuklarla yapılan çalışmalara ulaşılarak kullanılan ölçekler incelenmiştir. Çocuk haklarına ilişkin basılan akademik, ebeveyn ve çocuk kitapları gözden geçirilmiştir. Literatür taraması sonucunda, yapılan çalışmaların okuma yazma bilen sekiz yaş ve üstü çocuklarla yürütüldüğü dikkat çekmektedir. Henüz okuma

yazma bilmeyen okul öncesi çağı çocuklarla yapılmış çalışmaya ise ulaşamamıştır. Okuma-yazma bilmeyen fakat resimleri okuyabilen, yüz ifadelerini anlamlandırabilen çocuklarla yapılacak çalışmalarda kullanılacak bir veri toplama aracı ise çocuğun yaşı, gelişimi ve araştırmada yer alması gereken etik unsurlara dikkat edilerek geliştirilmiş görseller aracılığıyla uygulanan yarı yapılandırılmış görüşmeler olabilir. Bu perspektifle bağlantılı olarak, sözleşmede yer alan her madde için -resim alanında çalışmalar yapan bir resim öğretmeniyle- iletişime geçilmiş ve maddeler birlikte çalışılmıştır. Resim öğretmenin oluşturduğu her bir maddeye ait resimler, sonrasında okul öncesi eğitim alanında uzman bir öğretim elemanı ile birlikte gözden geçirilmiştir. Bütün resimlere ilişkin sorular geliştirilerek yarı-yapılandırılmış bir görüşme protokolü oluşturulmuştur. Görüşme protokolünün birinci pilot çalışması için okul öncesi çağında olan ve farklı yaş gruplarından beşer çocukla, aileleri ve kendi kabulleri alınarak, yüz yüze görüşülmüştür. Çocuklardan alınan dönütlere dayanarak görüşme protokolü yeniden gözden geçirilerek son hali verilmiştir. İkinci pilot çalışma için ise her yaş grubundan toplam on çocukla, etik unsurlar dikkate alınarak, yeniden görüşülmüştür. Yapılan çalışma, okul öncesi dönem çocuklarının sahip oldukları haklarla ilgili bilgi ve farkındalıklarını yansıtmaları için kullanılmasının yanında çocukla ilgili farklı alanlarda çalışmalar yürüten uzmanlar için kaynak oluşturacaktır. Çocuklarla yapılacak yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilen veriler uzmanları ulusal düzeyde çeşitli projeler yürütme, yerleşmiş bazı hak ihlali içeren davranış kalıplarını yıkma, savunuculuk faaliyetlerinde bulunma ve yeni protokoller ile işbirlikleri geliştirme gibi çalışmalara yönlendirebilecektir. Bunun yanında, veriler çocukla iletişimde olan bütün meslek gruplarıyla gerek hizmet öncesinde gerek hizmet-içi süreçlerde paylaşılarak farkındalık geliştirmeleri sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, okul öncesi dönem, yarı-yapılandırılmış görüşme

*Bilgisayar ve Ağ Sistemleri Yöneticisi, Bitlis İl Milli Eğitim Müdürlüğü, aydemir.sevda@gmail.com , saydemir@meb.gov.tr

**Yrd. Doç. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Anabilim Dalı, VAN, asiye.parlak@gmail.com , aparakap@yyu.edu.tr

MEDYA VE ÇOCUK HAKLARI: HABERİN ÖZNESİ VE HABERİN KAYNAĞI

OLARAK MEDYADA ÇOCUK

Şule Yüksel ÖZMEN*

Özet

Medya genel anlamda bilgilendirme, eğlendirme, kamuoyu oluşturma ve boş zaman geçirme işlevleriyle anılmaktadır. Medya bu işlevleri gerçekleştirirken geniş bir hedef kitleyi temel almaktadır. Söz konusu çocuklar olduğunda; medyanın çocuklar üzerinde önemli bir etkisinin

olduğu görülmektedir. Bu bakımdan medya büyük bir sorumluluk taşımaktadır. Medyanın çocuk hakları konusundaki yaklaşımı bu çalışmada aktarılacaktır. Çalışmada, literatürde çocuk odaklı habercilik başlığıyla kavramsallaştırılan haber anlayışı irdelenmiştir. Çalışma medya ve çocuk konusunda iki boyutta ele almaktadır. Birinci boyutu haber öznesi olarak çocuklara nasıl yer verildiği bu bağlamda literatürde çocuklara ilişkin verilen haberlere ilişkin “masumiyet hiyerarşisi” olgusunun Türk medyasındaki uygulanışı irdelenecektir. İkinci boyutta ise çocuklara haber kaynağı olarak nasıl yaklaşıldığı ele alınmıştır. Bu iki boyut da çocuk hakları ekseninde ele alınacaktır. Türkiye’de çocuk hakları ve medya konusunda çocuk hakları ele alınırken, 1989 yılında imzalanan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, Uluslararası Gazetecilik Federasyonu’nun çocuk haberlerinde uygulanacak ilkelere yönelik esasları temel alınmıştır. Çalışma, çocuk haberlerinin yapılırken nelere dikkat edilmesi gerektiğini göstermesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, medya, masumiyet hiyerarşisi, çocuk, haber

*Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Fakültesi, syozmen@ktu.edu.tr

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUKLARIN CİNSEL İSTİSMARDAN KORUNMASINA YÖNELİK BİLGİ VE FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Fidan ÖZBEY*

Özet

Bu araştırmanın amacı; özel eğitim öğretmen adaylarının çocukların cinsel istismardan korunmasına yönelik bilgi ve farkındalık düzeylerinin incelenmesidir. Araştırmaya bir devlet üniversitesinin özel eğitim öğretmenliği bölümünde okuyan 23 öğretmen adayı dahil edilmiştir. Öğretmen adaylarının seçilmesinde gönüllülük esas alınmıştır. Veriler nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Öğretmen adaylarına yüz yüze 4 soru sorulmuştur. Ses kaydı ile toplanan veriler daha sonra elektronik ortamda yazıya dökülmüştür. Toplam 30 sayfa olarak transkript edilen veriler, betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Görüşme yapılan adayların ifadelerinin bazılarını doğrudan alıntı yapılmak suretiyle bulgularda yer verilmiştir. Bulgularda öğretmen adaylarının çocukların cinsel istismardan korunmasına yönelik sahip oldukları bilgi ve farkındalık düzeylerine üç başlık altında yer verilmiştir. Bunlar “önleyici”, “koruyucu” ve “rehabilite edici” müdahaleler olarak sıralanmaktadır. Ayrıca öğretmen adaylarının çocuklarda cinsel istismar belirtilerine yönelik bilgi düzeyleri de belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının çoğunluğu çocuklarda cinsel istismar ve koruma yolları konusunda daha nitelikli eğitim almaya gereksinimleri olduğunu da ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel istismar, çocukları istismardan koruma, özel eğitim öğretmeni

*Yrd. Doç. Dr., Düzce Üniversitesi, fidanozbey@duzce.edu.tr

ÇOCUK HAKLARI” TEMALI ÇOCUK RESİMLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Sevgi BAYRAM*

Serap BULDUK**

Zeynep Seda ÇAVUŞ***

Özet

Çocuk hakları, kanunen ve toplumsal normlara bağlı olarak, dünya üzerindeki tüm çocukların doğuştan sahip olduğu fiziksel, psikolojik, sosyolojik ve politik açıdan nitelendirilen hakların hepsini birden içine alan evrensel bir kavramdır. Okul öncesi dönemde çocuk hakları konusunda bilişsel ve duyuşsal öğrenmelere olanak sağlayacak gerekli uyaranlarla buluşan çocuk, yaşamının sonuna değin kullanabileceği beceri ve davranışlar edinme şansını da yakalayacaktır. Çocukların resimleri belli temalarda düşüncelerinin çözümlenmesi amacıyla kullanılmaktadır. Çocuklar resim yoluyla iç dünyalarını daha iyi yansıtacağı için “çocuk hakları” konusuna ilişkin çocukların algı ve düşüncelerinin çözümlenmesi amacıyla yapmış oldukları resimlerin incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmada Düzce ilinde iki okul öncesi eğitim kurumunda öğrenim gören toplam 27 çocukla görüşülmüş ve çocuklardan çocuk hakları ile ilgili resim yapmaları istenmiştir. Resimlerde işlenmesi istenen tema, ‘çocuk hakları’ başlığı ile çok genel bir şekilde belirlenmiş olup araştırmaya katılan çocuklar ne çizecekleri konusunda yönlendirilmemiştir. Çalışma için veri oluşturan bu resimler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir.

Çocukların çocuk haklarına yönelik çizdikleri resimler, öncelikli olarak kavramsal bazda değerlendirilmiştir. Resimler, temalarına göre dört kategoriye ayrılmıştır. Çocukların yaşamsal haklar boyutunda resimlerinde en çok “yemek yeme”, “hastaneye gitme/sağlık hizmeti almayı” konu olarak ele aldıkları görülmüştür. Gelişme hakları boyutunda “okula gitme” ve “oyuncaklarla oyun oynama” resmedilmiştir. Korunma hakları boyutunda “yetişkinler tarafından korunma” konu olarak ele alınmıştır. Resimlerde katılma hakkına ilişkin bir tema yer almamıştır. Resimlerde öğrencilerin mekan olarak en çok “okul” ve “ev” kavramlarını çizdikleri ele aldıkları görülmüştür.

İnsan haklarının temeli olarak görülebilecek çocuk hakları eğitiminin erken yaşlarda başlaması gerektiği önemli bir gerçektir. Nitekim çalışma sonuçları çocukların kavramsal düzeyde çocuk haklarını algılamalarının yaşamsal ve gelişimsel haklarla sınırlı olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda, erken dönemlerde çocuklara haklarını öğretebilmek için çocuk hakları teması üzerinde

resim çalışmalarının kullanılmasının onların bu konuyu içselleştirebilmelerine yardımcı olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, içerik analizi, resim

*Öğr. Gör., Düzce Üniversitesi, sevgibayram@duzce.edu.tr

**Yrd. Doç. Dr., Düzce Üniversitesi, serapbulduk@duzce.edu.tr,

***Öğr. Gör., Düzce Üniversitesi, zeynepdedacavus@duzce.edu.tr

EBEVEYNLERİN ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Özlem GÖZÜN KAHRAMAN*

Şehnaz CEYLAN**

Mücahit YUVACI**

Özet

Çocuk hakları; çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal ve ahlaki bakımlardan özgürlük ve saygınlık içinde, sağlıklı ve normal biçimde gelişebilmesi için hukuk kuralları ile korunan yararlarıdır. Çocuk haklarının korunması, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde öncelikli bir sorundur. Toplumların gelişimi ve sürekliliğinin sağlanmasında bir toplumun çocuğa verdiği değer, gelişmişliği ile doğru orantılıdır (Akyüz, 2000,). Çocuk Hakları Komiteleri tarafından düzenlenen raporlarda çocuk haklarına ilişkin kamu bilincinin tam olarak oluşmadığı tespitinde bulunmaktadır. Dolayısıyla çocuk haklarına ilişkin toplumda bilinç oluşturması çok büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı da çocuğun hayatında en önemli etkiye sahip ebeveynlerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarını belirlemektir. Araştırmaya 198 anne ve baba katılmıştır. Araştırmada anne ve babaların çocuk haklarına ilişkin tutumlarını belirlemek için Yurtsever ve Oktay (2009) tarafından geliştirilen 63 maddeden oluşan “Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Ölçekte, anne ve babaların çocuklarının haklarına ilişkin tutumlarını “Bakım ve Korunma” ve “Kendi Kendine Karar Verme” olmak üzere iki temel faktör altında değerlendirmektedir. Anne ve babaların Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği’nden aldıkları puanların araştırmanın değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere t testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular çocuk haklarına ilişkin ebeveynlerin tutumlarının ve bu konuda bilgilendirme çalışmalarının önemini işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, ebeveynler, tutumlar

*Yrd. Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, okahraman@karabuk.edu.tr

**Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, sehnazc@gmail.com

***Öğr. Gör., Karabük Üniversitesi, mucahityuvaci@karabuk.edu.tr

BİR AYDINLANMA PROJESİ: ÇOCUĞA HAK ARAMAK

Ayşenur NARBOĞA*

Özet

Bir Avrupa modernitesi ürünü olan insan hakları söylemi, aydınlanmanın neden olduğu paradigma değişimleri ve yeni zihniyet kabullerinden bağımsız değerlendirilemez. Avrupa'nın yaşadığı bu büyük dönüşümün insan tasavvurları ve hakları söylemi gittikçe bütün dünyaya yayılan bir dizi felsefik tartışmayı da başlatmıştır. İnsan ve haklarına ilişkin yaşanan radikal kırılma, çok hızlı bir şekilde tüm dünyanın gündemine girmeye başlamış, Doğu dâhil pek çok coğrafya Avrupa'nın yaşadığı tecrübeyi evrensel bir zeminde tartışır olmuştur. İnsanı toplum ve devlet karşısında daha özgür ve özerk kılan aydınlanmacı düşünce yapısı pek çok sözleşme, bildiri ve yasal maddelerle insan haklarına hukuksal zemin kazandırmıştır. Batı modernizmi benzer şekilde çocuğu da görünür kılmış, çocukluğu toplumsal bir tasarım olarak gündemine almıştır. Çocuğun ne olduğu ve çocuğun kime ait olduğu gibi ana tartışma konuları çocuğu görünür kılarak onu özne yapmaya çalışırken diğer yandan çocuğu kendi tanımlarıyla yeniden tasarlayarak nesneleştiren sonuçtan kaçamamıştır.

Aydınlanma sürecinin getirdiği sanayi inkılabı, endüstriyel üretim ve ulus devletleşme çocuk söylemini çeşitlendirmiş ve çoğaltmıştır. Çocuğu görünür kılan modernizm, giyim, oyuncak, kitap gibi çocuğa özgü pek çok yeni alan açarken yeni toplumsallık yaklaşımlarıyla çocuğu idealleştirerek kontrol etmek istemektedir. Modern çocuk; çekirdek aile, kentli toplum ve ulus devletin gözetimindedir. Medya, okul, sağlık kurumları gözetim araçları olarak yeniden kurgulanırken hukuk çocuğu nesneleştirmektedir. Çünkü Batı'nın çocuğu yetersiz, aciz ve irrasyonel olarak tanımlayan paternalizmi benimsemesi, çocuğun ve çocuk haklarının önündeki en büyük engeli teşkil etmektedir. Günümüzde post-modernizm ve küreselleşmeyle birlikte haklarının iyileştirildiği düşünülse de çocuk hakları ihlalleri, çocuk mağduriyetleri ve istismarları devam etmektedir.

Bu yazının amacı çocukların yetişkinlerle aynı cezalara çarptırıldığı yahut idam edildiği 18. Yüzyıl Batı'sından günümüze değin çocuk haklarına ilişkin söylemleri kıyaslayarak aydınlanma düşüncesinin çocuk ve çocuk haklarına ilişkin sonuçlarını tartışmaktır. Sonuç olarak da çocuğu sadece haklarıyla var eden yaklaşımdan ziyade çocuğun kendine has müstakil dünyasını, gerçekliğini ve metafizikliğini tartışarak çocuğu özne kılmanın yollarını aramayı teklif etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aydınlanma, paternalizm, çocuk hakları.

Kim olduğu yokkk

YETİŞKİNLERİN “ÇOCUK İŞÇİ” KAVRAMINA İLİŞKİN ZİHİNSEL İMGELERİ VE ÇOCUK İŞÇİLİĞİNE ÇOCUK HAKLARI AÇISINDAN BAKIŞ

Arzu ÖZYÜREK*

Asya ÇETİN**

Ayşe ÇETİNKAYA***

Özet

Çocuk işçiler, gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkelerin sorunu olarak görülmektedir. Çocukların gelişimlerini olumsuz yönde etkileyen çocuk işçiliği, birçok risk faktörü barındırmaktadır. Bu çalışmada, yetişkinlerin çocuk işçiliğine yönelik zihinsel imgelerini metafor tekniğini kullanarak belirlemek ve çocuk işçiliğini çocuk hakları bağlamında ele almak amaçlanmıştır. Çalışma grubunu 192 kadın 59 erkek olmak üzere 251 kişi oluşmuştur. Olgu bilim desenindeki çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme yönteminden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmış, “çocuk işçi” kavramına ilişkin algılar sekiz farklı kategoride toplanmıştır. Sonuç olarak, yetişkinlerin çocuk işçi kavramına ilişkin oluşturdukları metaforların, en fazla çocuk işçinin köle gibi olduğu şeklinde belirlenmiştir. Çocuk işçiliğine ilişkin metaforların nedenlerine ilişkin örnek ifadelerin yer verildiği çalışma, çocuk hakları açısından ele alınarak tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metafor, çocuk işçi, çocuk hakları.

*Doç. Dr., Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, a.ozyurek@karabuk.edu.tr

**Bilm. Uzm. Arş. Gör., Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, cetin.asya@gmail.com

***Çocuk Gelişimi Bölümü öğrencisi, Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, aysectt@outlook.com

TRT ÇOCUK KANALINDA YAYINLANAN OKUL ÖNCESİ YAŞ GRUBU ÇOCUKLARINA YÖNELİK ÇİZGİ DİZİLERİN ÇOCUK HAKLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Burcu BÜLBÜN AKTI*

Özcan DOĞAN**

Özet

Teknolojik gelişmeler ve küreselleşmeden etkilenen medya, insanların düşüncelerini geçmişe göre daha fazla etkileyebilmektedir. Bu etki, medyayı, çocuk haklarının korunması ve geliştirilmesini destekleyebilecek önemli bir araç konumuna getirmektedir. Medya araçlarının içerisinde özellikle çocuklar tarafından en yaygın olarak televizyon kullanılmaktadır. Televizyon

programları içerisinde ise çizgi dizilerin çocuklara daha fazla hitap ettiği düşünüldüğünde içerikleri ve verdikleri mesajlar çocuk haklarının kazanılması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda çocuk hakları açısından çizgi dizilerin ne gibi mesajlar içerdiğinin incelenmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle yapılan çalışmada TRT Çocuk kanalında okulöncesi dönem çocukları için yayınlanan çizgi dizilerin çocuk hakları açısından durumunu saptamak ve yorumlamak amaçlanmıştır. Araştırmanın veri kaynağı olarak TRT Çocuk kanalının seçilmesinin nedeni hem ulusal kanal olma niteliği taşıması hem de genel yayın planı içerisinde işlenecek konularda çocuk haklarının bulunmasıdır. TRT Çocuk kanalında okulöncesi döneme yönelik çizgi dizilerin seçilmesinin nedeni 3-6 yaşın karakter gelişiminde kritik dönem olarak adlandırılmasıdır. Araştırmanın veri kaynağını TRT Çocuk kanalında 2012 yılı Aralık ayında yayınlanan okulöncesi döneme yönelik yayınlanan sekiz çizgi dizi içerisinde yedi çizgi dizinin ortalama 45 dakikalık yayınları oluşturmuştur. Bir çizgi dizi sözel içeriklerinin bulunmaması nedeniyle araştırmaya alınmamıştır. Araştırma nitel araştırma deseniyle yürütülmüştür. Araştırma kapsamında veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. İncelenen çizgi dizilerde çocuk haklarının olumlu kullanımına olumsuz kullanımından daha çok yer verildiği görülmüştür. Çizgi dizilerde sırasıyla en çok yaşama hakkına, gelişme hakkına, katılım hakkına ve korunma hakkına yer verildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, çizgi dizi, okulöncesi dönem, televizyon

*Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, burcu_bulbun@hotmail.com

**Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, ozcdogan@hacettepe.edu.tr

BOŞANMA NEDENİYLE PARÇALANAN AİLELERDE VELAYETE İLİŞKİN KARAR VERME SÜRECİNDE HAZIRLANAN UZMAN RAPORLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Sebahat AYDOS*

Aysel KÖKSAL AKYOL**

Özet

Bu çalışmada, boşanma nedeniyle parçalanmış ailelerde çocukların velayetine karar verme sürecinde aile mahkemelerinde görevli uzmanlar tarafından hazırlanan velayete ilişkin değerlendirme raporlarının içeriksel açıdan değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Betimsel tarama modeli üzerine kurulan bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında 107 adet velayete ilişkin uzmanlar tarafından hazırlanmış olan rapor değerlendirilmiştir. Raporların değerlendirilmesinde araştırmacılar tarafından

hazırlanan ‘Kontrol Listesi’ kullanılmıştır. Elde edilen verilere içerik analizi uygulanmıştır. İlgili istatistik programına aktarılan veriler üzerinde frekans analizi yapılmıştır. Değerlendirilen raporlarda; çocuklarla yapılan görüşmelerin velayete konu olan tüm çocukları kapsamadığı, gerçekleştirilen görüşmelerin ise çoğunun adliye ortamında gerçekleştirildiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Uzmanların velayete ilişkin karar verme sürecinde değerlendirdikleri faktörlere ilişkin elde edilen sonuçlar ise çocukların katılım hakkını değerlendirme konusunda dosyadan dosyaya, çocuktan çocuğa değişen etmenler bağlamında karar verdikleri, genel olarak okul ziyareti yapmadıkları, kök aile görüşmeleri gerçekleştirmedikleri, karar vermede çocukların boşanma sürecinde kiminle kaldığı ve doğumundan itibaren çocuğun bakımını kimin sağladığı değişkenlerini önemsedikleri elde edilen bulgular arasındadır. Uzmanlar kanaat bildirirken velayete konu çocuğun gelişimini en önemli kriterlerden biri olarak değerlendirdikleri halde, uzmanların velayete konu olan çocuklara gelişimsel değerlendirme yapmadıkları, çocuğun gelişiminin değerlendirilmesine yönelik kullanılan yöntemlerin kısıtlı olduğu ve genel olarak çocuğun gelişim bilgilerine dosya içeriklerinde çok az yer verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Raporlarda bildirilen kanaatlerin büyük bir çoğunluğunun velayetin anneye verilmesine yönelik olduğu, ortak velayete ilişkin bir kanaatin raporlar içeriğinde bulunmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Uzmanların kanaatlerine etki eden değişkenlere bakıldığında ise en çok önemsenen iki değişkenin, çocuğun gelişim hakkı ve çocuğun katılım hakkı bağlamlarına odaklandığı, bunların dışında uzmanların ebeveynlerin ortak kararlarını, ebeveynlerin sorumluluklarını yerine getirme durumlarını, bağlanma ebeveynini, çocuğun yaşam düzenini, çocuğun ihmal edilme ihtimalini ve annenin velayete sahip olmak için uygun olmaması durumlarını bir nedene bağlayarak kanaat bildirdikleri rapor içeriklerinden elde edilen bulgular arasındadır. Elde edilen bir diğer bulgu ise uzmanların velayete ilişkin karar verme sürecinde hazırladıkları raporlarda velayete sahip olmayan ebeveynle kişisel ilişkinin kurulmasına yönelik çok az oranda kanaat bildirdikleridir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk gelişimi, velayet değerlendirmeleri, uzman raporları

*Uzm., Ankara Üniversitesi, sebahatcalis@hotmail.com

**Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, koksalaysel@gmail.com

İLKÖĞRETİM VE LİSE ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK HAKLARININ GELİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Zeynep ÇETİN*

Özge PINARCIK**

Miray Özözen DANACI***

Özet

Tüm dünya çocuklarının barış, değer görme, hoşgörü, özgürlük, eşitlik ve dayanışma ruhu ile yetiştirilmesinin gerekliliği düşünülerek çocuğa özel ilgi gösterilmesi, haklarının korunması uygulamalarının yürürlüğe girmesi için Cenevre Çocuk Hakları Bildirisi ve 1959'da Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Kurulunca çocukların sahip olduğu tüm haklar tek tek kabul edilmiş ve bildirilmiştir. Ancak bu hakları konunun öznesi olan ortaokul çocuklarının ne düzeyde bilebildiği, yürürlük ve uygulamalar açısından oldukça önemlidir. Buradan hareketle çalışmada ortaokul öğrencilerinin çocuk haklarının geliştirilmesine ilişkin görüşleri incelenmiştir.

Çalışma Batı Karadeniz Bölgesinde yer alan 44'ü kız 39'u erkek olmak üzere 83 ortaokul öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Araştırma kapsamına dahil edilen öğrencilerin seçiminde random (tesadüfi) ve seçkisiz örnekleme yoluna gidilmiştir. Çalışmada veri toplama araçları olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan öğrencilere yönelik bilgileri içeren 'Kişisel Bilgi Formu' ile 'Çocuk Hakları Değerlendirme Soruları' kullanılmıştır. Elde edilen öznel veriler nitel veri analizi yöntemleri ile değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda, çalışma grubunda yer alan çocukların yasal uygulamalar çerçevesinde ortaya konan çocuk hakları ve hukuku hakkında çok fazla bilgi sahibi olmadıkları, haksızlığa ve ya ihmale maruz kalan çocukların büyük bir kısmının hak ihlalinde hemfikir olduğunu ancak hakkını aramak için neler yapması gerektiğini, bilmediği görülmüştür. Öğrenciler, çocuk haklarının özellikle aile hukuku ve çocukların yüksek çıkarlarının geliştirilmesi konularında bazı önemli fikirler ifade etmişlerdir. Buna dayanarak çalışma sonunda ortaokul öğrencilerine haklarını detaylı ve anlamlı bir biçimde öğrenebilmelerini ve geliştirilmesine yönelik bazı konuları çalışmalarını sağlayacak seminer, ders gibi yapılandırılmış örnek olaya dayalı eğitimler verilmesi ve değerlendirilmesi bu hakların geliştirilmesine yönelik fikirlerinin adli mercilerce incelenmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, ortaokul, gelişim

*Doç. Dr., Ankara Üniversitesi Çocuk Gelişimi Bölümü, zcetin@hacettepe.edu.tr

**Yrd. Doç. Dr., Düzce Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi ABD, o_pinarcik@hotmail.com

*** Dr. Öğr. Gör., Düzce Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, mirayozozen@hotmail.co

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOCUK HAKLARININ GELİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Miray ÖZÖZEN DANACI*

Özge PINARCIK**

Zeynep ÇETİN***

Özet

Çocuk hakları, dünya üzerindeki bütün çocukların doğuştan sahip olduğu, ihmal ve istismardan koruma, güvenlik, eşitlik, eğitim, sağlık, barınma gibi temel haklarının tümünü kapsayan evrensel nitelikli bir kavramdır. Doğuştan sahip olunan bu haklar, UNICEF ve BM tarafından desteklenen Çocuk Hakları Evrensel Bildirgesinde ve 1990 Dünya Çocuk Zirvesinde ortaya konmuştur. Ancak günümüzde halen birçok çocuk ve ergen bu haklara ilişkin sınırlı bilgiye sahiptir. Çalışma ile üniversite öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin farkındalığının artırılması amacıyla alan taraması yapılması planlanmış ve bu amaçla öncelikle durum değerlendirmesi yapılmıştır.

Araştırma Batı Karadeniz Bölgesinde yer alan 149 kadın 42 erkek olmak üzere 191 üniversite öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Çalışma grubunun seçiminde random (tesadüfi) ve seçkisiz örnekleme yoluna gidilmiştir. Çalışmada veri toplama araçları olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan öğrencilere yönelik bilgileri içeren 'Kişisel Bilgi Formu' ile 'Çocuk Hakları Değerlendirme Soruları' kullanılmıştır. Elde edilen öznel veriler nitel veri analizi yöntemleri ile değerlendirilmiştir.

Elde edilen verilere göre öğrenciler, Çocuk Hakları Sözleşmesinin ilke ve standartlarının tanıtılmadığını, mevzuat, politika ve uygulamalarının ise sözleşme ilkelerine uygun olmadığını, devletlerin iç yasal düzenlemelerini çocuk haklarını desteleyecek biçimde tamamen çocukların lehine yapmadıklarını, kanun boşluklarının bulunduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca ek destek olarak, evrensel bir insan hakları kültürünün geliştirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Çalışma sonucunda, sivil toplum kuruluşlarının ve medyanın çocuk haklarını temsil etmesi, Çocuk Hakları Bilgi Ağlarının ülkeler bazında artırılması ve faaliyetlerinin güncellenmesi, öğrencilerin ise çocuk hakları komisyonları kurmalarının önünün açılması ve desteklenmeleri önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hak, çocuk hakları, öğretmen adayı

*Öğr. Gör. Dr., Düzce Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, mirayozozen@hotmail.com

**Yrd. Doç. Dr., Düzce Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi ABD, o_pinarcik@hotmail.com

***Doç. Dr., Ankara Üniversitesi Çocuk Gelişimi Bölümü, zcetin@hacettepe.edu.tr

GÖÇMEN VE TÜRK ÇOCUKLARIN BAKIŞ AÇISINDAN “YAŞAMA HAKKI”

Çiğdem KAYA BAĞDAŞ*

Arzu ÖZYÜREK**

Özet

Çocukların belki de ilk ve en önemli haklarından biri yaşama hakkıdır. Farklı yaşam koşulları, çocukların yaşama haklarına ilişkin görüşlerini etkileyebilmektedir. Bu çalışma, göçmen ve Türk çocuklarının yaşama hakkına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Nitel olarak tasarlanan çalışmada, çocuklardan yaşama hakkına ilişkin görüşlerini resim yoluyla anlatmaları istenmiştir. Çalışma grubunu, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen 8-9 yaşında Ahıska, Afgan ve Suriyeli göçmen çocuklar ile Türk çocuklardan 14 kız ve 12 erkek olmak üzere toplam 26 çocuk oluşturmuştur. Verilerin analizinde çocukların resimleriyle ilgili anlatımları ele alınmış, resimler araştırmacılar tarafından incelenerek değerlendirilmiştir. Sonuç olarak; çocukların yaşama hakkını anlatırken resimlerinde yaşadıkları kültürün ve ortamın etkisinde kaldıkları belirlenmiştir. Yaşama hakkını, Suriyeli çocukların savaş temalı resimlerle, Türk çocukların ise genellikle iyi ve kötü şartlarda yaşamla ilişkileştirdikleri belirlenmiştir. Genel olarak Ahıska Türkü ve Türk çocukların yaşama hakkını resimlerinde olumlu, Afgan ve Suriyeli çocukların olumsuzluk iade eden durumlarla anlattıkları, ev ve aile temasının ağırlıklı olarak ele alındığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Göçmen çocuklar, yaşama hakkı, çocuk hakları.

*Öğr. Gör., Erzincan Üniversitesi, cbagdas@erzincan.edu.tr

**Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, a.ozyurek@karabuk.edu.tr

ÇOCUK İSTİSMARI İLE İLGİLİ BAZI YAYINLAR VE ÇALIŞMALAR

Fikriye Alkım ARI*

Özet

Bu araştırmanın amacı çocuk istismarını araştırmak ve önlemek amacıyla yapılan bazı uygulamalar hakkında paylaşımda bulunmaktır. Araştırmayı gerçekleştirmek amacıyla konuyla ilgili internet siteleri ziyaret edilmiş, makaleler, projeler taranmıştır. Dolayısıyla bu araştırmanın yöntemi kaynak taramadır. Çocuk istismarı konusunda araştırılan konular temalara göre incelenmiştir. Bu temalar hukuk, aile, eğitim... gibi konularda özetlenmiştir. Fiziksel şiddet, cinsel şiddet, psikolojik şiddet gibi konularda istismara uğrayan çocukların ve aynı zamanda yine bir istismar olarak çalıştırılan işçi çocukların iyileştirilmesi, eğitilmesi, haklarının korunması ve istismarın önlenmesi için alınan tedbirler, ailelerine verilen eğitimler araştırılmıştır ve ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, istismar, şiddet

*Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi /Eğitim Bilimleri Bölümü, a.alkimari@gmail.com

ÇOCUK GELİNLERİN GÖZÜYLE ÇOCUK HAKLARI

Elif DEMİR*

Çiğdem KAYA BAĞDAŞ**

Özet

Çocuğa bakış açısı toplumdan topluma değışmekle birlikte, çocukların kendi kültürleri içerisindeki yaşantıları da bu bakış açısını etkilemektedir. Toplumların kanayan yarası olan çocuk gelinler, yaş olarak çocuk olarak nitelendirildikleri halde yetişkin görevi üstlenmesi beklenen bir grubu oluşturmaktadır.

Bu çalışmada, çocuk yaşta evlendirilmiş olan gelinlerin çocuk haklarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışma grubunu, amaçlı örnekleme yöntemiyle kendilerine ulaşılan, Erzincan ilçe ve köylerinde ikamet eden 13-17 yaş arası evli 15 katılımcı oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında, katılımcıların çocuk haklarına ilişkin görüşlerini yansıtacak, araştırmacı tarafından oluşturulan görüşme formu kullanılmıştır. Veriler analizi, içerik analizi yöntemiyle yapılmıştır. Sonuç olarak; katılımcıların hiç birinin erken yaşta evlilikten memnuniyet duymadıkları, çocuk haklarına ilişkin bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk gelinler, çocuk hakları, çocukluğa bakış

*YL Öğrencisi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, e.elfdemir85@gmail.com

**Öğr. Gör., Erzincan Üniversitesi, cbagdas@erzincan.edu.tr

5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ ÇOCUK HAKLARI İLE İLGİLİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN HİKAYE TAMAMLAMA TEKNİĞİ KULLANILARAK İNCELENMESİ

Devlet MAMİYEV*

Şehnaz CEYLAN**

Özlem Gözün KAHRAMAN***

Özet

Bu araştırmanın amacı, 5-6 yaş çocuklarının çocuk hakları ile ilgili bilgi düzeylerinin hikaye tamamlama tekniği kullanılarak incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda Çocuk Hakları Bildirisi'ndeki 3., 5., 7. ve 9. maddeleri baz alınarak çocukların; “Çocuğun Doğduğu Andan İtibaren Bir İsmine ve Vatandaşlığa Sahip Olma Hakkı Vardır”, “ Fiziksel, Zihinsel ve Sosyal Açıdan Engelli Çocuğa Kendi Durumunun Gerektirdiği Özel Tedavi, Eğitim ve Bakım Sağlanır”, “Çocuğun En Azından Temel Eğitim Aşamasında Parasız Zorunlu Eğitim Almaya Hakkı Vardır”

ve “Çocuk Her Türü İhmal, Zülüm Ve Sömürüye Karşı Korunmalıdır” bu konuda ne kadar bilgiye sahip oldukları ve farkındalık düzeyleri incelenmiştir. Çalışma nitel araştırma yönteminde olup, görüşme tekniği kullanılmıştır. Çalışma grubunu, Karabük ili merkez ilçelerinde ikamet eden 5-6 yaşındaki 12 çocuk oluşturmaktadır. Çocukların çocuk hakları bilgi düzeyini ve farkındalığını belirlemek için konu ile ilgili TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları yayınlarından “Amir yolunu kaybediyor”, “Riki’nin Yeni Dünyası”, “Kaybolan renkler” ve “Gülücükler şatosu” hikâyeleri kullanılmıştır. Bu hikâyelerdeki bazı resimler kullanılarak çocukların hikâyeleri tamamlamaları istenmiştir. Daha sonra, hikaye ile ilgili sorular sorulmuştur. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemleri ile analiz edilmiştir. Çocukların çoğunluğunun hikayeleri sahip oldukları haklar doğrultusunda tamamladıkları ve sorulan sorularda da çocukların sahip oldukları hakların bilincinde olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, bilgi düzeyi, hikaye tamamlama

*Araş. Gör., Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü.
devletmamiyev@karabuk.edu.tr.

**Doç. Dr., Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü.
sehnazc@gmail.com

***Yrd. Doç. Dr., Karabük Üniversitesi Safranbolu Meslek Yüksek Okulu Çocuk Gelişimi Programı. okahraman@karabuk.edu.tr

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK FARKINDALIKLARINI GELİŞTİRMEYE YÖNELİK BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ (PILOT ÇALIŞMA)

Fatma Betül ŞENOL*

Tuğçe AKYOL*

Özet

Çocuk hakları, çocukların doğdukları andan itibaren sahip oldukları haklar ve ayrıcalıklar olarak belirtilmektedir. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi’nde küçük yaştaki çocukların Çocuk Hakları Sözleşmesi’nde korunan tüm haklara sahip oldukları ve okul öncesi dönemin; çocukların kendi hakları ile ilgili farkındalık kazanmaya başladıkları kritik bir dönem olduğu vurgulanmaktadır (UNICEF, 2006). Çocukların sahip oldukları hakları bilmeleri ve haklarını evde, okulda ve toplumda uygulayabilmeleri demokratik bireylerin yetişmesine büyük katkılar sağlamaktadır. Günümüzde okul öncesi eğitim kurumlarında çocuk haklarının uygulamaya geçirilmesini amaçlayan çalışmaların sayısının arttığı görülmektedir. Çocuk haklarının uygulamaya geçirilmesinin, eğitim kurumlarındaki demokratik süreçlerin, çocukların özgüvenlerinin ve becerilerinin geliştirilmesinde ve çocukların katılım süreçlerinin

desteklenmesinde etkili olacağı düşünülmektedir. Buradan hareketle bu araştırmada, okul öncesi dönem çocuklarının çocuk haklarına yönelik farkındalıklarını geliştirmeye yönelik bir uygulama örneğinin çocukların farkındalıkları üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma kapsamında nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışmasında bir durumla ilgili etkenler ortam, bireyler, olaylar ve süreçler bütüncül bir yaklaşımla incelenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim öğretim yılında Afyonkarahisar İli Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı bağımsız bir anaokuluna devam etmekte olan toplam 20 çocuk oluşturmuştur. Araştırma kapsamında, çocuk haklarını ele alan kitap okuma etkinlikleri planlanmış ve bu etkinlikler toplam iki hafta boyunca çocuklara uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, etkinliklerin uygulanmasından önce ve sonra çocuklar ile yapılan görüşme formları, çocuklar tarafından yapılan resimler ve etkinlikler sırasında çekilen fotoğraflar kullanılmıştır. Hazırlanan okuma etkinlikleri, etkinlikler öncesinde ve sonrasında yapılan görüşme formları üç alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler ve eklemeler yapılarak uygulanacak etkinliklere formlara son şekli verilmiştir. Araştırma kapsamında yapılan görüşmelerden ve çocukların yapmış oldukları resimlerden elde edilen veriler içerik analizi ile değerlendirilmekte olup, bu pilot çalışma sonucunda çocukların çocuk haklarına yönelik farkındalıklarının artacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, çocuk hakları, çocuk haklarına yönelik farkındalık

*Arş. Grv., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi ABD, fatmabetulsenol@gmail.com

**Arş. Grv. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi ABD, akyol.tugce@gmail.com

CEZAEVİNDE ANNESİYLE BİRLİKTE KALAN ÇOCUKLARIN OYUN HAKLARI

Cansu TUTKUN*

Zeynep Nur AYDIN KILIÇ**

Fatma TEZEL ŞAHİN***

Özet

Erken çocukluk döneminde çocukların en temel gereksinimlerinden biri de oyun oynayabilmeleridir. Bu dönemde çocuklar oyun oynayarak çevrelerini keşfetmekte, yeni bilgiler edinmekte, bilişsel, psikomotor, sosyal ve duygusal alanlarda kendilerini geliştirebilmektedirler. Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen çocuk haklarına dair sözleşmenin 31. Maddesinde de çocuğun dinlenme, oynama, yaşına uygun etkinliklerde bulunma, kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakları vurgulanmaktadır. Bu bağlamda araştırmada cezaevinde annesiyle

birlikte kalan çocukların oyun ve oyuncaklarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 bahar döneminde Ankara ili Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda çocuğu yanında kalan toplam 20 hükümlü ve tutuklu anne oluşturmaktadır. Araştırma, nitel bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan ve yarı yapılandırılmış soruların yer aldığı Anne Görüşme Formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda anneleriyle birlikte ceza infaz kurumunda kalan çocukların büyük çoğunluğunun kız çocuklarından oluştuğu, en çok şarkı söyleme ve evcilik oyunu gibi etkinlikler gerçekleştirdikleri, en az ise hareketli oyunlar oynadıkları, en çok anneleriyle ve kendi kendilerine oyun oynadıkları saptanmıştır. Çocukların sahip olduğu oyuncak sayılarının bir ile dört arasında değiştiği en çok pelüş oyuncak ve oyuncak arabaya sahip oldukları belirlenmiştir. Annelerden bazılarının her oyuncağın cezaevine alınmadığını ve çocuklarının her istediğinde oyuncaklarıyla oynayamadıklarını belirttikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kadın, cezaevi, çocuk hakları, oyun

*Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, cansututkun06@hotmail.com.

**Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, zeynep.nur.aydin@hotmail.com.

***Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, ftezel68@gmail.com.

CEZAEVİNDE ÇOCUK OLMAK

Fatma TEZEL ŞAHİN*

Cansu TUTKUN**

Zeynep Nur AYDIN KILIÇ***

Özet

Her çocuğun bedensel, zihinsel, ruhsal ve toplumsal gelişimini sağlayacak yeterli bir hayat seviyesi hakkı ve kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi ayrıca özgür bir ortamda kültürel ve sanatsal yaşama tam olarak katılma hakkı bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen çocuk haklarına dair sözleşmede de bu hakların altı çizilerek belirtilmektedir. Ancak ülkemizdeki kadın ceza infaz kurumlarında okul öncesi yaş döneminde birçok çocuk bulunmakta ve gelişimlerinin en önemli zamanlarını cezaevi koşullarında temel hak ve özgürlüklerinden yoksun bir şekilde geçirmektedirler. Bu açıdan çalışmada cezaevinde anneleriyle birlikte kalan 0-6 yaş grubu çocukların cezaevindeki yaşam şartlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 bahar döneminde Ankara ili Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda

okul öncesi dönemde çocuğu olan toplam 25 hükümlü ve tutuklu anne oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemine dayalı olarak durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış soruların yer aldığı Anne Görüşme Formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda cezaevinde annesiyle birlikte kalan çocukların büyük bir çoğunluğunun anneleri cezaevine girdiğinden beri, bir ila iki yıldır burada buldukları ve anneleri cezaevinde kaldıkları sürece onların da cezaevinde kalmayı sürdürecekleri saptanmıştır. Annelerin büyük çoğunluğunun çocuklarına bakacak yakınları olmamasından ve çocuklarından ayrılmak istememelerinden ötürü çocuklarına cezaevinde baktıkları ayrıca çocuklarına dışarıda bakabilecek bir yakınları olsa bile çocuklarını cezaevi dışına göndermek istemedikleri belirlenmiştir. Annelerin çocuklarını cezaevi dışına göndermek istememelerinin nedenleri arasında kendilerinin bakmak istemeleri ve dışarıda kimseye güvenmemeleri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, cezaevi, çocuk hakları, cezaevinde çocuk

*Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, ftezel68@gmail.com.

**Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, cansututkun06@hotmail.com.

***Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, zeynep.nur.aydin@hotmail.com.

TÜRKİYE’DE SON 5 YILDA YAŞANAN ÇOCUKLUK ÇAĞI CİNSEL İSTİSMAR VAKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE CİNSEL İSTİSMARA KARŞI KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Ceren YOLDAŞ*

Özet

Çocuğun sağlığını, gelişimini ve psikolojisini olumsuz yönde etkileyen bilerek ya da bilmeyerek yapılan her türlü hareket ya da davranışa çocuk istismarı denilmektedir. Çocuk istismarının alt türlerinden biri olan cinsel istismar kavramı ise cinsel gelişim sürecinde olan çocukların ya da ergenlerin kendilerinden büyük kişiler tarafından cinsel istek ve ihtiyaçlarını karşılaması için mağduru tehdit ederek, kandırarak ya da güç kullanarak kandırması durumudur. Adalet Bakanlığının verilerine göre 2005-2015 yılları arasında ise cinsel istismar %125 oranında artış olmuştur. Bu oran cinsel istismar suçlarına ilişkin koruyucu, önleyici politikalar ve hizmet modelleri geliştirilmesi gerektiğinin önemini açıkça vurgulamaktadır. Bu çalışmanın ana hedefi çocuklara karşı son 5 yılda işlenen cinsel istismar suçu haberlerini cinsel suçların türü, failleri, mağdurları açısından incelemek, ne zaman, nerede ve nasıl gerçekleştiği hakkında bilgi sahibi olmak ve bu bilgiler ışığında gerekli çözüm önerileri geliştirmektir. Araştırmada nitel araştırma

desenlerinden durum (örnek olay) çalışması yöntemi 2012- 2017 yılları arasında basına yansıyan 150 çocuk istismarı ile ilgili haberleri incelenerek kullanılmış olup yapılan incelemeler sonucunda istismar vakalarının kapsamına göre veriler oluşturulmuştur. Elde edilen bulgulara göre kız çocuklarının erkek çocuklarına oranla daha fazla cinsel tacize uğradığı, istismarcıların genellikle çocukların yakın çevrelerindeki kişiler olduğu ve istismarların büyük çoğunluklarının çocukların bildiği mekânlarda gerçekleştiği görülmüştür. İncelenen örnek olaylarda kız çocuklarında 7-14, erkek çocuklarında ise 11-13 yaş aralığında istismar vakalarının daha çok gerçekleştiği saptanmıştır. Çocuk istismarını ve ihmalini önlemeye yönelik alanyazınlar bu noktada istismar vakalarının %61'nin önlenebilir olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda çocukluk çağı cinsel istismarını vakalarına karşı bilinçlilik ve farkındalık düzeyini artırmaya, riskli grupları güçlendirmeye, mağdur çocukların ve suçluların tedavi edilme süreçlerine yönelik çözüm önerileri birincil, ikincil ve üçüncül cinsel istismarı önleme yöntemleri başlıkları altında çalışmanın ilerleyen bölümlerinde kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cinsel istismar, koruyucu-önleyici politikalar

*ODTÜ, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Öğretmenliği, Ankara, crn_ylds@hotmail.com

İLKOKUL 4. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDA YER ALAN METİNLERİN ÇOCUK HAKLARI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Tuğba DÖNMEZ*

Özet

Demokratik ve insan haklarına saygılı bireyler yetiştirmeyi amaçlayan insan hakları eğitiminde Türkçe derslerine önemli görevler düşmektedir. Türkçe dersi Türkiye’de örgün eğitimin yaşamsal öneme sahip derslerden biridir. Türkçe derslerinde okutulan ve önceliği, bireylerin dil ve iletişim becerilerini geliştirmek olan Türkçe ders kitapları, duyarlı hazırlandığı durumda, doğası gereği insan hakları ve dolayısıyla çocuk hakları eğitimini vermede önemli araçlardan biri durumuna gelebilir. Bu yüzden Türkçe derslerinin programlarının de bu programlar doğrultusunda yazılan öğrenci ders kitaplarının genel olarak insan hakları ve özelde çocuk hakları eğitimine katkı sağlamaya elverişli olması beklenir. Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde çocukların yaşama, gelişme, korunma ve katılım haklarına ne düzeyde yer verildiğini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri 4. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerden elde edilmiş ve içerik analiziyle çözümlenmiştir. Veriler frekans ve yüzde puanları hesaplanarak değerlendirilmiştir. Sonuçta Türkçe ders kitaplarındaki yazınsal metinlerde en çok gelişimsel haklarının, en az da katılım hakların yer aldığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca incelenen Türkçe ders kitabının çocuk haklarına duyarlı bir kitap olma konusunda bir hassasiyetinin olmadığı, kitapta

bulunan metinlerde geçen hakların yüzeysel olarak verildiği, öğrencinin haklarının içselleştirmesinde faydalı olabilecek nitelikte olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, çocuk hakları, Türkçe ders kitabı

*MEB Kırıkkale, Sınıf Öğretmeni, tugba.cumhuriyet@gmail.com

ÇOCUK REFAHI: ÇOCUĞUN İYİ OLMA HALİ

Sevgi Işık EROL*

Özet

Bir çocuğun ailesinin maddi durumunun yeterli düzeyde olması, çocuğun bu maddi gelirden ve ailesinin gerçekleştirdiği harcamalardan iyi bir pay alması çocuğun refahının önemli bir göstergesi olmakla birlikte yeterli bir gösterge değildir. Neticede çocuk refahı, çocuğun yoksulluktan kurtulması ile ilgili bir durumu ifade eden yalın bir kavramı ifade etmez. Çocuğun ailesinin maddi durumu ne kadar iyi olursa olsun cinsiyet fark etmeksizin tüm çocuklar kendilerine değer verildiğinde ve sevgiyle yaklaşıldığında kendilerini mutlu hissederler. Neticede çocuk, (çocuk–yetişkin fark etmeksizin) başka kimselerin istismarından, şiddetinden, sömürsünden hatta ihmalinden ve ayrımcılığında muhafaza edildiğinde, psikolojik açıdan sorunlu ya da riskli davranışlardan uzak tutulduklarında fiziksel, duygusal ve zihinsel açıdan sağlıklı bir kişilik gelişimi gösterir. Çocuk maddi olanaklar içinde sağlıklı ve güvenli bir ortamda, eğitim kazanımları elde edebilir, aile ve arkadaşları ile iyi ilişkiler içerisinde bulunursa bir taraftan kendi kimliklerini ve görüşlerini geliştirir diğer taraftan da gerçekten refah içerisinde olabilirler. İşte bu nedenle geleceğin umudu olan çocukların sağlıklı olarak doğup büyümeleri, korunmaları, her türlü barınma sorunlarının çözülerek mutlu ve huzurlu bir ortamda aile sevgisiyle büyümeleri, cinsiyet ayrımı gözetilmeden eğitimlerinin sağlanması, yoksulluğun önlenerek yaşam kalitelerinin yükseltilmesi konuları içeren “çocuk refahı”, UNICEF gibi birçok uluslararası kuruluşun katkılarıyla başta gelişmiş ülkeler olmak üzere dünyanın birçok yerinde büyük önem verilmektedir. Bu çalışmanın amacı teorik çerçevede çocuk refahını diğer bir ifadeyle çocuğun iyi olma halini ele almaktır. Çocuk refahından sorumlu olan kişilerin ve çocuk refahı bileşenlerinin birbiri ile yakın ilişki içinde olduğundan çocukların korunmasına ilişkin politikalar oluşturulurken sadece çocuk işçiliği sorununa odaklanılmayıp aynı zamanda çocukların eğitim, sağlık, barınma imkânlarına erişimini; şiddet ve istismardan uzak kalmasını sağlayacak koruyucu önlemlerin alınmasını bütüncül bir tarzda oluşturulması ayrı bir önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, çocuk refahı, çocuğun iyi olma hali.

*Yrd. Doç. Dr., Batman Üniversitesi İ.B.F., sevgi.isik@windowslive.com.

ANNELERİN ÇOCUKLARININ HAKLARINA YÖNELİK TUTUMLARI İLE ÖZ YETERLİLİK DURUMLARININ İNCELENMESİ

Müge YURTSEVER KILIÇGÜN*

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, 3-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin çocuklarının haklarına yönelik tutumları ile öz yeterlilik durumları arasındaki ilişkiyi bazı demografik değişkenlere göre incelemektir. Araştırmanın örnekleminde çocuğu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 434 anne yer almıştır. Annelerin çocuk haklarına yönelik tutumlarının belirlenmesinde “Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği”, öz yeterlilik durumlarının belirlenmesinde ise “Anneler için Ebeveyn Yetkinlik Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma kapsamında annelerin çocuk haklarına yönelik tutumları, “bakım ve korunma” ve “kendi kendine karar verme” olmak üzere iki temel boyutta tanımlanmıştır. Annelerin öz yeterlilik durumları ise “disiplin”, “sağlık”, “okul”, “duygusal destek” ve “boş zaman” alt başlıkları altında ele alınmıştır. Araştırmanın betimsel verileri frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma analizleri ile çözümlenmiştir. Annelerin çocuklarının haklarına yönelik tutumları ile öz yeterlilik durumları arasında bir ilişki olup olmadığı ve eğer ilişki var ise bu ilişkinin yönünü ve gücünü açıklamak amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırma betimsel verileri olan anne yaşı, anne eğitim durumu, aile yapısı, ailedeki çocuk sayısı, sahip olunan çocuğun cinsiyet ve yaşının annelerin çocuklarına yönelik tutumları ile öz yeterlilik durumları üzerindeki ortak etkisi ise kovaryans analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre; annelerin bakım ve korunma tutumu puanları yükseldikçe öz yeterlilik durumlarının zayıfladığı, annelerin kendi kendine karar verme tutumu puanları yükseldikçe öz yeterlilik durumlarının güçlendiği görülmektedir. Ayrıca anne eğitim durumunun, aile yapısının ve çocuk cinsiyetinin annelerin çocuk haklarına yönelik tutumları ile öz yeterlilik durumları üzerinde ortak bir etkisi olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk haklarına yönelik tutumlar, öz yeterlik, okul öncesi.

*Yrd. Doç. Dr., Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı, , mykilicgun@erzincan.edu.tr

ÇOCUK HAKLARI BİLİNÇLİLİK VE FARKINDALIK DURUMUNA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Mehmet DURNALI*

Şenol ORAKCI**

Bijen FİLİZ**

Özet

Bu araştırmada, çocuk hakları bilinçlilik ve farkındalık durumu ve bu durumun geliştirilmesine yönelik öğretmenlerin görüşlerini tespit etmek, durumu tartışmak ve yapıcı çözüm önerileri sunmak amaçlanmaktadır. Araştırmanın temel konusu olan çocuk haklarının ana çerçevesini, 2 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi maddeleri oluşturmaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemi türünde, betimsel araştırma modelinde desenlenmiştir. Yarı-yapılandırılmış formlar aracılığıyla veriler toplanmıştır. Toplanan veriler üzerinde içerik analizi teknikleri kullanılarak kod, tema ve kategoriler elde edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu; 2017-2018 eğitim-öğretim yılında, Türkiye'nin Ankara (8) ve Bursa (2) illerinde yer alan ilkökul ve ortaokullarda görevli çeşitli branşlardan toplamda 10 gönüllü öğretmen oluşturmuştur. Bulgulara göre; çalışma grubunun çocuk haklarına ilişkin bilinçlilik ve farkındalık durumunun tartışmaya açık olduğu, öğretmenlerden öğretmene farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Çalışma grubunun görev aldığı okullarda son bir yıl içerisinde yürütülen bu çalışmanın amacına dönük çalışma grubunca gerçekleştirilen sınıf içi ve okul içi faaliyetlerin okuldan okula ve öğretmenlerden öğretmene farklılık gösterdiği ama çoğunluğun bu konunun öğretilmesinde teknolojik gereçlerden yararlandığı, sınıf içi ve sınıf dışı bu konuya ilişkin toplu faaliyetlerin yürütüldüğü tespit edilmiştir. Son olarak, çocuk haklarına ilişkin bilinçlilik ve farkındalık durumunun geliştirilmesi yönelik hem öğretmenler hem de eğitim yöneticileri ve politika geliştiriciler başta olmak üzere ilgililer için çözüm önerileri vurgulanmıştır. Bu öneriler hem bu araştırmadan elde edilen bulgular hem de alanyazından ulaşılan araştırma sonuçlarına dayandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, müfredatta çocuk hakları, eğitimde çocuk hakları

*Öğretmen-Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, durnali@gmail.com

**Dr. Öğretmen, Gazi Üniversitesi, senolorak@gmail.com

***Dr. Öğretmen, Hacettepe Üniversitesi, bijenfiliz@gmail.com

İNSANİ DEĞERLER YÖNELİMLİ PSİKO-EĞİTİM PROGRAMININ PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ*

Adem PEKER*

Özet

Bu araştırmanın amacı problemlili internet kullanımı yaşayan ergenlere yönelik insani değerler yönelimli psiko-eğitim programı geliştirip etkililiğini incelemektir. Bu araştırma, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Sakarya ili Adapazarı merkez ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören 9. ve 10. sınıf öğrencileri arasından yansız olarak seçilmiş 24 öğrenci ile yürütülmüştür. İnternette Bilişsel Durum Ölçeğinden en yüksek puan ve İnsani Değerler Ölçeği'nden en düşük puanı alan öğrenciler arasından kura çekilerek denekler seçilmiş ve araştırma gruplarına (deney n=12, kontrol n=12) seçkisiz atama yapılmıştır. Deney grubuna, problemlili internet kullanımı azaltmaya yönelik olarak hazırlanmış insani değerler yönelimli psiko-eğitim programı uygulanırken, kontrol grubuna ise herhangi bir uygulama yapılmamıştır. Araştırmada 2x3'lük (deney/kontrol grupları X ön-test/son-test/izleme testi) split plot desen kullanılmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla, deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilere İnsani Değerler Ölçeği ve İnternette Bilişsel Durum Ölçeği farklı zaman aralıklarında (oturumlar başladığında, tamamlandığında ve sonlandıktan iki ay sonra) olmak üzere üç kez uygulanmıştır. Bu ölçümlerden elde edilen verilerin analizinde, ölçüm ve gruplar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı, tek faktör üzerinde tekrarlı ölçümler için iki faktörlü varyans analizi tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Üç ölçümden (ön test, son test ve izleme testi) elde edilen veriler SPSS 18 paket programıyla analiz edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre; insani değerler yönelimli psiko-eğitim programının, problemlili internet kullanımı üzerindeki etkisinin anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Bu farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma testinden yararlanılmıştır. Varyans analizi ve Scheffe çoklu karşılaştırma testinden alınan sonuçlar, insani değerler yönelimli psiko-eğitim programının problemlili internet kullanımı düzeyini azaltmada etkili olduğunu ve bu etkinin iki aylık izleme sonucunda kalıcılığını koruduğunu göstermiştir. Kontrol grubunda ise problemlili internet kullanımı düzeyinde bir değişme olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değerler, internet kullanımı

*Bu çalışma "İnsani Değerler Yönelimli Psiko-Eğitim Programının Problemlili İnternet Kullanımı ve Siber Zorbalık Üzerindeki Etkisi" adlı doktora çalışmasının bir bölümünden alınmıştır.

*Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, adem.peker@atauni.edu.tr

KARABÜK’TE YAŞAYAN 8-14 YAŞ SIĞINMACI ÇOCUKLARIN SORUNLARININ SOSYAL DIŞLANMA BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Fatma Betül KURNAZ*

Mustafa ADIBATMAZ**

Özet

Bu çalışmada, Karabük ilinde yaşayan 8-14 yaş sığınmacı çocukların sorunların sosyal dışlanma bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma grubunu 2016-2017 yılında, Karabük’te yaşayan 8-14 yaş arasındaki toplam 25 sığınmacı çocuk oluşturmuştur. Bu tezde yöntem olarak nitel araştırma deseni benimsenmiş olup verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde MAXQDA 12 paket programı kullanılmıştır. Bu tez çalışmasının sonucunda, sığınmacı çocukların akran zorbalığıyla karşılaştıkları ve kendilerini ötekileştirilmiş hissettikleri tespit edilmiştir. Sığınmacı çocuklara karşı gösterilen akran zorbalığının daha çok erkek çocuklar tarafından ortaya çıktığı vurgulanmıştır. Sığınmacı çocukların sosyal dışlanmayla ilgili aktardığı bilgilere göre, bazı öğretmenlerin ötekileştirici davranışlar göstermesine rağmen bazı öğretmenlerin destekleyici yönde davranışlarda bulunduğu vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sığınmacı çocuk, zorbalık, sosyal dışlanma

*Yrd. Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, betulkurnaz@karabuk.edu.tr

**Öğr. Gör., Karabük Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, mustafaadibatmaz@karabuk.edu.tr

ÇİZGİ FİMLERDE YER ALAN ÇOCUK HAKLARI KAVRAMLARININ İNCELENMESİ

Neriman ARAL*

Gül KADAN**

Özet

Bir toplumun sağlıklı olarak varlığını devam ettirebilmesi için onu oluşturan bireylerin küçük yaşlardan itibaren haklarını özümsemelerinin oldukça önemli olduğu bilinmektedir. Ancak hak gibi soyut olan bir kavramın bilişsel gelişimleri yeterince gelişmemiş olan çocuklara sözel olarak anlatılmasından ziyade, onun hayatıyla birebir ilişkilendirilmesi yarar sağlayacaktır. Bunu yapmanın yöntemlerinden birisi ise, çizgi filmlerdir. Bu düşünceden hareketle, çizgi filmlerde çocuk haklarının nasıl yer aldığının belirlenmesi araştırmanın amacını oluşturmuştur. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi uygulanmıştır. Bu amaçla Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı olan okul öncesi ve ilköğretimdeki çocukların en çok izledikleri çizgi filmler, “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” ile belirlenmiştir. Belirlenen çizgi filmlerin ağırlıklı sıra ortalamaları alınarak beş çizgi film belirlenmiştir. Analiz için çocuk

haklarına yönelik “İçerik Analiz Formu” oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda en çok izlenen çizgi filmlerin sırasıyla “Keloğlan, Pepee, Ege ile Gaga, ScoobyDoo, Niloya, İstanbul Muhafızları, Köstebekgiller, Canım Kardeşim” olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucunda sırasıyla korunma, gelişme, katılım ve yaşama haklarına yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayanarak, ailelerin çizgi filmler konusunda daha bilinçli olmaları, çizgi filmlerde çocuk haklarına yönelik vurguların eşit oranda dağıtılması ve olumsuz mesajların mümkün mertebe azaltılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, çocuk hakları, çizgi film

*Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, aralnerima@gmail.com.

**Öğretim Görevlisi, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, gulkadan@gmail.com.

ÇOCUK HAKLARI BAĞLAMINDA MEDYA

Zerrin MERCAN*

Özet

Bu çalışmada medyanın çocuklar üzerindeki etkisinden yola çıkılarak, çocuk hakları ve medya konusu ele alınmış, çocuk haklarından eşitlik hakkı ve katılım hakkı bağlamında medyanın değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, çalışmada nitel araştırma deseninden görüşme tekniği kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini, Bolu ve Gaziantep illerinde yaşayan, 4-9 yaş aralığındaki çocukların ebeveynleri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, çocuk ve ebeveynin kişisel bilgilerini içeren “ demografik bilgi formu “ ve araştırmacı tarafından geliştirilen “çocuk ve medya” formu oluşturmaktadır. Form, beşli likert tipinde olup, iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümü, medyaya erişilebilirlik, ikinci bölümü ise çocuğun medya öğelerinde katılım düzeyini ele almaktadır. Verilerin analizinde, içerik analizi yapılmış, formdan alınan cevaplar yüzdeler olarak ifade edilmiş, ebeveynlerin cevaplarından alıntılar yapılmış, formun ilk bölümünde alınan cevaplar, çocuk hakları sözleşmesinin eşitsizlik hakkı boyutunda, ikinci bölümünde alınan cevaplar ise katılım hakkı boyutunda ilgili alan yazındaki kaynaklardan faydalanılarak tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, medya

*Arş. Gör., Hasan Kalyoncu Üniversitesi, zerrin.mercan@hku.edu.tr

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TEMEL EMPATİ BECERİLERİ ve ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDETE DUYARLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Arzu ÖZYÜREK*

Meltem KÜRTÜNCÜ**

Esin SEZGİN***

Özet

Çocuğa yönelik şiddet, fiziksel güç kullanımı olduğu kadar çocuğun hak ve özgürlüklerinin kısıtlanması, çocuğu incitebilecek söz tavır ve davranışlarda bulunulmasını da içermektedir. Şiddeti ele alırken, kişiler arası ilişkiler, sosyal ve toplumsal değerler, tutumlar, algılar gibi bir çok faktöründe araştırılması gerekmektedir. Bu faktörlerden biri de temel empati becerileridir. Empati becerileri genel olarak karşıdakinin ne düşündüğünü ve hissettiğini, o anda neye ihtiyacı olduğunu anlamak ve karşısındakinin duygu ve düşüncelerini temsili olarak yaşamaktır. Bireylerin temel empati düzeylerinin olayları algılayış, değerlendirme ve tepki vermeleri üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Çocuğa yönelik şiddete farkındalık ve duyarlılığın artmasında, toplumu oluşturan bireylerin temel empati becerilerinin de yüksek olması gerektiği şiddete duyarsız bireylerin, empati becerilerinin gelişmemiş bireyler olduğu söylenebilir. Bu çalışmada, sağlık alanında öğrenim gören lisans öğrencilerinin temel empati becerileri ve temel empati beceriyle çocuğa yönelik şiddete duyarlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubunu, sağlık bilimleri alanında lisans öğrenimine devam eden 454 kadın ve 203 erkek olmak üzere 657 öğrenci oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında, Jolliffe ve Farrington (2006) tarafından geliştirilen ölçek Topçu, Erdur Baker ve Çapa Aydın (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlan Temel Empati Ölçeği (TEÖ) ile Özyürek (2017) tarafından geliştirilen Çocuğa Yönelik Şiddete Duyarlık Ölçeği (ÇOYŞDÖ) kullanılmıştır. Verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA), t Testi, Mann Whitney U testleri ve Pearson korelasyon katsayısından yararlanılmıştır. Sonuç olarak; çalışma grubunda yer alan kadınların temel empati düzeyleri ve çocuğa yönelik şiddete duyarlılıklarının erkeklerden anlamlı ölçüde daha yüksek olduğu ($p<0,001$), yaşa göre ise anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların empati düzeyleri arttıkça çocuğa yönelik şiddete duyarlılıklarının da arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Temel empati, çocuğa yönelik şiddet, şiddete duyarlık, empati becerileri.

*Doç.Dr., Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü,
a.ozyurek@karabuk.edu.tr

**Doç. Dr., Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,
meltemipekkurtuncu@gmail.com

***Yrd. Doç.Dr., Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, esinsezgin21@gmail.com

ÇOCUK KİTAPLARINA YANSITILAN ŞİDDET

“100 Temel Eser Örneği”

Osman AKTAN *

Fatih AYDIN**

Özet

Bu araştırmanın amaca Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilköğretim okulları için tavsiye ettiği "100 Temel Eser" listesinde belirtilen eserlerin yansıttıkları şiddet dili incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağını, Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilköğretim okulları için tavsiye ettiği "100 Temel Eser" okuma kitapları serisi; çalışma grubunu ise 100 temel eser serisindeki kitapların sayfa sayılarına göre gruplandırılması sonucu, bu eserler arasından maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile seçilen on iki (12) yerli yazarlı ve dokuz (9) yabancı yazarlı olmak üzere toplam yirmi bir (21) kitap oluşturmaktadır. Kitaplardan elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırmada güvenilirliğin sağlanması amacıyla; araştırmanın yöntemleri ve aşamaları açık ve ayrıntılı bir biçimde betimlenmiş, her bir şiddet ifadesi için, metinlerden doğrudan alıntılar kullanılarak, veriler betimlenmiş, araştırmanın ham verileri gerektiğinde tutarlılık incelenmesi amacıyla saklanmıştır. Çalışma grubunu oluşturan yerli ve yabancı yazarlı kitaplar da bulunan metinler yansıtılan şiddet dili bakımından incelenmiş ve yapılan analizler sonucunda, yerli yazarlı kitaplarda (f=61), yabancı yazarlı eserlerde (f=106) defa şiddet dili içeren ifade yer aldığı tespit edilmiştir. Şiddet dili ifadelerinin türlerine göre çoktan aza doğru fiziksel şiddet, cinsel şiddet, sözel şiddet ve duygusal şiddet olarak sırandığı görülmüştür. Yapılan analizler sonucu genel olarak yabancı yazarlı eserlerde şiddet dili içeren metinlerin daha fazla yer aldığı görülmüştür. Araştırma bulguları doğrultusunda öğrenciler için hazırlanacak çocuk yayınları ve ders kitaplarında yer alacak okuma metinlerinin nitelik bakımından çocuğun ahlaki gelişimini destekleyecek içeriğe sahip olmasına dikkat edilmesi ve nitelikli çocuk yayıncılığının teşvik edilmesi önerilmiştir. Bu çalışmada eserler belirli kriterlere göre seçilerek incelendiği için mevcut çalışma sonuçları, incelenmeyen diğer kitaplarda yer alan değerlerin dışında tutularak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: 100 Temel Eser, çocuk kitapları, şiddet, içerik analizi

*Düzce Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Öğretmen, karakteregitimi@gmail.com

**Yrd. Doç. Dr., Düzce Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, fatihaydin@duzce.edu.tr

ORTAOKULLARDA UYGULANAN BAĞIMLILIKLA MÜCADELE PROGRAMININ ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Metin YILMAZ*

Merve YILMAZ**

Osman AKTAN***

Özet

Bu araştırmanın genel amacı ortaokullarda öğrencilere yönelik olarak hazırlanan ve uygulanan bağımlılıkla mücadele eğitim programının etkililiğini öğretmen, yönetici ve veli görüşlerine göre değerlendirmektir. Araştırmanın yürütülmesinde nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağını 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Düzce ilinde öğrencilere yönelik olarak hazırlanan bağımlılıkla mücadele eğitim programının uygulandığı ortaokullarda görev yapan 105 yönetici, 1224 öğretmen ve ortaokul öğrenci velileri oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu ise 12 yönetici, 128 öğretmen ve 16 veli olmak üzere 156 kişi oluşturmaktadır. Araştırmaya ilişkin nitel veriler pilot uygulama ile geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırmadan elde edilen nitel verilerin analizinde nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre bağımlılıkla mücadele eğitim programının katılımcılar arasında bağımlılıkla mücadele alanında farkındalık oluşturduğu, madde bağımlılığı, teknoloji bağımlılığı ve diğer zararlı alışkanlıklar konusunda bilgilerinin artırmalarına katkı sağladığı belirtilmiştir Genel olarak ise bağımlılıkla mücadele eğitim programının başarılı olduğu belirlenmiştir. Öğretmen, yönetici ve veli görüşleri doğrultusunda bağımlılıkla mücadele eğitim programının içerik olarak teori ağırlıklı olması, yeterli veli desteği alınamaması, öğrencilere yönelik düzenlenen eğitimler için öğretim saatleri içerisinde yeterli zamanın ayrılamaması ve uygulamaya yönelik etkinliklerin azlığı bakımından sorunlar olduğu vurgulanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre bağımlılıkla mücadele eğitim programının genel olarak yararlı olduğu, öğretmenler, öğrenciler ve veliler arasında farkındalık oluşturduğu ortaya konmuştur. Ayrıca bağımlılıkla mücadele alanında yeni bilgiler kazandırdığı ifade edilmiştir. Araştırma sonuçları doğrultusunda eğitim programının içerik, uygulama boyutu, zamanlama, veli desteği sağlanması, öğrencilere ve bağımlılık türlerine yönelik olarak uygulamalı saha çalışmalarını içermesi ile ilgili sorunlar dikkate alınarak düzenlenmesinin faydalı olacağı önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul, bağımlılık, bağımlılıkla mücadele programı.

*Yüksek Lisans Öğrencisi (Öğretmen), Düzce Milli Eğitim Müdürlüğü, Sakarya Üniversitesi, İKY Bölümü, kmy.metin.yilmaz4@gmail.com

**Yüksek Lisans Öğrencisi (Öğretmen), Düzce Milli Eğitim Müdürlüğü, Sakarya Üniversitesi, Yabancılara Türkçe Öğretimi, merve88c@hotmail.com

***Doktora Öğrencisi (Öğretmen), Düzce Milli Eğitim Müdürlüğü, Gazi Üniversitesi, EPÖ, karakteregitimi@gmail.com

BABALARIN ÇOCUK HAKLARI KONUSUNDA GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Emin DEMİR*

Tunahan BIÇKI**

Prof. Dr. Neriman ARAL***

Özet

Çocuk hakları, kanunen veya ahlaki olarak dünyadaki tüm çocukların doğuştan sahip olduğu; eğitim, yaşama, barınma; fiziksel, psikolojik veya cinsel sömürüye karşı korunma gibi haklarının hepsini tanımlamayan evrensel kavramdır. Tanımdan da yola çıkarak bu haklar sadece bir kesimdeki çocukları değil dünyadaki tüm çocukları kapsar. Çocuk, kendi haklarına sahip tek başına bir bireydir ve her çocuğun haklarına saygı duyulması zorunludur. Kendi haklarını bilen, hakları doğrultusunda hareket eden ve haklarına saygı duyulan çocuk diğer insanların da hakkını bilir ve saygı duyar.

Çocuğun ilk eğitim yeri olan aile çocuğun kendi haklarını öğrenmesinde en önemli kurumlardan biridir. Ailelerin çocuklarına haklarını öğretebilmeleri için bu konuda bilgi sahibi olmalı ve çocuğun haklarına öncelikle aileler saygı duymalıdır. Bu süreçte anneler kadar babalara da önemli sorumluluklar düşmektedir. Babalar özellikle erkek çocukları için önemli rol-modellerden biri olmasına rağmen her konuda hem kız hem de erkek çocuklarına örnek olmalıdır. Aile sisteminde babalar genellikle çocukların konusunda annelerin etkin olmasını isterler ancak babaların da anneler kadar çocuk eğitimi ve hakları konusunda da bilgili ve yetkin olması gerekmektedir. Bu noktadan hareketle çocuk hakları konusunda babaların görüşlerinin alınmasının babaları bilinçlendirme açısından önemli olacağı ve Babaların bu konuda bilinçlendirilmesi toplumun geleceği çocuklar ve toplum için olumlu gelişmeler doğuracaktır. Bu çalışmada Ankara ilindeki babaların çocuk hakları konusunda görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Babaların çocuk hakları konusundaki görüşlerinin incelendiği bu çalışmada nitel yöntem kullanılmıştır. Çalışmaya Ankara ilinde yaşayan amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen üç-altı yaş arasında çocuğu olan babalar dâhil edilmiştir. Çalışmada gönüllü katılım esas alınmıştır. Çalışmada veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formu ile babaların ve çocukların sosyo-demografi özelliklerini belirlemek amacıyla hazırlanan genel bilgi formu kullanılmıştır. Veriler babalarla yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel olarak analiz edilmiş ve babaların

görüşleri doğrudan alıntılarla aktarılmıştır. Verilerin analizi MAXQDA12 nitel veri analiz paket programından destek alınarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlar babaların görüşleri doğrultusunda yorumlanarak tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Çocuk hakları, aile, baba görüşleri.

*Lisans Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, emindemir033@gmail.com

**Lisans Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, tunabicki@gmail.com

***Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, aralneriman@gmail.com

İSTİSMARDAN KORUNMA TEMALİ ÖYKÜ KİTAPLARININ İNCELENMESİ

Ümit DENİZ*

Ayşe GÖZÜTOK**

Özet

Çocuk istismarı ve ihmali ülkemizde oldukça sık gündeme gelmekte olan sorunlardır. Çocukların eğitilmesi ve kendini korumayı öğretmek önleyici tedbirler arasındadır. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukları eğitmede kullanacağı araçlardan en önemlisi çocuk kitaplarıdır. Çocuk kitapları, yaşam çizgisinde karşılaşılabilecek sorunlara oluşturulacak yanıtları sanatçı bakışıyla örneklendiren kaynaklardır. Çalışma, istismar eğitimi amaçlayan öykü kitaplarının söylem analizi ile incelendiği nitel bir çalışmadır. Çalışmaya alınan üç öykü kitabı her iki araştırmacı tarafından da incelenmiştir. Kitaplar hem metin, hem de görseller açısından değerlendirilmiştir. Kitaplar değerlendirilirken, öncelikle, literatür ışığında çocuk kitaplarının özellikleri ve çocukları istismardan koruma konusunda eğitimde olması gereken yaklaşımlar belirlenmiştir. Belirlenen kriterler eşliğinde kitaplarda metin ve görsellerde yer alan istismarı önleme eğitimi ile ilgili olumlu ya da olumsuz yönler araştırmacılar tarafından ayrı ayrı belirlenmiştir. Belirlenen olumlu ve olumsuz özellikler araştırmacılar tarafından birlikte incelenerek hemfikir olunan noktalar çalışmaya yansıtılmıştır. Ayrıca bu ifadelere sayfa numarası belirtilerek çalışmada yer verilmiştir. İncelenen kitaplarda çocukların istismardan korunmaları konusunda doğru yaklaşımların yanı sıra uygun olmayan yaklaşımların da olduğu belirlenmiştir. Bir kitapta cinsel gelişim açısından çocukların ihtiyaçlarına ve öncelikle özgüven, olumlu benlik algısı geliştirmelerinin önemine şu ifadeler ile vurgu yapılmıştır. “Çocukların ihtiyaç duyduğu şey, hoşlarına gitmeyen dokunma ve yakınlaşmaların farkına varıp bunlara karşı kendilerini savunmalarını olanaklı kılan özgüvendir. Çocuklar için önemli olan, duygu ve bedenlerinin farkına varmalarının yanı sıra hoşlarına giden ve gitmeyen durumları ayırt etmeleridir.” “Kendimi ve bedenimi beğeniyorum.” ifadeleri istismardan korunma eğitiminde uygun ifadelerdir. İstismardan korunmada okul öncesi dönem çocukları için uygun metin ve görsellerin yanı sıra incelenen kitaplarda uygun olmayan ifadelerin ve görsellerin de olduğu

saptanmıştır. Bir kitapta istismarcı kişi, elli yaşlarında erkek, sakallı, bakımsız, kıyafetleri ve elleri kirli olarak resmedilmiştir. Bu tür resimler, okul öncesi dönem çocuklarının genelleme yaparak, yaşlı, erkek, bakımsız, kirli kişilerin kendisine zarar verebileceği algısını oluşturabilir. Oysaki istismar eden kişinin fiziksel özellikleri belirleyici bir özellik değildir. Bakımlı ve hoş görünen kişiler de çocukları istismar edebilir.

Anahtar Kelimeler: İstismar, okul öncesi dönem, öykü kitapları.

*Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, sea_edu2003@yahoo.com

**Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı Karacaoğlan Anaokulu, Yüreğir, Adana, gozutok_01@hotmail.com

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ALAN SURIYELİ ÇOCUKLARIN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Şermin METİN*

Yasemin AYDOĞAN**

Nilüfer DARICA***

Derya TEPEBAĞLAR****

Özet

Okul öncesi eğitim alan Suriyeli çocukların karşılaştıkları sorunlar ve çözüm yollarını ortaya koymak amacıyla yapılan çalışma nitel veri toplama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu Ufuk Derneğinin desteği ile Nihat Suzan Sipahi Anaokuluna devam eden savaşta babasını kaybetmiş 8 çocuk, bu çocukların annesi ve öğretmenleri oluşturmuştur. Veriler genel bilgi formu, görüşme ve doküman analizi kullanılarak toplanmıştır. Genel Bilgi Formu'nda çocuklar, öğretmenler ve ailelere yönelik genel bilgilere yer verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda anneler ve öğretmenlere yönelik Suriyeli çocukların okula uyum süreci, karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik kullanılan çözüm yollarına ilişkin sorular yer almıştır. Görüşmeler annelerle odak grup görüşmesi kullanılarak öğretmenlerle ise bire bir yapılmıştır. Görüşmeler anneler ve öğretmenlerle ayrı zamanlarda gerçekleştirilmiştir. Suriyeli annelerle yapılan görüşmeler tercüman aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerin ses kaydı alınmış, ses kayıtları yazıya aktarılmış ve katılımcılara okutularak güvenilirliği artırılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi kullanılarak tema ve alt temalara ayrılmıştır. Verilerden duygusal-davranışsal problemler, uyum süreci ve gelişim özellikleri temaları elde edilmiştir. Yılsonunda öğretmenler tarafından doldurulan çocukların gelişim raporları görüşmeden elde edilen verileri desteklemek amacıyla kullanılmıştır. Elde edilen verilere göre Suriyeli çocukların duygusal ve davranışsal problemler yaşadıkları, bu problemleri

aşmak için her hangi bir destek almadıkları, çocukların problem çözme ve akademik becerileri düzeylerinin iyi olduğu ve eğitim sürecinde gelişim gösterdiği görülmüştür. Ancak çocukların Türkçe'yi çok sınırlı düzeyde öğrendikleri ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, Suriyeli çocuklar, sorunlar, çözüm

*Yrd. Doç. Dr., sermin.metin@hku.edu.tr

**Prof. Dr.

***Prof. Dr.

***Bil. Uzm.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMU YÖNETİCİLERİNİN ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Muhsin YÖRÜK*

Kutay SARI**

Kemal AKAY***

Özet

Bu çalışmada okul öncesi eğitim kurumu yöneticilerinin çocuk haklarına ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemine dayalı olarak görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Antalya ve Niğde ilinde görev yapmakta olan 12 okul öncesi eğitim kurumu yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından oluşturulmuş Genel Bilgi Formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın verileri betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri kullanılarak analiz edilecektir. Araştırma bulgularına araştırma tamamlandıktan sonra yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi, çocuk hakları, yönetici görüşleri

*Öğr. Gör., Akdeniz Üniversitesi, yorukmuhsin@gmail.com

**Öğr. Gör., Antalya Akev Üniversitesi, kutaysari@yandex.com

***Öğr. Gör., Ömer Halisdemir Üniversitesi, akaykemal@ohu.edu.tr

YETERSİZLİKTEN ETKİLENEN BİREYLERE YÖNELİK UYGULANAN KAÇIRILMAYI ÖNLEME VE CİNSEL İSTİSMARDAN KORUNMA PROGRAMLARININ İNCELENMESİ

Salih ÇAKMAK*

Ayşenur ARAT ODACI**

Özet

Bireysel güvenlik programları küçük çocuklara kaçırılma ve cinsel istismardan kaçınma-korunma noktasında kullanabilecekleri bilgi ve beceriyi öğretmektedir. Cinsel istismarın ve

kaçırılmanın önlenmesine yönelik oluşturulan programlar çocuklara korunma yollarını bilgi düzeyinde vermekte, taciz anında kullanılabilir olup olmadığını kontrol etmeden sunulmaktadır (Finkelhor ve Strapko, 1992). Küçük çocuklar (3-6 yaş arası) cinsel istismar konusunu anlayacak yeterlilikte görülmemektedir ve okuldaki programlar daha büyük çocuklara yöneliktir (Kohl, 1993). Ancak daha küçük çocuklar istismarcılar açısından daha caziptir (Finkelhor ve Strapko, 1992). Küçük çocuklara ve yetişkinlere cinsel tacizden ve kaçırılmadan kaçınma noktasında kullanabilecekleri bilgi ve beceri öğretilmelidir. Yetersizlikten etkilenen bireyler kaçırılmaya ve cinsel istismara en çok maruz kalan bireylerdir. Bu sayı gün geçtikçe artmaktadır. Cinsel istismarın her türü psikolojik olarak zarar vermekte ve kişinin içinde bulunduğu güven ortamını sarsmaktadır. Çocuk kaçırmanın olası sonuçlarını düşününce, çocuklara güvenlik becerilerini öğretmek olası çocuk kaçırılmalarını minimize etmek önemlidir. Çocuk ve ergenlerin kaçırılma ve istismardan korunmasında en etkili yol eğitimden geçmektedir. Çocuğun ve ergenin yaşına uygun cinsel bilgiyi alması, bedenini tanıması, özel bölgelerini öğrenmesi ve bedenine dokundurtmama hakkı olduğunu bilmesi, doğru ve yanlış dokunuşu ayırabilmesi, istemediği şekilde kendisine dokunulması durumunda neler yapması gerektiğini bilip bunu güvendiği bir yetişkine anlatması, tanımadığı bir kişi ile gitmemesi gerektiği öğretilmelidir. Bu çalışmada yetersizlikten etkilenen bireyler için hazırlanan kaçırılmadan ve cinsel istismardan korunmaya yönelik dokuz eğitim programı incelenmiş ve derlenmiştir. İncelen dokuz çalışmanın dördünde programın edinim düzeyinde gerçekleştiği ancak genellemede etkisinin düşük olduğu, üçünde hem edinim hem genelleme düzeyinde programın başarılı olduğu, iki araştırmada da edinim düzeyinde programın başarılı olduğu ancak genelleme verilerinin alınmadığı belirtilmiştir. Yapılan bu korunma programları direk olarak cinsel istismar ya da kaçırılma oranını azaltmasa da, bu beceriler çocukların uygunsuz cinsel davranışları tanımlamalarını ve suçlu daha fazla ilerlemeden hemen yardım arama becerilerini öğretmiştir. Ayrıca programlar çocukların ve ailelerinin çocuk cinsel istismarı hakkında farkındalıklarını arttırmaktadır ve istismarı ifşa eden çocukların destekleyici karşılık almalarına yardımcı olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yetersizlikten etkilenen çocuk, cinsel istismardan korunma, kaçırılmadan korunma,

*Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, s_cakmak2006@hotmail.com

**Öğretmen, MEB, Şehit Hakan Ünver İmam Hatip Ortaokulu, aysenur_arat@hotmail.com

YETERSİZLİKTE ETKİLENE ÇOCUKLARA VİDEO İLE MODEL OLUNARAK SUNULAN CİNSEL İSTİSMARDAN KORUNMA ÖĞRETİM PROGRAMININ ETKİLİLİĞİ

Ayşenur ARAT ODACI*

Salih ÇAKMAK**

Özet

Bütün çocuklar cinsiyeti, yaşı, etnik kökeni, sosyo-ekonomik durumu ne olursa olsun, cinsel istismar riski altındadır. Çocuğun cinsel istismarı küresel bir sorun olup, tüm sosyo-ekonomik gruplarda ve tüm kurumlarda yaşanmaktadır. Cinsel istismar herkes için bir risk teşkil etmektedir. Ancak çocuklar ve içinde olacağı durumu algılayamayan, kendini koruma konusunda birilerine bağımlı yaşayan çocuklar en önemli risk grubunu oluşturmaktadır (Aktepe, 2009). Küpper (1995) ve Çakmak & Çakmak (2014) de zihinsel yetersizlikten etkilenen çocukların yetersizliği olmayan akranlarına göre cinsel istismar konusunda daha fazla risk altında olduğunu belirtmişlerdir. Watson (1984), Lumley ve Miltenberger (1997) de zihinsel yetersizlikten etkilenen bireylerin istismara maruz kalmasında etkili olan çeşitli unsurları belirtmişlerdir. Bunlar; uygun olmayan sosyal beceriler, iletişim becerilerindeki yetersizlik, yüksek oranda fiziksel bağımlılık, uygun cinsel davranış ile ilgili eğitim yetersizliği ve istismara karşı kendini koruma bilgisinden yoksunluk olarak sıralamışlardır. Çocuk istismarı ve ihmali ulusal merkezi raporlarına göre de yetersizlikten etkilenen bireylerin istismara maruz kalma oranları yetersizlikten etkilenmeyen bireylere göre 1.7 kat daha fazladır (Vig ve Kaminer, 2002). Tüm bunlar göz önüne alındığında zihinsel yetersizlikten etkilenen çocukların kendi bedenlerini korumaları en önemli konuların başında gelmektedir. Bunun için de yetersizlikten etkilenen çocukların cinsel istismardan korunmasında, cinsel istismarı önleme çalışmalarının önemi artmaktadır ve çok erken dönemde öğretilmesi gerekmektedir. Yapılan bu araştırmadaki öğretimin birinci basamağında: yakın çevresini tanıması, güvenilir kişilerin belirlenmesi; ikinci basamağında: doğru yanlış dokunuşların tespiti; üçüncü basamağında cinsel istismardan korunma davranışlarının neler olduğunun öğretilmesi gelmektedir. Her bir basamağın ilgili alt basamakları da bulunmaktadır. Bu araştırmanın amacı 7-9 yaşları arasındaki ikisi kız biri erkek, yetersizlikten etkilenen üç çocuğa video ile model olunarak sunulan cinsel istismardan korunma öğretim programının etkililiğini incelemektir. Araştırma tek denekli desenlerden denekler arası çoklu yoklama modeli kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonucunda üç çocuğun da cinsel istismardan korunma becerisini kazandığı bulgulanmıştır. Ayrıca ailelerden ve öğretmenlerden öğretim programının sosyal önemine yönelik sosyal geçerlilik verisi toplanmıştır. Öğretmenlerden ve ailelerden alınan veriler araştırma verilerini desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yetersizlikten etkilenen çocuk, cinsel istismar, cinsel istismardan korunma

*Öğretmen, MEB Şehit Hakan Ünver İmam Hatip Ortaokulu, aysenur_arat@hotmail.com

**Yardımcı Doçent Doktor, Gazi Üniversitesi, s_cakmak2006@hotmail.com

OKUL ÖNCESİ, İLKOKUL VE ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDETE DUYARLILIKLARININ BELİRLENMESİ

Arzu ÖZYÜREK*

Zeynep Seda ÇAVUŞ**

Zeynep TOPCU BİLİR***

Özet

Çocuğa yönelik aile içi veya okullarda şiddet konusu, tüm dünyada üzerinde önemle durulan bir konudur. Aileden sonra çocukla en fazla etkileşimde bulunan kişiler olarak çocuğa yönelik şiddete duyarlı olması gereken bireyler eğitimcilerdir. Bu nedenle bu çalışmada, farklı öğrenim kademesinde görev yapan eğitimcilerin çocuğa yönelik şiddete duyarlılıklarını belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma grubunu 106 kadın ve 44 erkek, 52 okul öncesi, 30 ilkokul ve 68 ortaokul öğretmeni oluşturmuştur. Ölçme aracı olarak Özyürek (2017) tarafından geliştirilen Çocuğa Yönelik Şiddete Duyarlılık Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde t-Testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Sonuç olarak; öğretmenlerin çocuğa yönelik şiddete duyarlılıklarının cinsiyet, kıdem yılı ve çalışılan kurum türü/alan değişkenlerinden anlamlı düzeyde etkilenmediği belirlenmiştir. Genel olarak ÇOYŞDÖ puanları incelendiğinde erkeklerin puanını kadınlardan, ilkokul öğretmenlerinin ve kıdem yılı 15 yıl ve üzeri olanların puanlarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Konu, alan yazın bilgileri ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, şiddete duyarlılık, çocuğa yönelik şiddet.

*Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doç. Dr., a.ozyurek@karabuk.edu.tr

**Öğr. Gör. Dr. Düzce Üniversitesi S.H.M.Y.O., zeynepcedacavus@gmail.com

***Öğr. Gör., Düzce Üniversitesi S.H.M.Y.O., zeyneptopcubilir@gmail.com

TÜRKİYE'DE ÇOCUK HAKLARI ALGISININ GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİSİ: NORVEÇ ÇOCUK OMBUDSMANLIĞI MODELİ İNCELEMESİ

NORVEÇ ÇOCUK OMBUDSMANLIĞI MODELİ

Yasemin MAMUR IŞIKÇI*

Doğukan İNCE**

Özet

Ombudsman, hak ihlallerini önlemek, kötü yönetimden korunmak ve idarenin hukuka uygun işlemlerini sağlamak gibi amaçlar doğrultusunda günümüzde ülkeler tarafından artan ölçüde

benimsenmiş çağdaş ve bağımsız bir denetim mekanizmasıdır. Ombudsmanlık kurumu, işlevselliği nedeniyle sayıca artış gösterdiği gibi aynı zamanda farklı alandaki sorunlara çözüm olması amacıyla çeşitlenmiştir. Bunlardan biri de Çocuk Ombudsmanlığıdır. Çocukların oy hakkının olmaması ve bu nedenle kendilerini ilgilendiren politikaların yapım sürecine katılamamaları, hukuksal alanlarda kendilerini temsil edememeleri, yetişkinlere göre fiziksel ve psikolojik açıdan daha güçsüz olmaları gibi sebepler, çocuklara özgü bir ombudsmanlık kurumunu zorunlu kılmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin de imzaladığı BM Çocuk Hakları Sözleşmesi' de devletleri bu sözleşmenin hükümlerinin uygulanabilirliğini artırmak amacıyla gerekli idari, hukuki ve diğer önlemleri almakla yükümlü tutarak dolaylı bir şekilde, bu tür kurumların oluşturulması için yönlendirmede bulunmaktadır. Sözü edilen bu nedenler dolayısıyla, dünyada gittikçe yaygınlaşan Çocuk Ombudsmanlığı sistemini ilk kez 1981 yılında Norveç kurmuştur. Çocuk refahının sağlanması ve çocuk haklarının güvence altına alınması açısından oldukça önemli olan bu kurumun ülkemizde uygulanabilirliğinin değerlendirilmesi açısından dünyadaki örneklerinin açıklanması gerekmektedir. Bu kapsamda bu çalışmada bir tür ombudsmanlık çeşidi olan Çocuk Ombudsmanlığı'nın ilk örneği olan Norveç'teki uygulaması, özellikleri ve başarısı ortaya konulacaktır. Literatüre dayalı araştırmalar bağlamında tarihsel ve betimsel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı bu çalışma ile Türkiye için yeni bir yönetsel kurum olan Çocuk Ombudsmanlığı kurumu tanıtılarak Türkiye açısından uygulanabilirliği tartışılacaktır. Türkçe Literatürde Çocuk Ombudsmanlığı kurumunun örneklerinin tanıtıldığı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu anlamda, bu çalışmanın Türkiye'de bundan sonra yapılacak başka çalışmalar için öncü olması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ombudsman, çocuk ombudsmanı, çocuk hakları, Norveç

*Yrd. Doç. Dr, Giresun Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, e- posta:

mamurysm@gmail.com

**Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü,

**ÇOCUK HAKLARININ GELİŞTİRİLMESİNDE ÇOCUK KATILIM
MEKANİZMALARININ ETKİNLİĞİ ÜZERİNE BİR ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ:
ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ ÇALIŞMALARI**

Yasemin MAMUR IŞIKÇI*

Özet

Yerel yönetimler de çocukların katılımını sağlamaya yönelik olarak teşkilat yapılarını itibaren yerel yönetim teşkilatlarında çocukların kent yönetimindeki rolünün güçlendirilmesi ve yönetime aktif olarak katılabilmeleri amacıyla çocuk meclisleri oluşturulmaya başlanmıştır.

Bu araştırmanın temel sorunu, bu mekanizmaların çocukların katılım haklarını geliştirmedeki rolünü irdelemektir. Araştırmanın temel amacı ise, çocuk meclislerinin çocukların katılım haklarını ne düzeyde ve ne şekilde geliştirdiklerini ve çocuk haklarının geliştirilmesindeki mevcut ve muhtemel katkılarını Ankara Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi örneğinde açıklamaktır. Araştırma, çocuk haklarının geliştirilmesinde, çocukların katılım haklarının önemine dikkat çekmesi ve bu yönde katkı sunacak bir model tanıtması açısından önem taşımaktadır. Araştırmanın sonunda ise Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi'nin çalışmalarından yola çıkılarak Türkiye'de çocukların katılım haklarının geliştirilmesi yönünde öneriler yapılmıştır. Araştırma da kullanılan veriler, doküman taraması yanında, Ankara Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi yetkilileri ve üyeleri ile yapılan mülakatlar sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, çocukların katılım hakları, Ankara Büyükşehir Belediyesi çocuk meclisi

*Yrd. Doç. Dr, Giresun Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, e- posta: mamurysm@gmail.com

ÇOCUKLARIN KATILIM HAKLARI VE YEREL YÖNETİMLER; İSTANBUL MALTEPE VE BÜYÜKÇEKMECE BELEDİYELERİ UYGULAMALARI

Esmeray ALACADAĞLI*

Medine YARDIMCI**

Özet

Katılım, toplumsal süreçlere dahil olma anlamında kullanılan ve toplumun farklı kesimlerinin karar alma mekanizmaları ve yönetim süreçlerine dahil olmasını ifade eden bir kavramdır. Katılım ancak demokrasi kültürünün olduğu ülkelerde gerçekleşebilmektedir. Bu bakımdan demokrasi bilincinin ve tecrübesinin daha çocukluğun ilk yıllarında girilen sosyal çevreler ve öğrenme ortamlarında bireye kazandırılması ve benimsetilmesi gerekmektedir. Demokrasi kavramının erken yaşlarda edinilmesi ve yaşamın bir parçası haline getirilmesi, genç nesillerin demokratik değerleri içselleştirmesini ve özgürlükçü bir demokrasinin bir ülkede daha kolay yerleşmesini sağlaması açısından çok önemlidir.

Aydınlanma çağı sonrasında adım adım demokrasiye giden yolda ilerleyen ülkeler, çocuklardan başlayarak her düzeyde demokrasi kültürünü oluşturmak ve katılımı artırmak üzere ulusal ve uluslararası düzeyde pek çok düzenleme yapmışlardır. Bunlardan biri de Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesidir. Bu sözleşme "Dünya Çocuklarının İnsan Hakları Yasası" sayılmaktadır. Ülkemizce de imzalanarak yürürlüğe sokulan Sözleşme; "koruma", "yaşatma",

"geliştirme" ve "katılım" olmak üzere dört temel prensibe dayalı olarak oluşturulmuş bir düzenlemedir.

Bu çalışmada Çocuk Hakları Sözleşmesi temelinde, İstanbul Maltepe ve Büyükçekmece belediyelerinin çocukların katılım hakları ile ilgili uygulamaları incelenmiştir. İnceleme, birçok siyaset bilimcisince, demokratikleşmenin henüz tam olarak başarılamadığı ifade edilen Ülkemizde, yerel yönetimler kanalıyla yapılan çalışmaların, demokrasi bilinci ve kültürünü oluşturmaya katkısını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Ayrıca Sözleşmenin katılımı ile ilgili prensipleri çerçevesinde çocukların önerileri ve talepleriyle alınan kararların, ne ölçüde dikkate alındığı, belediyelerin uygulamalarında ve kentsel yaşamda nasıl yer aldığı da değerlendirilmiştir.

Demokrasi, toplumsallaşma sürecinin daha başında sosyal çevre ile etkileşim halinde öğrenilip geliştirilen ve nesillere aktarılan bir olgudur. Bu açıdan ülkemizde ve dünyadaki iyi uygulama örnekleri dikkate alınarak, çocukların kendileri ile ilgili konularda katılımını artıracak, öngörü ve taleplerinin yaşama geçmesini sağlayacak mekanizmalar ve düzenlemeler artırılmalı, yerel yönetici ve siyasetçilerden başlayarak tüm yönetici ve siyasetçilerin bu konunun önemi ile ilgili farkındalığı artırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Çocukların katılım hakları, yerel yönetimler, demokrasi kültürü

*Yrd. Doç. Dr.; Bayburt Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü

**Lisans Öğrencisi, Bayburt Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi 3. Sınıf

ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ BULUNAN ÇOCUĞA SAHİP EBEVEYNLERİN YASAL HAKLARINA İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Müzeyyen ELDENİZ ÇETİN*

Evgin ÇAY**

Özet

Türkiye’de özel gereksinimli bireylere ve ailelerine yaşamlarını kolaylaştırmak için pozitif ayrımcılık kapsamında birtakım haklar verilmektedir. Özel gereksinimli birey ve ailelerinin bu haklardan yararlanabilmeleri için haberdar olmaları gerekmektedir. Bu yüzden bu araştırmada özel gereksinimli grup içerisinde yer alan zihinsel yetersizlik tanısı almış çocukların ebeveynlerinin pozitif ayrımcılık kapsamında çıkarılan yasalar hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmanın amacı, zihinsel yetersizliği bulunan çocuğa sahip ebeveynlerin yasal haklarına ilişkin bilgi düzeylerini belirlemektir. Araştırmaya, çocuklarında zihinsel yetersizlik tanısı olan, Bolu ve Sakarya illerinde ikamet eden, araştırmaya katılmaya gönüllü 83 ebeveyn katılmıştır. Araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemi bir arada kullanılmıştır. Araştırmanın verileri görüşme formu ve kontrol listesi aracılığı ile toplanmıştır.

Elde edilen veriler betimsel analiz ve SPSS 22,0 bilgisayar programı ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda zihinsel yetersizliğe sahip çocuğu olan ebeveynlerin; engelli bireylere sağlanan indirimler, çalışma saatleri ve izinler, engelli bireylerin spor yapmalarını kolaylaştırıcı tedbirler, engelli bireylere yönelik ayrımcılıkla mücadeleye ilişkin yasal düzenlemeler, eğitim, emeklilik, engelli aylığı, engelli bakım hizmetleri, engelli kimlik kartı ve erişilebilirliğe yönelik haklara ilişkin bilgi düzeyleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zihinsel yetersizlik, zihinsel yetersizliği olan birey, yasal haklar,

*Yrd. Doç. Dr., AİBÜ, Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü, meldeniz1@hotmail.com

**Uzman Öğretmen, Şehit Ali Borinli Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi, evgincay35@gmail.com

AİLE MERKEZLİ EĞİTİM MODELİ ARACILIĞIYLA ÇOKLU YETERSİZLİĞE SAHİP ÇOCUĞU OLAN AİLELERİN YASAL HAKLARI İLE İLGİLİ DİLE GETİRDİKLERİ GEREKSİNİMLERİNİN KARŞILANMASI SÜRECİNİN İNCELENMESİ

Adile Emel SARDOHAN YILDIRIM* AKÇAMETE**

Özet

Aile merkezli eğitim modeli, yetersizliğe sahip çocuğu olan aileler ve uzmanların işbirliği halinde çalışmasını destekleyen, ailelerin güçlü yanlarını, isteklerini, önceliklerini ele alan, güçlendirme temelli ve her bir ailenin kültürüne yanıt veren bir uygulamadır. Yasal hakların bilinmesi aile merkezli uygulamaların başarısında önemli bir etmedir. Ailelerin ve yetersizliğe sahip bireylerin yasal haklarını temel alan aile merkezli uygulamaların, çoklu yetersizliğe sahip çocukların ve ailelerinin yaşam kalitelerini arttırmada etkili olduğu araştırma verileriyle kanıtlanmıştır. Alan yazında çoklu yetersizliğe sahip çocukların aileleri ile yapılan çalışmaların ailelerin çocuklarına beceri kazandırma odaklı olması, ailelerin yasal hakları konusunda farkındalık geliştirmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır. Aileler kendilerinin ve çocuklarının sahip olduğu yasal hakları bildikleri ve uyguladıkları taktirde kendilerinin ve çocuklarının yaşam kaliteleri yükselecek, yasal haklarını savunabilecek ve diğer ailelere de rehberlik edebileceklerdir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, erken çocukluk döneminde çoklu yetersizliğe sahip çocuğu olan ailelerin yasal hakları ile ilgili dile getirdikleri gereksinimlerin karşılanması sürecinin incelenmesidir. Araştırma eylem araştırması olarak desenlenmiştir. Araştırma çocukları çoklu yetersizlik tanısı almış 3 anne ile yürütülmüştür. Annelerle yapılan eğitim süreci yasal haklarla ilgili bilgilendirme, gereksinimlerinin farkına varma ve yasal haklarını arama yollarını öğrenme konularında iki oturum şeklinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri günlükler, belgeler, video kayıtları, görüşmeler, ses kayıtları, sosyo-demografik bilgi formu, oturum planları aracılığıyla

toplanmıştır. Elde edilen veriler sistematik analitik analiz tekniği ile analiz edilmiş, veriler toplandıkça okunmuş, özetlenmiş ve karşılaştırılarak notlar alınmış böylelikle betimsel analiz de gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda annelerin dile getirdikleri yasal hakları ile ilgili gereksinimleri karşılanmış, anneler gereksinimlerine göre ilgili yerlere başvurarak, yasal haklarını arama yollarını öğrenmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Aile merkezli eğitim, çoklu yetersizliğe sahip çocuk ve ailesi, yasal haklar

*Selçuk Üniversitesi, Dr. emelsardohan@gmail.com

** Yakın Doğu Üniversitesi, Prof. Dr. gakcamete@gmail.com

3-6 YAŞ ARASI ÇOCUĞA SAHİP ANNELERİN ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Emel ARSLAN*

Zeliha TRAŞ**

Coşkun ARSLAN***

Özet

Birleşmiş Milletler Kurulu, çocukların haklarının korunması amacıyla 1959 yılında Çocuk Hakları Bildirgesi'ni kabul etmiştir. Ardından Çocuk Hakları Bildirgesi'ni 1989 yılında uluslararası düzeyde Çocuk Hakları Sözleşmesi şekline dönüştürmüşlerdir. Böylece tüm çocuklar, Çocuk Hakları Sözleşmesi ile hakları olan “hak özneleri” olarak sayılmışlardır (UNICEF, 1998, s.71). Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer alan maddeler çerçevesinde; (1) anne-babalar ve çocuklar arasındaki doğal ve ahlaki ilişkiler, (2) anne-babaların çocuklarına karşı görevleri, (3) çocukların anne-babalarına karşı hakları ve (4) devletin tüm bu haklar karşısındaki sorumlulukları düzenlenmiştir.

Bu araştırmada, 3-6 yaş arası çocuğa sahip annelerin çocuk haklarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırma nitel araştırma deseninde tasarlanmıştır. Araştırma verileri Konya merkezde 3-6yaş arası çocuğa sahip olan 17 anneden elde edilmiştir. Annelerin görüşlerini derinlemesine ortaya çıkarmak amacıyla nitel veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun birinci bölümünde annelerin kişisel bilgileri ile ilgili sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise annelerin çocuk haklarına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmış sorular bulunmaktadır. Soruların hazırlanmasında okul öncesi öğretmenleriyle ön görüşme yapılmış ve uzman görüşü alınmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda, annelerin çocuk haklarıyla ilgili yasa ve yönetmelikler, 3-6 yaş

arasındaki çocukların haklarının neler olduğu, çocuk haklarıyla ilgili bilgiye ihtiyaç durumu, çocuklara çocuk hakları ile ilgili bilgi verilme durumu hakkındaki görüşleri belirlenmiş ve konu ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Çocuk hakları, 3-6 yaş çocuk, anneler.

*Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okulöncesi ABD, emelarslan@konya.edu.tr

**Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi PDR ABD, ztras@konya.edu.tr

*** Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi PDR ABD, coskunarslan@konya.edu.tr

ERGENLERDE ÇOCUKLUK ÖRSELENME DÜZEYLERİ İLE SOSYAL DESTEK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Ayşegül TURAN

Zeliha TRAŞ

Özet

Örselenme yaşantısı, çocuğun fiziksel, duygusal, cinsel olarak kötüye kullanımı veya duygusal veya fiziksel ihmal şeklinde tanımlanabilir (Aslan ve Alparslan, 1999). Sosyal destek, bireye öğüt verme, duygusal, maddi yardım, takdir, bireyin sorunlarla başa çıkmasına yardım etme, bireye model olma, sosyal ilgi olarak tanımlanabilir (Yıldırım, 2004).

Bu araştırmanın amacı, ergenlerde çocukluk örselenme yaşantıları ile sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu çalışmada "ilişkisel tarama modeli" kullanılmıştır. Çalışma grubu, Bursa merkez ilçelerinde liseye devam eden 348'i kız (%58) ve 219'u erkek (%36,5) toplam 567 öğrenciden oluşmaktadır.

Veri toplamak amacıyla Aslan ve Alpaslan (1999) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği" ve Yıldırım (2004) tarafından geliştirilmiş olan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ-R) kullanılmıştır. Verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Tekniği ve regresyon analizi kullanılmıştır.

Ergenlerin fiziksel istismar puanları ile arkadaş desteği ($r = -,443$), aile desteği ($r = -,557$) ve öğretmen desteği ($r = -,267$) arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler saptanmıştır ($p < ,001$). Ergenlerin cinsel istismar puanları ile arkadaş desteği ($r = -,324$), aile ($r = -,320$) ve öğretmen desteği ($r = -,244$) arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler saptanmıştır ($p < ,001$). Ergenlerin duygusal istismar puanları ile arkadaş desteği ($r = -,401$), aile desteği ($r = -,562$) ve öğretmen desteği ($r = -,270$) arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler saptanmıştır ($p < ,001$). Aile desteği alt boyutunun ile fiziksel ihmal, cinsel ihmal, duygusal ihmal alt boyutları ile negatif yönlü ilişkili olduğu bulunmuştur. Arkadaş desteği alt boyutunun ile fiziksel ihmal, cinsel ihmal, duygusal

ihmal alt boyutları ile negatif yönlü ilişkili olduğu bulunmuştur. Öğretmen desteği alt boyutunun ile fiziksel ihmal, cinsel ihmal, duygusal ihmal alt boyutları ile negatif yönlü ilişkili olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Örselenme yaşantıları, çocuk istismarı, sosyal destek, ergenler.

*Öğretmen, MEB, Bursa.

** Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi PDR ABD, ztras@konya.edu.tr

ÇOCUK TANIMININ GELİŞİMİ ve ÇOCUK SUÇLULUĞU ALANINDA TEORİLER

Abdüssamed ÖZKAN*

Özet

Çocuk tanımının gelişimi incelenen bu makalede tarih boyunca zaman içerisinde meydana gelen ekonomik, kültürel ve sosyal gelişmelerin çocuk tanımını ve toplumun çocuğa olan bakışı etkilediği görülecektir. Makalenin ikinci kısmında ise çocuk suçluluğunu açıklamaya çalışan teoriler irdelenecektir. Çocuk suçluluğu alanında kendine yer bulan teoriler yapılan nicel araştırmalar sonucu ortaya çıkan bulgularla eşleştirilerek günlük hayatla ilişkilendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, çocuk suçluluğu, alt kültür

*Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Uzman Yardımcısı, abdussamedozkan@aile.gov.tr

ÇOCUKLARIN BAKIŞ AÇISINDAN ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ

Süleyman GÖKSOY*

Derya AKTÜRK ÇOPUR**

Özet

Çocuk Hakları Sözleşmesi, koruma, yaşatma, geliştirme ve katılım olmak üzere dört temel bölüme ayrılmıştır. Bunların içerisinde katılım hakkı; çocukların toplumda ve topluluklarda aktif bir rol oynayabilmeleri gerektiğini kabul eder. Çocuğun karar verme becerisini güçlendirdiği, kendi görüşlerini oluşturduğu ve kendi iradesini ortaya koyduğu bir süreç olarak da tanımlanan katılım hakkını öğrenciler kendi hayatlarında ne kadar kullanıyorlar? Yiyecekleri yemek, giyecekleri kıyafet, gidecekleri okul, tutacakları takımdan tutun, seçecekleri arkadaşlarına kadar, iyi niyetle çocuklarımız hakkında verdiğimiz bazı kararlar bazen ihlal ettiğimiz haklarına dönüşebilmekte. Esasen korunan şey, çocukların iyiliğinden ziyade yetişkinlerin sosyal hayatıdır (Qvertrup, 2008). Onların iyi birer birey olarak yetişmelerini isterken, daha küçük yaşta birey olmalarına, haklarının farkına varmalarına ne kadar izin veriyoruz?

Özetle denilebilir ki çocuğa atfedilen değeri gösteren önemli kavramlardan biri de katılımıdır. Bu temel düşünceden yola çıkarak araştırmanın amacı, öğrencilerin kendi haklarına dair farkındalık

düzeylerini belirlemek ve bu çerçevede öncelikli buldukları haklarını kendi kalemlerinden dile getirmelerini sağlamaktır. İnsanlar ancak kendi haklarının farkına varabildikleri oranda kendilerine ve topluma faydalı bireyler haline gelebilirler. Öğrencilerin sahip olduğu haklarını akranlarına ve ailelerine nasıl öğretebileceklerine dair tespitlerinin konu ile ilgili uygulamalara, çocuk odağından ışık tutabileceği düşünülmektedir.

Nitel araştırma yönteminden yararlanılarak tasarlanan bu çalışmada, araştırma verilerinin elde edilmesinde araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış sorular görüşme tekniği olarak kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış formlarda asıl soruların yanında, katılımcıdan gelecek yanıtlara göre görüşmeyi yönlendirici sorular da olacağından, derinlemesine bilgi almak mümkündür. Yaş ortalaması küçük bir grup ile yapılan bu çalışma için bu yöntem öğrencilerin gelişim çağına uygun şekilde kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, çocuk hakları sözleşmesi, çocuğun katılım hakkı

*Doç. Dr., Düzce Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı, suleymangoksoy@duzce.edu.tr

**Yüksek Lisans Öğrencisi, Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Öğretmen, Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı, windyteacher@gmail.com

ÇOCUK GELİŞİMİ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN KÜRESEL VATANDAŞLIK DÜZEYLERİ İLE ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Erhan ALABAY

Sevcan YAĞAN GÜDER

Özet

Bu araştırmanın amacı, çocuk gelişimi lisans programında öğrenimini sürdüren lisans öğrencilerinin küresel vatandaşlık düzeylerinin ve çocuk haklarına ilişkin tutumlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi ve lisans öğrencilerinin küresel vatandaşlık düzeyi bağımsız değişkeninin, çocuk haklarına ilişkin tutum bağımlı değişkeninin bir yordayıcısının olup olmadığının belirlenmesidir. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, İstanbul ili Anadolu Yakasında bulunan üniversitelerdeki sağlık bilimleri fakültesi çocuk gelişimi lisans bölümlerinde öğrenim gören ve rasgele örnekleme modelinden yararlanarak seçilen 197 çocuk gelişimi lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmanın verileri “Demografik Bilgi Formu”, Morais ve Ogden (2011) tarafından geliştirilen ve Şahin ve Çermik (2014) tarafından Türkçe ’ye uyarlanan Küresel Vatandaşlık Ölçeği ve Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği (Karaman Kepenekci, 2006) kullanılarak toplanmıştır. Çalışma sonucunda, lisans öğrencilerinin küresel vatandaşlık ve çocuk

haklarına ilişkin tutumlarının ortalamasının üzerinde olduğu, cinsiyet ve akademik not ortalamasının anlamlı bir farklılaşmaya yol açtığı ve çocuk gelişimi lisans öğrencilerinin küresel vatandaşlık toplam puanları arttıkça, çocuk haklarına ilişkin tutumlarının da arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk gelişimi lisans öğrencileri, küresel vatandaşlık, çocuk hakları

*Yrd. Doç. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, erhanalabay@aydin.edu.tr

**Yrd. Doç. Dr., İstanbul Kültür Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Öğretmenliği ABD, s.guder@iku.edu.tr

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUĞA YÖNELİK CİNSEL İSTİSMAR TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Aylin SOP*

Zeynep TOPCU BİLİR**

Özet

Cinsel istismar, bir çocuk ya da ergenin tam olarak kavrayamadığı, onayının alınmadığı, gelişimsel olarak hazır olmadığı ya da yasalara veya sosyal tabulara karşı olan bir cinsel aktiviteye dahil olmasıdır (Pala ve ark. 2011). Cinsel istismar toplumda sık rastlanan bir durum olmasına karşın, çoğunlukla gizli kalmakta, istismar olgularının en çok yüzde 5-10'u ortaya çıkmaktadır (Kara ve diğ., 2004 Akt. Berkmen ve Okray,2015). Çocuğa yöneltilen cinsel istismar, aile içi ve aile dışı olmak üzere iki boyutta ele alınmaktadır. Cinsel istismarın çocuk üzerindeki etkisi; istismarın sürekliliğine, çocuğun yaşına, istismar edenin çocuğa olan yakınlığına, bağlılık derecesine ve aradaki yaş farkına, fiziksel zorlama-şiddet içermesine ve istismar davranışının derecesine bağlı olarak değişmektedir (Dilsiz ve Maden, 2015)

Çocuk istismarının çocuklar üzerine etkileri önemlidir. İstismar edilen çocukta bedensel etkilerin yanında istismar edilen çocuk, güven duygusunu kaybeder ve sevgisizliği öğrenir. Çeşitli kişilik bozuklukları geliştirebilir. Çeşitli psikiyatrik hastalıklara yakalanabilir. Bu çocuklar yetişkin olduklarında, şiddete meyilli olurlar. Özgüvenleri düşük, iletişim kurabilme özellikleri olmayan, toplum tarafından onaylanmayan davranışları gösteren, suç işlemeye yatkın, madde bağımlısı, kendine zarar verici davranışlar geliştiren ve intihara eğilimi olan kişiler haline gelirler (Altıparmak ve ark.,2013)

Çocuklara cinsel istismara maruz kalmadan ulaşmaya çalışmak, cinsel istismara maruz kalmalarını engellemek açısından önem taşımaktadır. Çocuklar, okula başladıkları andan itibaren, ev dışında vakitlerinin büyük bir çoğunluğunu okul ortamında geçirdikleri için öğretmenler çocuklar hakkında anne babaları kadar bilgi sahibi olurlar. Bu nedenle çocukların yaşadığı olumsuzlukları en iyi fark edebilecek kişiler öğretmenlerdir. Öğretmenler cinsel

istismarın belirlenmesinde ve önlenmesinde büyük role sahiptir (Walsh, Bridgstock, Farrella, Rassafianib, Schweitzer, 2008:990; Fayez, Takash ve Al- Zboon, 2014:1492). Öğretmenler, çocuğun evden sonra en çok vakit geçirdiği mekanlar olan okullarda, çocuktaki davranışsal değişimleri gözlemlene, çocuk istismarı ve ihmalini ve risk potansiyelini tanıma, önleme ve bildirme konularında yaşamsal nitelik taşıyan kilit bir konumdadırlar. (Dilsiz ve Maden, 2015). Yapılan araştırmalara bakıldığında; öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çocuk istismarı belirtilerini tanımlama ve nereye bildirmeleri gerektiği ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır (Kenny, 2004:1311; Tugay, 2008:61; Farrell ve Walsh, 2010:61;.Akt; Can Yaşar ve ark; 2015)

Bu araştırmanın amacı çocuk gelişimi ön lisans ve okul öncesi öğretmenliği lisans programlarına devam eden öğrencilerin çocuklara yönelik cinsel istismara ilişkin tutumlarını incelemektir. Bu araştırmada nicel araştırma desenlerinden tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Düzce Üniversitesi Çocuk Gelişimi Programı ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmaya 323 öğrenci katılmıştır. Araştırmada, Demografik Bilgi Formu: Çocuğa Yönelik Cinsel İstismar Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları ve sonuçları kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayları, okul öncesi dönem, çocuğa yönelik cinsel istismar

*Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği,

aylindursun_1@hotmail.com

**Öğr. Gör., Düzce Üniversitesi Çocuk Gelişimi Ön lisans Programı,

zeyneptopcubilir@gmail.com

ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK BEKLENTİLERİN ÇOCUK RESİMLERİNE

YANSIMALARI

Selahattin YILMAZ*

Özet

Bu araştırmanın amacı soyut işlemler basamağındaki çocukların, çocuk haklarına yönelik beklentilerinin resimlerine yansımalarının çözümlemesidir. Bu amaç doğrultusunda Karadeniz Bölgesindeki bir ilde öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin çocuk haklarına yönelik beklentilerini içeren bir resim çizmeleri istenmiştir. Ayrıca her öğrenciye kişisel bilgi formu verilmiş, öğrencinin yaşı, cinsiyeti, kardeş sayısı, ailenin sosyo-ekonomik özellikleri gibi bilgiler toplanmıştır. Öğrenci resimleri araştırmacı ve araştırmacı dışındaki iki akademisyen tarafından Nvivo nitel veri çözümleme programı aracılığıyla içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonunda ortaokul öğrencilerinin alan yazında açıklanan çocuk hakları konusunda bilgi

sahibi oldukları ve oyun hakkı, iyi koşullarda yaşama hakkı, önemsenme hakkı, özgürlük hakkı gibi pek çok beklenti içinde oldukları, bunların resimlerinde vurguladıkları görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin çocuk hakları konusundaki beklentilerin yaş, cinsiyet, kardeş sayısı ve ailenin sosyal statüsü gibi değişkenlerden etkilendiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda eğitim ve sosyal politikalara yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, çocuk resimleri

*Öğr. Gör. Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, sartyilmaz@gmail.com

CHILDREN'S RIGHT TO BENEFIT FROM HEALTH SERVICES

Liviu GAVRILĂ-ARDELEAN*

Abstract

Health is a basic human right for all children. Children have the right to grow up healthy.

A healthy life is a qualitative life. The children's right to health consists of three rights: cultural, social and economic right. The right to benefit from health services is regulated by a few international conventions, such as: 'Universal Declaration of Human Rights', 'International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights', 'Convention on the Rights of Persons with Disabilities'. Access to good health services is needed for a good health. Health is a fundamental right for all categories of children, including children with special needs.

This paper analyzes the practical possibilities to improve the accessibility and addressability of children with mental disabilities to medical dental health services. Children's health is bio-psycho-social.

Key words: Children's rights, health services, dental education, medical addressability, medical deficiencies.

*Lect. Dr., Western University 'Vasile Goldiș' Arad, Romania Faculty of Dental Medicine

EDUCATION FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

Mihaela GAVRILĂ-ARDELEAN*

Abstract

Children have the right to access an educational system. Education is a fundamental right of children. It has no importance whether the child is healthy or he has a health problem. When the medical problem of the child impairs him to learn in a normal school, it is necessary to find alternative forms of study. The fundamental children's right for education is offered to children with special needs by special schools.

The issue paper is an analysis of the Romanian opportunities to study for children with special needs. This analysis is made on the educational system, and on the educational opportunities of

children with disabilities such as: visual problems (blindness, amblyopia, and other visual impairments), mental and behavioral disorders. The right to education is a universal right for all children.

Key words: Education, special needs, school, visual impairments, mental and behavioral disorders.

*Prof. Dr., Aurel Vlaicu University of Arad, Romania Faculty of Educational Science,
Psychology and Social Science

THE HUMAN RIGHTS -NO CHILD LEFT BEHIND, GIFTED OR NOT

Gabriela KELEMEN*

Abstract

According with the Convention on the Rights of the Child signed by Romanian in which the recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice. The family is the fundamental group of society and the natural environment for the growth and well-being of all its members and particularly children. Recognizing that the child, for the full and harmonious development of his or her personality, should grow up in a family environment, in an atmosphere of happiness, love and understanding, so that the family should be afforded the necessary protection and assistance in order to assume its responsibilities within the community. The community, the school and the family is responsible that the child should be fully prepared to live as individual, and brought up in the spirit of dignity, tolerance, freedom, equality and solidarity. No child left behind is the motto of a society who respect his individuals.

Key words: Rights, child, education, gifted children, special needs, tolerance,

*Prof. Dr., Aurel Vlaicu University of Arad, Romania

HİKÂYE TAMAMLAMA ETKİNLİĞİ İLE ANNE-BABA DİSİPLİN

YÖNTEMLERİNİN İNCELENMESİ

Dilek EROL SAHİLLİOĞLU*

Özlem OKYAY**

Özet

Yaşam koşullarının gittikçe zorlaştığı günümüzde çocukları olumsuz koşullardan korumak, yetişkinlerin en önemli görev ve sorumluluğudur. Buna rağmen çocuklar, en çok güvende olmaları gereken evlerinde, istismar ve ihmal türlerine maruz kalmaktadırlar. Çocuğu disipline etmek amacıyla yola çıkan anne babalar, çoğu zaman disiplin kavramı ile ceza kavramını birbirine karıştırmakta ve çocuğun yararı için hareket ettiğini düşünen anne babalar ne yazık ki çocuk istismarı ve ihmali uygulayıcısı olarak karşımıza çıkabilmektedirler.

Bu araştırma bir hikâye aracılığıyla oluşturulan olumsuz bir durum karşısında çocukların gözünden, anne ve babalarının başvuracağı disiplin yöntemleri hakkında bilgi edinmek üzere yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir ilkokulun anasınıfında yapılan araştırmanın çalışma grubunu, anasınıfına devam eden 48-72 aylık 33 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak olumsuz bir olay içeren sonu tamamlanmış bir hikâye kullanılmış ve çocuklardan hikayeyi tamamlamaları istenmiştir. Araştırma sonucunda 48-72 ay aralığındaki çocukların disiplin yöntemi olarak algıların başında; %32 kendileriyle konuşulması, yaşanan durum hakkında uyarıda bulunulması gelmektedir. İkinci sırada %29 çocuğu sevdiği bir şeyden mahrum etme gelmektedir. Çocuğu odaya kilitleme %19, fiziksel ceza verme ise %16'lık önemli bir dilimi oluşturmakta ve cinsiyete göre değişmemektedir.

Anahtar Kelimeler: Disiplin yöntemleri, istismar, okul öncesi

*Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Mehmet Saka İlkokulu, dilekerol@gmail.com

**Yrd. Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, ozlemokyay@yahoo.com

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ ÜZERİNE FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Özlem OKYAY*

Dilek EROL SAHİLLİOĞLU**

Özet

1860 yılında Prof. Dr. Ambroise Tardieu tarafından ilk kez dile getirilen çocuk istismarı; çocuktan sorumlu olan bireylerin, onlara duyulan güveni ya da fiziksel gücü kötüye kullanarak, çocuğun sağlığına ya da gelişimine zarar veren veya verebilecek davranışlar sergilemesi olarak tanımlanmaktadır (Runyan, Corrine ve Ikeda, 2002). Çocuklar birlikte yaşadığı ebeveyn, kardeş veya başka bir aile bireyi tarafından aile içi olarak veya arkadaşı, öğretmeni veya tanımadığı biri tarafından aile dışı olarak istismara uğrayabilmektedir. Yaşanan bu istismarların önlenmesi çocuk haklarının ihlalini ortadan kaldırdığı gibi sağlıklı toplumların oluşmasında da son derece önemlidir.

Bu araştırmanın amacı; okul öncesi öğretmen adaylarının, ülkemizde her geçen gün sayısı artan çocuk istismarı ve ihmali sorununa yönelik farkındalıklarını saptamaktır. Tarama deseninin kullanıldığı çalışma; 2016-2017 eğitim öğretim yılında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi okul öncesi eğitim öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 80 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, 20 maddeden oluşan “Çocuk İstismarı ve İhmali Farkındalık Ölçeği”nin (Şahin Dağlı, Budakoğlu, Altan, 2015) öğretmen adaylarına uygulanması ile toplanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular alan yazın ile tartışılmıştır. Verilerin

istatistiksel değerlendirilmesi sonucunda; çocuk istismarı ve ihmali önlemede kilit role sahip okul öncesi öğretmen adaylarının konu hakkında daha detaylı bilgilendirilmeye ihtiyaç duydukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çocuk istismarı ve ihmali, farkındalık, öğretmen adayları

*Yrd. Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, ozlemokyay@yahoo.com

**Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Mehmet Saka İlkokulu, dilekerol@gmail.com

ÇOCUĞA YÖNELİK CİNSEL İSTİSMARIN ÖNLENMESİNDE VE MÜDAHALEDE

SOSYAL HİZMET YAKLAŞIMI

Figen PASLI*

Özet

Çocuğa yönelik cinsel istismar, nedenler, yaşanan süreç ve sonuçları ile birçok disiplini, mesleği, kurumu ilgilendiren bir sorundur. Aynı zamanda çocuğa karşı işlenen bir suçtur.

Çocuğa yönelik cinsel istismarın yasal sürecinde mikro, mezzo, ekzo ve makro sistemlerde yaşanan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri, alanda görev yapan profesyonellerle yapılan derinlemesine görüşmelerden elde edilen sonuçlara dayalı olarak sunulacaktır.

Çocuğa yönelik cinsel istismarın önlenmesi ve müdahaleler için sosyal hizmet müdahale önerileri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cinsel istismar, sosyal hizmet yaklaşımı, ekolojik sistem yaklaşımı

48-60 AY ARASINDAKİ OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ALAN ÇOCUKLARIN ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİNİN, ŞİDDETE YÖNELİK ALGILARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Esra GÜVENİR*

Özet

Bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitime devam eden 48-60 aylık çocukların öz-düzenleme beceri düzeyleri ile şiddete yönelik algılarının incelenmesidir. Araştırmanın yöntemi genel tarama modelidir. Araştırmanın örneklemini Eskişehir İli'nde okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-60 ay arasındaki 30 çocuk oluşturmaktadır. Verilerin toplanması 2 aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada araştırmaya dahil olan çocuklar yalıtılmış bir ortama davet edilmiş ve standart resim malzemeleri verilerek şiddet ile ilgili resim çizimleri ve anlatmaları ikinci şamada ise araştırmada yer alan Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği uygulanmıştır.

Yapılan araştırmanın veri toplama süreci tamamlandıktan sonra elde edilen bulgular, tartışılacak sonuçlara ilişkin öneriler verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, öz düzenleme becerileri, çocuk çizimleri, okul öncesi dönem

ZİHİN ENGELLİ BİREYLERİN İSTİSMARI

Emine ERATAY*

Özet

Engeli olmayan bireylerin yanı sıra engelli bireylerde istismara maruz kalabilmektedir. Bu araştırmada Batı Karadeniz Bölgesindeki bir ilde bulunan 100 zihin engelli bireye Morgan 1987 tarafından geliştirilen istismar ölçeği uygulanacaktır. Toplanacak verilerin bu bireylerin istismarının önlenmesine ve bu konudaki eğitimlerine ışık tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İstismar, zihin engelli birey, özel eğitim

*Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, emineeratay@gmail.com

0-18 YAŞ GRUBUNDAKİ ÇOCUKLARA YÖNELİK GAZETE HABERLERİNİN

ÇOCUK İSTİSMARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Türker SEZER*

Özet

Bu araştırmanın amacı, gazetelerde yer alan ve 0-18 yaş grubundaki çocuklara yönelik istismar haberlerinin çocuk hakları bağlamında incelenmesidir. Nitel araştırma kapsamında tasarlanan bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak doküman analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Öncelikle gazete baskı sayıları incelenmiş ve en çok basılan 3 gazete belirlenmiştir. Gazetelerin arşivlerine ulaşılmış ve arşiv haberleri incelenmiştir. 2016 yılının son üç ayı için arşiv sınırlandırılmıştır. Arşivlere eksiksiz ulaşılması ve elde edilen arşivlerin elektronik olarak kapladığı alan, arşive ulaşılma zorluğu gibi nedenler bu sınırlılığın sebeplerini oluşturmuştur. Elde edilen veriler basit betimsel analize tabi tutulmuş ve arşivlerde çocuklara yönelik istismar haberleri incelenmiştir. Araştırmada çocukların yaşı, cinsiyeti, haberin içeriği, haberin veriliş şekli, seçilen üç gazetede yer alıp almaması ve gazetelerde ortaya çıkan farklılıklar incelenmiştir. Elde edilen bulgular çocuk hakları temelinde irdelenerek sonuçlar tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İstismar, çocuk hakları, gazete haberleri

*Yrd. Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, sezer_t@ibu.edu.tr

TÜRKİYE'DEKİ SİĞINMACI ÇOCUKLARIN EĞİTİMLE İLGİLİ PROBLEMLERİ

VE BEKLENTİLERİ

Hülya ÖZKUL*

Özet

Suriye'deki iç savaş nedeniyle, Türkiye'ye sığınmak zorunda kalan çocukların sayısı, toplam 2 milyon 715 bin 789 kişi olan sığınmacıların yarısını oluşturmaktadır. Göç İdaresi verilerine göre 0-19 yaş arasındaki çocuk sayısı toplam 1 milyon 336 bin 28. Bunun 354 bin 295'i dört yaş

altında, 981 bin 733'ü ise temel eğitim çağındadır. Kendini idare edemeyecek diye bakılan 9 yaş altındaki çocuk sayısı ise 737 bin 154. Ayrıca bu sayıya 151 bini kamplarda olmak üzere yeni doğan 195 bin çocuk eklenirse, toplam çocuk sayısı 1,5 milyonu bulmaktadır. Bunların ancak 70 bin kadarı tam teşekküllü okula gitmekte, 35 bini de devlet okulunda eğitim almaktadır. Geri kalanların hemen hepsi STK veya vakıfların kurduğu eğitim birimlerine atanmış bir Türk müdürün gözetiminde eğitim verilen yerlerde okuyabilmektedir.

Türkiye açısından, sığınmacıların ekonomik, güvenlik ve işsizlik problemlerinden başka, en büyük problemlerden birisi, yeni doğanların sayısındaki artış ile birlikte çocuk sayısının fazlalığından dolayı eğitim konusundaki çalışmaların yetersizliğidir. Bu çalışmada, Türkiye'nin özellikle yoğun sığınmacı barınan şehirlerinden birisi olan Sakarya ili örneği incelenmiştir. Sakarya'daki Suriyeli sığınmacı ailelerin çocuklarının devam ettiği bir eğitim kurumundaki Türk ve Suriyeli eğitimcilerle yapılan görüşmelere ve gözlemlere dayanarak, problemler ve beklentiler belirlenmeye çalışılmıştır. Daha sonra da, Sakarya ili örneğinden yararlanarak, bazı teklif ve çözüm önerileri oluşturulmuştur.

Burada ulaşılmış olan en önemli sonuçlardan birisi, Türklerin Suriyelilerden beklentileri ile Suriyelilerin beklentileri arasında bir uzlaşmazlığın olmasıdır. Türkler, Suriyelilerin Türkçeyi öğrenmesi gerektiğini, bunun bir ihtiyaç olduğunu vurgularken; Suriyeli aileler ve öğretmenler de çocukların kendi dilleri ve ülkeleriyle ilgili eğitimin eksikliği ve ihtiyacını vurgulamaktadırlar. Bu durum da, uzlaşmazlıklara neden olmaktadır.

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Düzce Üniversitesi, S.B.E., Sınıf Eğitimi A.B.D., oozkul@sakarya.edu.tr

AÇIK VE UZAKTAN EĞİTİM DERS MÜFREDATLARI KAPSAMINDA ÇOCUK HAKLARI DERS MATERYALLERİNİN HAZIRLANMASI VE ÖĞRETİM METODU

Nihan KARABULUT*

Fatih Hüseyin KAVAK**

Özet

Üniversite müfredatlarında çocuk gelişimi programları için hazırlanan çocuk hakları dersinin amacı eğitimciler başta olmak üzere alanda öğrenim gören tüm öğrencilere, evrensel ve insani değerler kazandırmayı amaçladığı gibi bu doğrultuda hedef bireyler yetiştirmeyi ilke edinmiştir. Hayat boyu öğrenme vizyonu ile hareket eden uzaktan eğitim programları çocuk haklarının eğitim kurumlarında ve toplum arasında yaygınlaşması ve farkındalık oluşturmak için çocuk hak ve hüviyetine dayanan ders içerikleri geliştirmektedir. Bu çalışmada açık ve uzaktan eğitim metodu ile hizmet veren İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi ile Anadolu

Üniversitesi Açık öğretim Fakültelerinin çocuk gelişim programlarında kullanmış olduğu çocuk haklarını konu alan ders materyallerinin içerik yönünden benzerlik ve farklılıkları araştırılmıştır. İstanbul ve Anadolu Üniversitesinin çocuk gelişimi programı ders müfredatlarında benzer içeriği sahip konular saptanmıştır. İki üniversitenin ders programında aktif olarak kullanılan ders materyalleri inceleme aşamasında olduğundan araştırma sonuçları tam metin halinde sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Açık ve uzaktan eğitim, istismar, farkındalık, ders kitabı, hak ihlali

HEMŞİRELERİN “ÇOCUK HAKLARI” KAVRAMINA İLİŞKİN ALGILARININ

METAFOR ARACILIĞI İLE İNCELENMESİ

Meltem KÜRTÜNCÜ*

Esin SEZGİN**

Ebuzer COŞKUN***

Afide COŞKUN****

Özet

Toplumun kaliteli bir geleceğe sahip olması için çocuklara sağlıklı yaşam, büyüme ve gelişmesine yönelik tüm imkanların sağlanması gerekmektedir. Çocuk hakları, çocukların fiziksel, psikolojik, sosyolojik ve politik açıdan doğuştan sahip olduğu hakların hepsini içine alan evrensel bir kavramdır. Bu haklar tüm çocuklar için ortak iyiyi oluşturmada, çocuğun bir birey olarak temel haklarını ve ödevlerini bilmede, kendisiyle ilgili konularda doğrudan rol almasını sağlamada önemlidir. Çocuk haklarının farkında olan, haklarını koruyan ve hakları korunan çocukların ileriki yaşamlarında da haklara saygı gösteren yetişkinler olmaları beklenmektedir. Sağlık alanında hasta haklarının gelişmesi ile birlikte çocuk hastaların hakları da yeni gündeme gelen bir konudur. Konu hakkında sadece sağlık hizmeti sunanlar arasında değil, etik uzmanları açısından da karşılaşılan sorunlar üzerinde görüş birliği henüz sağlanabilmiş değildir. Ancak çocuk haklarının farkında olan hemşirelerin bu hakların önemi, korunmasıyla ve uygulanması ile ilgili üzerlerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirebilecekleri düşünülmektedir. Bu nedenle çocuk yaş grubuna da hizmet sunan sağlık personelinin konu hakkındaki düşünceleri, bu düşüncelerin ve görüşlerin bilimsel platformlarda tartışılması önemli katkılar sağlayabilecektir. Bu araştırmanın amacı, hemşirelerin “çocuk hakları” kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla belirlenmesidir. Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden metafor analizi kullanılarak elde edilmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme kullanılmıştır. Araştırma grubunu, Zonguldak ili devlet hastanesinde çalışan 61 hemşire oluşturmaktadır. Verilerin toplanması sırasında hemşirelere araştırmacılar tarafından hazırlanan “*Kişisel Bilgi Formu*” dağıtılmıştır. Bu formla

birlikte çocuk haklarına ilişkin metaforik algılarını ortaya çıkarmak için “Çocuk Hakları... gibidir/benzemektedir. Çünkü ...” ifadelerini tamamlamaları istenmiştir. Çalışma grubundan elde edilen veriler; kodlama ve ayıklama, örnek metafor derleme, kategori geliştirme, geçerlilik ve güvenilirlik ve verilerin bilgisayar ortamına aktarılması olmak üzere beş aşamada analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgulara bakıldığında hemşirelerin çocuk haklarına ilişkin sahip oldukları algılar, 45 metafordan oluşmaktadır. Bu metaforlardan 44 tanesi sadece bir hemşire tarafından ifade edilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde en fazla ifade edilen *hayat* (n=5), *ağaç* (n=4), *gökyüzü* (n=3) metaforu olmuştur. Araştırmaya katılan hemşirelerin “ çocuk hakları” kavramına ilişkin metaforları 6 farklı kavramsal kategoride ele alınmıştır.

Sonuç olarak araştırmaya katılan hemşirelerden elde edilen metaforlar incelendiğinde, hemşirelerin çocuk hakları kavramının toplum için vazgeçilemez bir yapı taşı olduğunu, hem çocukların hem de yetişkinlerin çocukların sahip oldukları hakların farkında olmalarının toplumun gelişmesi, çocukların geleceği için önemli olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, çocuk hakları, metafor

*Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Zonguldak

**Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İstanbul

***Sağlık Bakanlığı, Atatürk Devlet Hastanesi, Zonguldak

****Sağlık Bakanlığı, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

OKULÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN CİNSEL İSTİSMARDAN KORUNMA ÇALIŞMALARINA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Zehra ATBAŞI*

Özet

Cinsel istismar yüzyıllardır bilinen bir konu olmasına rağmen toplumda bu konuya karşı duyarsızlık ve görmezden gelme de bir o kadar eski bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Cinsel istismar özellikle çocuklara yönelik gerçekleşmekte ve bunu önlemeye yönelik tedbirlerin alınamaması son yıllarda çocukluk cinsel istismarında bir artışa neden olmaktadır Doughty ve Kane, 2010. Cinsel istismarı önlemeye yönelik çalışmalara bakıldığında en etkili yolun, kapsamlı ve çok boyutlu programlar oluşturarak ve bunları uygulamak olduğu ortaya çıkmaktadır Massey ve Stokes, 2006. Bu açıdan bakıldığında cinsel istismarı önleme çalışmalarının ilk aşaması ve odak noktası bireyi ve toplumu bilinçlendirme olarak görülmektedir. Yapılacak olan programlar öncelikle risk gruplarını ortadan kaldırmaya yönelik yapılmalıdır. Lumbey ve Miltenberger 1997’e göre zihinsel yetersizliği olan kişiler engelli olmayanlara oranla cinsel istismarda daha

büyük bir risk altındadırlar. Terol 2009 yargılama ve sosyal becerilerde yetersizlik gibi durumların zihinsel yetersizliği olan kişilerde cinsel istismara maruz kalmayı artıran bir etken olduğunu belirtmektedir. Bunun yanında kötülöklere karşı savunmasızlık, durumu rapor etme ve bildirmek için gerekli becerilerde yetersizlik, eğitim eksikliği gibi faktörler zihinsel yetersizliği olan kişilerde yetersizliği olmayan akranlarına göre cinsel istismarı artırıcı etken olarak görölmektedirler. Bu çalışmalar yapılırken öncelikle çocukla ve çocuğun en yakınındaki kişilerden başlayarak bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır. Bu bilgilendirme çalışmaları ise belli aşamaları içerecek şekilde düzenlenmelidir. Bu nedenle çocuğun ailesinden sonra en çok zaman geçirdiği bir çok beceriyi öğrendiği öğretmenlerin, cinsel istismardan korunmaya yönelik bilgi düzeyleri tespit etmek önemli olmaktadır. Bu nedenle bu araştırmanın amacı sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan okulöncesi öğretmenlerinin cinsel istismardan korunmaya yönelik bilgi düzeylerini tespit etmektir. Araştırmanın çalışma grubunu 10 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle yürütölmüştür. Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin cinsel istismardan korunmaya yönelik bilgilerini öğrencilerine aktarmada problem yaşadıkları ve sonrasında da kalıcılık sağlayamadıkları sonucu çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: İstismar, zihinsel engelli, cinsel istismardan korunma

*Yrd. Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Faköltesi, zehrasutcu@gmail.com

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK ALGILARI

Elif MAMUR YILMAZ*

Yasemin MAMUR İŞIKÇI**

Özet

Bu araştırmanın amacı, görsel sanatlar (resim-iş) öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin çocuk haklarına yönelik algılarındaki değişimi belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubu 2016-2017 Eğitim öğretim yılında Karadeniz Bölgesindeki bir üniversitenin resim-iş öğretmenliği programında öğrenim gören, 23 ü kadın, dördü erkek toplam 27 öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcılara 25 açık uçlu kısa cevaplı sorudan oluşan bir ön-test verildikten sonra araştırmacılar tarafından altı saatlik bir eğitim düzenlenmiştir. Yaklaşık sekiz hafta sonra son-test uygulanmıştır. Araştırma verileri iki araştırmacı tarafından içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiş, analizler sonunda iki araştırmacının kodlamaları arasında tam bir uzlaşımın olduğu görölmüştür. Araştırma sonunda çocuk hakları alanında verilen eğitimin etkili ve kalıcı olduğu, katılımcıların çocuk hakları konusundaki algılarında bazı değişimlerin olduğu sonucuna

ulaşmıştır. Bu bağlamda çocuk hakları alanında eğitim çalışmalarının yaygınlaştırılması gereği ortaya çıkmış ve birtakım öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, görsel sanatlar öğrencileri

*Yrd. Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

elifmamuryilmaz@gmail.com

**Yrd. Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Bölümü, mamurysm@gmail.com

ÇOCUK HAKLARI BİLİNCİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE “ÇOCUK DOSTU KENT”

UYGULAMALARININ KATKISI: GİRESUN BELEDİYESİ’NİN İNCELENMESİ

Hayriye ŞENGÜN*

Sıla GÜLCAN**

Özet

Çocuk kavramı, biyolojik, toplumsal, kültürel ve hukuksal olarak farklı farklı tanımlanabilmektedir. Biyolojik olarak tanımlandığında, doğduğu andan belirli bir büyüklüğe erişinceye kadar geçirdiği süre içerisindeki durumunu anlatmaktadır. Toplumsal olarak, farklı yaş gruplandırmalarına tabi tutulması, bulunduğu toplumsal ortama bağlı olarak değişmektedir. Kültürel olarak, her toplumun kendi tanımlaması içinde yaş aralığı değişmektedir. Kimi kültürlerde 12 yaşında evlenebilmektedirler. Hukuksal olarak çocuk yasalardaki yaş aralığıyla tanımlanmaktadır. Gelişmiş modern toplumlar gibi ülkemizde de “çocuk” tanımını belirleyen hukuksal statüdür. Hukuksal olarak, 18 yaşını doldurmamayan her birey hukuksal olarak “çocuk”tur.

Çocukların toplumun en küçük ve savunmasız bireylerini oluşturmasından kaynaklanan özel koruma önlemlerine ve farklı davranılmasına gereksinimi vardır. Sadece ebeveynler değil, devlet, toplum ve uluslararası yapılar bu korumanın tarafları olarak yer almak durumundadırlar. Gün geçmiyor ki bir çocuğun bir nedenle istismar edildiğine ilişkin haberlerle karşılaşılmasın. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde, çocukların hakları ve bu hakların korunma gerekçeleri yayınlanmıştır. İnsan hakları savunusunun yükselen bir değer olarak günümüzün önemli başlıkları arasında yer alması, çocuklara yönelik olumsuz davranışların cezai sorumluluklarının arttırılması, caydırıcı unsur olmasına karşın, bu olumsuzlukların önüne geçilememiştir.

Uluslararası çabaların dışında Türkiye’de de çocuk haklarının geliştirilmesi, uygulamaların yaygınlaştırılması ve kamuoyunda karşılık bulması için çabalar sürmektedir. Bu çabalardan biri de çocuk dostu kentlerin oluşması, yaygınlaşması ve işlevselliğinin arttırılmasıdır. Birleşmiş

Milletler ile bazı özel kuruluşların işbirliği ile başlatılan “çocuk dostu kent” çabaları yerel yönetimlerce sürdürülmektedir.

Bu çalışmada, “çocuk dostu kent” olarak kendini tanımlayan Giresun Belediye’sinin yaptığı çalışmaların, çocuk haklarının ve toplumsal çocukluk algısının gelişmesine katkısı, çocukların Belediye karar organlarındaki konumu ve kararların kentsel yaşama uyarlanması konusundaki sağladığı gelişmeler araştırılmaktadır. Çalışma derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak, Giresun’un “Çocuk Dostu Kent” olarak kabul edilme ölçütleri belirlenecektir.

ÇOCUKLARIN GÖZÜNDEN BİR ÇOCUK HAKKI İHLALİ: SOSYO-EKONOMİK BÖLGE FARKLILIKLARINA GÖRE ÖĞRENCİLERİN İFADESİYLE AİLELERİN CEZA VERME VE ŞİDDET EĞİLİMLERİ

Hasan Kağan KESKİN*

Taner ATMACA**

Özet

Bu çalışmanın temel amacı, sosyo-ekonomik bölge farklılıkları esas alınarak çocukların gözünden ailelerin ceza verme eğilimlerini tespit edebilmektir. Literatür incelendiğinde, aile içinde öfke ve saldırganlığın çoğunlukla kadınlar olmak üzere eşler ve çocuklara yöneltildiği görülmektedir.

Bireylerin olumlu/olumsuz davranış özelliklerini edindiği ve geliştirdiği bir ortam olarak kabul edilen aile ortamı, olumsuz bazı yaşantıların örseleyici sonuçlarının da ortaya çıktığı bir ortama dönüşebilmektedir. Aile içinde yaşanan öfke ve saldırganlık yaşantılarının, büyüklerden küçüklere bulaşıcı yönü de bulunmaktadır. Bu bağlamda eğer bir çocuk aile içinde yaşanan bir soruna karşı büyüklerinin çözüm olarak geliştirdiği olumsuz bir davranış varsa veya şiddet eğilimli çözümler ilk sırayı alıyorsa çocuğun benzer bir bilişsel şemayı aynı durumlar için geliştirdiğini söyleyebiliriz. Bunun yanında eğer ailede daha ılımlı, sorunun kaynağını anlayarak ve çocuğun fikirlerini de dikkate alarak çözüm önerileri geliştirilmiş ise, çocuk önemsenmiş ve kendine değer verildiği hissettirilmiş ise karşılaşılan sorunlara çözüm geliştirmede ilk refleksin şiddet içeren seçenekler olmadığı, onun yerine daha insancıl seçeneklerin yer aldığı dile getirilebilir.

Bu çalışma nitel bir araştırmaya örnek oluşturmaktadır ve nitel araştırma yöntemlerinden Durum Çalışması desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Veriler Sosyo-ekonomik olarak birbirinin zıttı yerleşim alanlarında toplanmıştır. Çünkü yaşanan bölgenin bireyin zihin dünyasının şekillenmesinde büyük bir yere sahip olduğu dikkate alınmıştır.

Veriler araştırmacıların hazırladığı yarı yapılandırılmış formular aracılığıyla ilkokullardan ve 3 ile 4. Sınıf çocuklarından toplanmıştır. Analiz edilen ilk verilere göre sosyo-ekonomik olarak farklı yerlerde yaşayan çocukları benzer sorunlara farklı çözüm yolları geliştirdikleri, periferide yaşayan çocukların yani yoksullukla i içe olan yerlerdeki çocukların ifadelerinin sorunlara daha şiddet eğilimli çözümler ortaya koyduğu görülmüştür. Bu durum yani çocukların ailelerden edindiği şiddet eğilimli davranışlar ve stereotipler hak gaspı olarak nitelendirilebilir. Zira şiddetin yönü genelde en masum ve korunaksız olana yani çocuklara yönelik olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: şiddet, ceza verme eğilimi, hak ihlali

*Doç. Dr., Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü

**Arş. Gör., Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü

AHMET MİTHAT EFENDİ’NİN MAGNUM OPUS’U TERBİYE VE TAHSİLDE ÇOCUK HAKLARININ YERİ VE ÖNEMİ

Yahya AYDIN*

zet

Bu alışmada Ahmet Mithat Efendi’nin terbiye ve tahsil üzerine yazmış olduğu Babalar Oğullar, Hikmet-i Peder, ocuk Melekt-ı Uzviye ve Ruhiyesi, Peder Olmak Sanatı ile Ana-Babanın Evlat zerindeki Hukuk ve Vezai fi adlı teorik kitaplarında ortaya koyduğu ocuk haklarına ilişkin düşünceleri üzerinde durulmuştur. Tanzimat devrinin bu en velut yazarını, ilk yazdığı kitabı “Hce-i Evvel”in adı kadar pek az şey isabetle anlatabilir. Onun bütün şahsiyetini veren bu kavram, kllyatının da ana düşüncesini verir. Hayatı boyunca öğretmek için ğrenen Ahmet Mithat; eserlerini, evini ve bütün vaktini bu amaca tahsis eder. Her ne kadar eserlerinde terbiye ve tahsil, terakki fikri için içe koşulsa da bu hususta söyledikleri, dönemi ve sonrası için büyük önem teşkil eder.

Ahmet Mithat Efendi’ye göre çocuğun en temel hakkı, terbiye ve tahsildir. Çocuklara verilecek terbiye ve tahsil, sadece bugüne münhasır değil gelecek zamanın şartlarına da uygun olmalıdır. Ahmet Mithat, çocuğu tanımının zor bir iş olduğunu, ancak onu psikolojik ve fizyolojik yönden tanımakla yetiştirmenin daha kolay olacağını ifade eder. Zaten anne-baba unvanlarını hak etmek, iyi bir evlat yetiştirmekten geçer. Buna, evlilik de dhildir.

Çocuğun terbiye ve tahsil hakkı, öncelikle ana-babanın üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi ile mümkündür. Bu da manevi ve maddi vazifeler olmak üzere ikiye ayrılır. Bu vazifeler, çocukluktan evliliğe kadar olan vazifeleri kapsar. Babalar, o dönemde anneler “daimi ocuk” olarak kabul edildiğinden, çocuğun eğitiminde en mühim yeri işgal ederler. Yazar, ebeveynlerin ocuk üzerindeki vazifelerini, ocuk üzerindeki haklarıyla aynı düzlemde ele alır. Aslında Ahmet Mithat, ebeveynlerin vazifelerinden bahsederken çocukların haklarından

bahsetmektedir. Aile, öğretmen-müebbiye, okul ve devlet, çocuğun eğitimi ve yetişmesi için en uygun koşulları hazırlamak zorundadırlar. Verilecek eğitim zamanın şartlarına uygun, Avrupa'daki gelişmelere vakıf, aynı zamanda milli olmalıdır. Bu doğrultuda yetişen çocuk da vatanına, devletine, ailesine ve kendisine faydalı olacaktır.

*Yrd. Doç. Dr., Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Bölümü

ÇOCUK HAKLARI BAĞLAMINDA BİR İNCELEME: KELOĞLAN MASALLARI

Gökhan ARI*

Sema EREN**

Özet

Çocukların sağlıklı bireyler olarak yetişmeleri, çocukken içinde buldukları durum ve şartlara bağlıdır. Bu durum ve şartların çocukların yararına olması Çocuk Hakları Sözleşmesi'yle garanti altına alınmıştır. Ayrıca Milli Eğitim Temel Kanunu'nda çocukların fiziksel ve ruhsal açıdan dengeli, sağlıklı şekilde gelişmeleri; insan haklarına saygılı, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmeleri başlıca hedefler arasında yer almaktadır.

Çocukların kişisel ve sosyal gelişiminde masallar, gerek çocuklar tarafından rol model alınan kahramanları anlatması gerekse kültür aktarımını sağlayan kaynaklar olması bakımından oldukça önemli bir yere sahiptir. Çocukların hayal dünyasını zenginleştirmekte, iyi ve güzel davranışların örneklerini sunarak çocukların kültürel ve ahlaki değerler edinmesine katkıda bulunmaktadır. Ancak bazı masallar çocuklardan ziyade büyüklere hitap etmektedir. Bunlardan biri de Keloğlan Masallarıdır. Keloğlan Masalları, İlköğretim 100 Temel Eser seçkinde en çok okunan kitaplar içinde yer almaktadır. Keloğlan söz konusu değerlere uzak davranışlar sergileyen kötü ve kurnaz bir tiptir. Bu masallarda geçen olay ve durumlardan bazıları olumsuz değerler taşımaktadır.

Bu çalışmanın amacı; 100 Temel Eser seçkinde yer alan Keloğlan Masallarındaki 'çocuğa görelilik' prensibine uymayan, çocuğun psiko-sosyal gelişimini olumsuz etkileyebileceği düşünülen özellikleri tespit etmektir. Bunlar tembellik, hilecilik, sorumsuzluk, bilgisizlik, haksız kazanç, hoşgörüsüzlük, merhametsizlik, duyarsızlık, cana kıyma, şiddet olarak sıralanmaktadır. Çalışmanın veri kaynağı doküman analizine dayanmaktadır. Veriler kategori analizi, söylem analizi kullanılarak örneklendirilecektir. Bulgulara dayanarak 100 Temel Eser seçkinde yer alan Keloğlan Masallarını okuyan/dinleyen çocukların, olumsuz özelliklerin farkına varabilecek olgunluğa erişebilecekleri yaş düzeylerinden sonraki dönemlerde bu masallarla karşılaşmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada Keloğlan Masalları, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde geçen haklar çerçevesinde ele alınıp elde edilen sonuçlara göre çözüm önerilerine yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Masal, 100 temel eser, şiddet, çocuk.

*Doç. Dr., Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Bölümü

**Arş. Gör., Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Bölümü

**ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUĞA SAHİP ANNE BABALARIN YAŞAM
DOYUMLARININ MERHAMET DÜZEYLERİNİN ÇOCUK HAKLARI AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Selahattin AVŞAROĞLU*

Esen GÜLEŞ**

Özet

Bu araştırmada, özel gereksinimli çocuğa sahip anne babaların yaşam doyumlarının, merhamet düzeyleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Verilerin analizinde özel gereksinimli çocukların anne babalarına uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler normal dağılım gösterdiği için parametrik istatistik teknikleri kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre özel gereksinimli çocuğa sahip anne babaların merhamet düzeyleri ve yaşam doyumları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Anne babaların merhamet ölçeğinden aldıkları puanlar incelendiğinde sevecenlik, umursamazlık, paylaşımların bilincinde olma, bağlantısızlık, ilişki kesme ve ölçeğin toplam puanları yaşam doyumunu düzeyiyle anlamlı ilişki göstermiştir. Korelasyon katsayısının yönüne bakıldığında umursamazlık, bağlantısızlık ve ilişki kesme boyutları yaşam doyumuyla ters yönlü bir ilişki göstermiştir. Diğer taraftan merhamet ölçeğinin olumlu alt boyutları olan sevecenlik, paylaşımların bilincinde olma ve yüksek toplam puanlar alan anne babalar, daha fazla yaşam doyumuna sahip olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel gereksinimli çocuk, anne-baba, merhamet, yaşam doyumunu

*Doç. Dr, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi PDR ABD, avsaroglu@konya.edu.tr

**Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA KULLANIM DURUMLARININ
CİNSİYET VE YAŞA GÖRE DEĞİŞİMİNİN ÇOCUK HAKLARI BAĞLAMINDA
İNCELENMESİ**

Muhammed BAHTİYAR*

Kağan KIRCABURUN**

Özet

Sosyal medya kullanımı tüm dünyada hızla artmaktadır. Yapılan çalışmalarda dünyada her 4 kişiden 3ünün internet kullanıcısı olduğu ve her 3 internet kullanıcısından 2 sinin de sosyal medya kullanıcısı olduğu belirtilmektedir. Sosyal medyayı en çok kullananların başında ergenler gelmektedir. Şuanda ergen olan öğrencilerin teknolojik gelişmelerin içinde büyümesi ve bunları benimsemesi bunun nedenlerinden birisi olarak belirtilebilir. Bu düzeyde teknolojiyle içli dışlı

olmaları bağımlılık, kullanım bozukluğu ve problemlili kullanım gibi negatif etkilerin görülmesine neden olabilir. Aynı zamanda denetlenmeyen bu kullanım biçimi çocuk hakları beyannamesinde yer alan 17. Maddesinde belirtilen ‘*Devlet, kitle iletişim araçlarının, çocuğun gelişimi açısından önemini kabul eder. Çocuğun bunlarla çeşitli bilgi ve belgelere ulaşmasını sağlar, kendi kültürü ve dili bakımından bu araçlarla alabileceği gereksinimleri karşılar. Ayrıca kitle iletişim araçlarının verebileceği her türlü zarardan çocukları korur*’ gerekliliğinin ihlal edilmesini de doğurmaktadır. Bu doğrultuda bu çalışmada öğrencilerin internette ve cep telefonunda ne kadar zaman harcadıklarının, ergenler arasında sosyal ağlarda ve cep telefonlarında geçirilen sürelerin tespit edilmesinin, en fazla kullanılan sosyal ağların tespit edilmesinin ve bunların cinsiyet ve yaşa göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 4 farklı lisede öğrenim görmekte olan ve yaşları 14 ile 21 arasında değişen 980 öğrenci (%60 kadın, yaş ortalaması=16.22) katılmıştır. Çalışmada frekans, t testi ve korelasyon analizleri yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin %35’i Facebook, %79’u Whatsapp, %14’ü Twitter, %78’i Instagram, %26’sı Snapchat, %59’u Youtube ve %21’i ise Google platformunu kullandığını belirtmiştir. Buna göre öğrenciler arasında en yaygın kullanılan sosyal ağ platformu Whatsapp iken bunu Instagram, Youtube, Facebook, Snapchat, Google ve Twitter takip etmiştir. Ayrıca günlük internet ve cep telefonu kullanım sürelerinin, Instagram ve Google kullanım düzeylerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği; erkeklerin Facebook, Twitter ve Youtube’ u kadınlara göre, kadınların ise Whatsapp ve Snapchat’i erkeklere göre daha fazla kullandıkları görülmüştür. Son olarak, yapılan korelasyon analizi sonucunda yaşın günlük internet ve cep telefonu kullanımı, Whatsapp, Twitter, Instagram ve Snapchat kullanımı ile pozitif korelasyon içinde olduğu ve Facebook kullanımı ile negatif korelasyon gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca günlük internet ve cep telefonu kullanımı ile Whatsapp, Twitter, Instagram ve Snapchat kullanımı arasında pozitif, Facebook kullanımı ile ise negatif korelasyon gösterdiği belirlenmiştir. Çalışmanın sonucunda öğrenciler arasında sosyal ağ platformlarının kullanımının yaygın olduğu ve potansiyel olarak bağımlılığa ve problemlili kullanıma yol açabileceği görülmektedir. Bu kullanımın bağımlılığa dönüşmemesi için alınması gereken önlemler arasında tavsiye edilebilecek tedbirlerden bazıları şunlardır: 1-Bildirimleri kapalı konumda tutarak sürekli gelen bildirimlere bakmak amacıyla sosyal medya kullanmamak; 2-Günlük belirli bir sosyal medya kullanım zaman sınırı belirleyerek o sürenin üstüne çıkmamaya gayret göstermek; 3-Sosyal medyada uzun süre kalmanıza engel olacak bir hobi edinmek; 4-Sanal ilişkilerden çok gerçek hayattaki arkadaşlarla daha fazla zaman geçirmeye çalışmak; 5-Sosyal medyada çok fazla zaman geçirdiğinizi fark ettiğinizde belli bir süre uzak kalmaya çalışmak; 6- Kullanılan farklı

sosyal ağ platformu sayısını sınırlamak; 7-Sosyal medya kullanımını belirli bir programa göre gerçekleştirmek.

Her aile ve her devlet çocuklarının sağlıklı gelişim göstermesinden iyi bir eğitim almasından ve her türlü zarardan korunmasından sorumludur. Çocuklar arasında artan sosyal medya bağımlılığı Çocuk Hakları Beyannamesinde yer alan bazı maddelerle ilişkilendirilmiştir. Bu maddeler aşağıda sıralanmıştır:

3- Çocuklarla ilgili bütün yasa ve uygulamaları oluşturanlar, önce çocukların yararını düşünmek zorundadır. Devlet, çocukların koruma ve bakımını üstlenenlerin sorumluluklarını yerine getirmeleri için önlemleri alır ve onların sorumluluklarını yerine getirip getirmediğine bakar.

5- Devlet, hakların uygulanması konusunda çaba gösterirken başta anne baba olmak üzere çocuktan sorumlu olan kişilerin haklarına karşı saygılı olur.

19- Hiç kimse, çocuklara karşı olan sorumluluklarını onlara zarar verecek şekilde kullanamaz. Devlet çocukların hiçbir zarara uğramaması için her türlü önlemi almakla yükümlüdür.

31- Çocukların boş zamanlarını değerlendirebilmeleri, kendilerini geliştirebilmeleri için oyun bahçeleri, çocuk kulüpleri, kütüphaneler, spor ve kültür merkezleri açılmalıdır. Her çocuğun bu tür etkinliklere katılma hakkı vardır.

33- Bütün çocuklar her türlü zararlı maddelere ve bağımlılığa karşı korunur. Bu tür maddeleri üretilen çocuklara veren kişiler cezalandırılır.

*Arş. Gör., Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi, muhammedbahtiyar@duzce.edu.tr

**Arş. Gör., Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi